

אליזון בראש הכרצה

נערך ונלקט מתוכן תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הaga"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ראש השנה

מכון
**באים
האמורין**

תוכן העניינים

ראש השנה

א	כדי שתמליכוני עליהם – חיזוק האמונה בהשגה פרטית.....
ג	עצתו אמונה – על ידי האמונה נזכה בדין.....
ה	והוא נסי ומנוס לי – להאמין ולבטוח בהקב"ה שיצדקנו במשפט
ח	יגלו במלחם – שמהה גדולה ביום המלוכה .....
ג'	וחיל ורעה יאחזון – יראה ופחד ממשפט ודין.....
טז	ונגליו ברעדה – השמהה והיראה משמשים גם יחד.....
יח	ויהפוך ה' אלקייך לך – זמן שניי הטבע והמזל .....
כ	ותגור אומר ויקם לך – עוצם ונודל כה התפילה של כל יחיד בימים אלו .....
כח	וראה דמע עני – עניין הבכיה .....
כח	פרנסת טובה וגזרות טובות – החובה והזכות להתפלל על עניין גשמיות .....
ל	כי יצא למלחמה – התעוררות קודם תקיעת שופר.....
לא	עורו ישנים – 'לשםך' קול שופר .....
لد	כלפניהם דמי – קדושת זמן התקיעות .....
לה	ובשפָר גדול יתקע - סגולת התקיעות ברוח ובגוף .....
לו	כתבנו בספר זכויות – עניין קובלות טובות .....
מ	צדקה מעבירין – מעלה הצדקה בפרט בימים אלו .....

עשרהימי תשובה

מד	בالمצא – ידו פשוטה לקבלנו ולא יאביד מה שנוחנים לו .....
מו	מה לך נרדם – לא יאביד אפילו רגע אחד מאלו הימים .....

ראש השנה

המעשים, ואין דבר הנעשה בזה העולם שלא ברצונו, או נעלם מנגד עיניו. גם כאשר 'השנה העליונה' מוסתרת וכגון בעת צרה ועקבתא ח"ו, יעמוד באמנותו לדעת כי 'הכל בידי שמים', ויקבל את כל העבר עליו באהבה, כי כל מה שעבד רחמנא לטב עבידי.

כדי שתמליכוני עליהם – חיזוק האמונה בהשגה פרטית בಗמ' (ר"ה טו) 'אמר הקב"ה, אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליהם', והיינו כי עיקר העבודה בהאי יומא היא 'שתמליכוני עליהם' – חיזוק יסוד עמוד האמונה שהקב"ה מלך על כל הארץ, עשה ועשה ויעשה לכל

א. הנה בכל 'יום טוב' עורכים בני 'ארץ ישראל' רק يوم אחד ובני ח"ל עורכים שני י"ט של גלויות, זולתי בי"ט של ראש השנה שהכלעורכים ב' ימים של י"ט... וביאר הרה"ק 'האמרי אמת' זי"ע, כי רצוי ח"ל שכט' בן"י היו שווים 'ויעשו כולם אגדה אחת לעשות רצונך לבבכם' – ולא היו 'אגדות אגדות'. וביאר בנו הרה"ק 'הבית ישראלי' זי"ע שסביר מהה"ק רבינו יונתן אייבשיץ זי"ע ('ערות דבש ח"ב דרוש א, ומכוון בתנדכ"א סוטא כב) ש'עשרה ימי תשובה' הם כנגד 'עשרות הדברים', נמצא זה ימם דראש השנה הם כנגד 'אנוכי ה' אלוקין... לא יהיה לך', ושני דברות אלו עיקרי האמונה הם, בענין זה אי אפשר שיהיה איזה 'ספקה דיומא' אלא יומא אריכתא כי הכל אחד ושלא יהיה כל הפרש וחילוק בין אחינו בני ישראל.

ב. ובזה ביאר הרה"ק 'הבית אברהם' זי"ע עניין 'אמרו לפני מלכויות', שכבר נודע מה שאמרו צדיקי הדורות (הרה"ק מלעכוייש זי"ע, תורה אבות אמונה ובטחון א) בכתב (תהלים קטו י) 'האמנתי כי אדבר', כיצד אבוא לידי האמנתי, ע"י כי דבר בדברי אמונה, והיינו שכוחזoor בפי דברי אמונה הרוי בזה משוויש הוא בלבו את תוככי האמונה הטהורה. כמו שכתב הרה"ק 'היסוד העבודה' זי"ע באגרת קודשו (מכtab טז) שיש לומר 'אני מאמין' בכל יום ע"פ שעדיין אין מאמין בזה, שהרי כתוב הרמב"ם (הלכות גירושין פ"ב ה"ב) דהמחויב Lager את אשתו ומסרב לעשות כן, 'מכין אותו עד שיאמר רוצה אני, ויכתוב הגט, והוא גט כשר'. ומובואר הטעם, כי הרצון האמתי של כל יהודי הוא לעשות רצון קונו, אלא שהשאור שביעסה (ישראל) מעכבר, 'וכיוון שהוכחה עד שתתש יצרו ואמר רוצה אני, כבר גרש לרצונו', וכל שכן שמועילה אמרת 'אני מאמין' להחישבו כמאמין, כי דברי קודש הם סגולה נפלה לך. ועל כן אמרו לפני מלכויות – חזרו ואמרו 'פסקוי' מלכויות כי יש בכוחם להביא את האמונה עד שתמליכוני עליהם.

ג. הנה ילפין (תוס' ר"ה לג: ד"ה שעיו, בשם העורך) 'מאה קולות' בתקיעת שופר דר"ה מ'ותיבב אם סיירה' (שופטים ה כח), ולכאורה צריך ביאור, וכי לא מצאנו מהיכן ללימוד רק מגואה זקנה (און אלטע ערבייע), אלא, כי ידוע מאמרים שלملיך מן השמים עמד בספר כל פעה ופעיה וכאנ גילו לנו שאפילו דמעותיה של ערבה זקנה אינם במרקחה אלא כל דמעה שדמעו עיניה היה קצוב וشكול מן השמים, ומלאך ספרון' עד שהגיעה למאה קולות' שהיו קצובין לה מן השמים, ק"ז לכל דמעה וכל פעולה קטנה של כל בר ישראל יהיה מי שייה, הכל מודוד ספר ומנוי מן השמים. וכן איתא ברש"י (ר"ה לג: ד"ה שלוש יבכה) 'טרועה – קול כל דהו', לרמז שכל קול אפילו קטן ככל שייה עולה לרצון לעלה, כי אין 'קרעכץ' (אנחה) אחד ההולך ריקם.

ד. בהרבה קהילות מבני ישראל נהגו שהחzon המתחל (בסוף תפילת נשמה) ב'המלך', אומר תיבת המלך במקומו, ורק לאחמן"כ ניגש לעמוד התפילה, וביארו בזה, כי רבים האומרים – איי, איי, אילו הייתה במקומו של פלוני, במצוות של פלוני, עם פרנסתו של פלוני, אביו ואמו של פלוני, בביבהכאנ"ס פלוני ובקהילה פלונית, וכו' וכו' ממחשבות בני אדם – אז הייתה קרוב אל ה' ועובד אותו, אכן, אומרים לאדם – על מקומך... שם תמלך את ה', לא בכל אלה חפץ ה' ממן, רק שתעבדהו באותו מקום ומצב שהוא העמידך, וזהו קבלת על מלכויותיהם שלימה.

והדברים שיכלים ביותר בהאי שטא, כאשר יש שנמנע מהם מהתפלל במקום שם וגילם וילכט חפץ'... וזכור יזכיר כי מאות ה' הייתה זאת, ורצוינו ית' לשמעו תפילתם מהמקום בו הניתם, ומשם תמליכויהם עליהם... איתא בgam' (ר"ה טז) 'אמר הקב"ה, אמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושורות, מלכויות כדי שתמליכוני עליהם, זכרונות כדי שיעליה זכרונכם לפני לטובה', ואפשר לבאר סミニות 'זכרון' ל'מלך', כי הנה איתא שם עוד בgam' אמר הקב"ה, תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליהם כאילו עקדתם עצמכם לפני. והתמייה יודעה מדוע נבחר ה'קרן' להזכיר עקידתו של יצחק יותר מאשר איברי האיל

ב'אר הפלישה - ראש השנה

האחר (או"ח תקפו יב). מכאן למד הרה"ק ה'בן איש חי' (פרק נצבים) יסוד גדול ודרך חיים, שיתנהג האדם כdone מהתשופר, שבכל מצב יראה את ב' הצדדים, כאשר 'צ' לו מאד והוא עייף ויגע ברוחניות ובגשמיות, אל ירד לבו, אלא יבטח בה' ויראה לא רק מכאן - מצד הצר, אלא אף ומכאן - שעוד יבוא יום וינdeg; עמו הבורא הצד השני של שופר אשר פתחו 'רחב', ויצא מצהה לרווחה. לאידך גיסא בשעה שירחיב לו הש"ת את השפעתו, ותהא לו כל ברכת טוב, לא ירום לבבו, אלא

וממילא, לא ירום לבבו בעת שעולה מעלה מעלה, ומתקיים בו 'יכול אשר יעשה יצילה' (תהלים א), כי הוא יודיע שאין הדבר תלוי בו אלא בברכת ה' אלוקיו אשר נתן לו, גם לא תפול רוחו לעת אשר מתרחק הנגלי ח"ו כי מאמין הוא שהכל לטובה ובוטח בחסדי ה' שבקרוב ממש יצא מאפלה לאורה.

ובך איתא בגמרא (ר"ה כו), שיעورو של השופר - 'כדי شيئاחנו בידו ויראה לבאנן ולבאן', עוד נפסק כי צורת השופר - **שיהא רחב מצדו האחד וצר מצדו**

(שהרי באותה מידת היה יכול הקב"ה לומר ליטול בר"ה 'גאל' של איל ולנענע בה...), אלא ביארו צדיקים, שהלא נאמר בעקידה (בראשית כב יג) 'ירא והנה איל אחר נאחז בסכך בקרני', וזאת רצוי לרמז בתקיעה ב'קרן' האיל - שעיקר החשיבות הוא בדבר הבא בעמל ויגעה בעת שהוא סבור בסכך אחר סבר, ואין הולך הכל למישרין. ועפ"ז יתבאר שכאשר האדם 'מלך' את הקב"ה עליו, יודע שכ' סבר' שאחז בו לא נעשה מאליו אלא זהו רצונו של הקב"ה כדי שימיליכנו ממש דיקא, הרי באותו עולה זכרונו לטובה ונזכר לו עקיידת יצחק, ודיקא סבר זה הוא המעוור את ה'רחמים' בעת תקיעת שופר. ומהזה ילמד האדם לנפשו שבראותו שהוא סבור כל כלו, ועובדתו באהו לו בקושי רב, שאם יקבל על עצמו את רצון הבורא באהבה ובחכונה אויז' נחמד הוא מאד למעלה, ומעורר רחמים רבים על עצמו ועל כל העם.

וכך למדנו גם מעצם דרך התקיעה בשופר, שצרכי לתקוע בצד ה'קצר' דיקא (ואם תקע בצד ה'רחב' לא יצא ידי חובתו), ונתנו הפוסקים רמז לדבר בלשון הכתוב (תהלים קיח ה) 'מן המצר קראתי י-ה', למדנו כי עיקר התעוררות הרחמים הוא, כשהאדם נמצא ב'מצר' ולא נסוג אחורה אלא הוא 'תקוע בשופר' לעשות רצון אבינו שבשמים, אז יזכה לסייעת דקרה 'ענני במרחב י-ה'.

בדרכו זה פירשו במה שנאמר (דברים לא יב) 'הקהל את העם האנשי והנשים והטף', והביא רשי' מדברי הגמ' (חגיגה ג) 'וھתף למה באו - לחת שכר למבייהם', כי מדרך התינוקות להרعيיש ולבבל את כל העם הנמצאים, ומפריעים להם משלמווע היטב, אם כן 'הטף למה באו', מודיע נצווינו להבאים, וכי לא מوطב היה שישארו בבית, ותהא היכולת ביד כל העם לשמעו בבירור ובנקול את כל דברי התורה האמורים ב'הקהל'. אלא ליתן שכר למבייהם – כי עיקר השוכר הוא על היגעה והعمل, וע"כ ציווה הקב"ה להבאים בכך שאכן יתקשו השומעים, ולפום צערא אגרא.

מעשה היה ב'שואב המים דמתא', אשר בכל יום היה יורד לנهر וממלא שתי דליים גדולות, תולה אותם על גבי ה'קורה' המונחת על צווארו וכתפיו מזה אחד ומזה אחד, ובבאים אל העיר, שם מכיר את המים לכל בני העיר, ונתרפנס בדוחק. ויהי היום נפל דלי אחד ונתהווה בשוליו חור קטן, ומماז היו המים מטפטעים טיף אחר טיף בכל עת לכתו, עד שכשהיה נכנס אל העיר לא נשאר בDAL זה אלא כדי מחיצת מהמים, ולא היה יכול לספק מים אלא רק בשיעור דלי וממחצה. לגודל דחיקתו לא היה בידו מעות לקנות דלי חדש, ונאלץ להמשיך להשתמש בDAL היישן, בעבר ימים ושנים נשאל האיש, וכי תכילת יש לך בחור זה... האם כל ימיך תנגה באופן זהה... הראה לו 'שואב המים' שביל גדול הנמשך מהנהר ועד העיר כשבולו מלא בגידולי קרקע משובחים 'כגן ה' בארץ מצרים'... וסיפור לו, שכאשר נוכח לראות שזה גורלו... הלק וזרע בכל הדרך המובליה מהנהר עד בתיה העיר מיני זרעים, ומماז הושתקה האדמה בכל يوم ויום בדרך הילכו על ידי המים שטפטעו מן הדלי, וזה חלקו מכל עמלו... כי לעת זקנותו כשיזקין וכבר לא יעדמו לו כוחותיו לשאוב מים יתפרנס מהפירות וגידולי הקרקע... למדנו על כל מסכת קשיים ותלאות העוברים על האדם כי בזה 'מגדל' הוא 'פירות' משובחים, ומהם תצא עיקר 'צרפת' - דיקא מכל אוטם 'הורים' למיניהם...

ו. הרה"ק הר"ם מזלאטשוב ז"ע (תורת המגיד מזלאטשוב ר"ה ד"ה סתרו) ביאר בלשון הפיות 'נאפַד נקמה סתרו' יושר עצתו אמונה פעלתו אמת צדיק ויישר. שפעמים נראה לאדם כי הבורא נהוג עמו במידת הדין ובאופן של נאפַד נקמה וסתרו יושר – ונסתר מאתו כי כל הנגativa הבורא ביושר היא, עצתו אמונה, שיתחזק באמונה שלימה, ואז כבר יוכח בעיניו שכל פועלתו אמת, צדיק ויישר הוא.

אמרנא', והינו ככשימים העוברים תחת השפט אחד אחד כדי למןות אותם לגורך מעשר בהמה, ובאוורה מה ראו ח"ל לדמות כל בא עולם לאותם הכבשים, והרי עיקר הבונה שכולם עוברים בו אחר זה ומה היה צריך לומר 'בנוי מרון', ומברא'r המאירי שבאו ח"ל לרמי לנו על ההשנהה הפרטיה על כל אחד ואחד, וכמו אוטם 'בני אמרנא' שהרועה משניה על כל אחד ואחד כשהוא מונה אותם, כך הקב"ה משניה בפרטיות על כל אחד מבאי עולם.

נמצינו למדים כי כל עיקרו של ה'משפט' הוא למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלוקים, ושלא יתגאה לבבו לאמור כוחיו ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה, אמר מעטה, כי המתחזק באמונה במלכות הש"ת והנהנתו הרוי הוא ממשיך על עצמו לצתת 'יבאי' בדין. והוא מה שאמר הקב"ה 'אמרו לפני מלכיות כדי שתתמליכוני עלייכם', כי הקב"ה ברוב רחמייו וחסדייו חפין לצדקה במשפט, נתן לנו את הדרך שעיל ידה יצא לצדק דיננו.

ז. כה רימץ הרה"ק הבן איש חי ז"ע (שנה ראשונה פר' נצבים) בסדר התקינות 'תקיעה שברים תרואה תקיעה' – תקיעה שהיא קול פשוט וחלק מורה על זמני האורה, כשהכל הולך למשירין, ואילו שברים תרואה מורים על הזמנים שנשבר מצבו ונראה לו כרע. והנה ידוע המעשה באותו שעה טבעת וכתב עליה גם זה יעבור, אם הוא בצער אז יראנה ויתנחם, ואם הוא בטובה יראנה ולא יבא להתגאות בטובו ועשו כי יחשוב שgam זה יעבור, ואין לו קיום. לזה אמרו אם הנך רואה שתקיעה – הכל הולך למשירין לא תזוז דעתך, אלא תדע שאפשר שה' יבוא עליך מצב של שברים תרואה. אמנם הרואה שבא עליו שברים תרואה – שנשבר מטה לחמו וכיו"ב ידע שבקרוב ממש ירחיב לו ה' וימלא כל מחסרו כתקיעה שהיא 'פשטה'.

ח. הגאון רבי יוסף זאנענפעלד זצוק"ל לא היה מתעסק במשפחתו בשידוכים (באמצע השנה) למי שעדיין לא דובר בו שידוכים בראש השנה העבר, מפני שלא התפלל עליהם בר"ה. פעם אחת דחקו בו מאד, ושינה מהרגלו ואירס את בנו אף שלא הקדים תפילה על כך בראש השנה שחלף, ולדאボן לב לא זכו לבנים ולאחר כמה שנים התפרדה החבילה רח"ל (MPI ננדו). ודאי שאין הדברים אמרום הלכה למעשה, ולא נהג כן אלא לפי מדרגתנו, אך לא הובא אלא למען נשכילד כי הכל תלוי ועומד בר"ה, ועד כמה צריך להרכות בתפילה בר"ה על כל דבר ועניין. עובדא הוה, שפגע איזה זובב בהגה"ק ה'חzon איש' זצוק"ל, והיה מסבב שחור סבירותין, וכמה שהעומד בסמור לו ניסה לסלקו לא עלתה בידו, נענה אליו החזו"א ואמר, עוזב נא, הרוי זה ראש השנה'Digul (הרוי זה זובב של ראש השנה), ככלומר לפני עידן ועידנים בימי ר"ה כבר נפסק שהזובב יתריד אותו ולא יועילו כל הצדקי שבעולם להפריעו מלקיים גזירת וציווי ה'.

ט. אומרים בשם הרה"ק הדמשק אליעזר ז"ע בפסוק (תהלים יז ב) 'מלפניך משפטך יצא', שהקב"ה אומר לאדם שמע בני, מלפניך – אתה תכרע ותטה כיצד יצד יהא משפטך עמן, אך בתנאי ש'עיניך תחזינה מישרים' – שתבית בכל דבר בעין האמונה.

הרה"ק הרמ"ל מסאסוב ז"ע (ליקוטי הרמ"ל השלם אות ה) אמר להמליץ על הפסוק (תהלים לג כב) 'יהי חסדך ה' עליינו כאשר יחלנו לך', רבש"ע, أنا, תנן לנו שנה טובה ומתוקה, אף שאתה רואה בנו שום מעלה, כי 'כאשר יחלנו לך', כמו אנו שאנו מקומות ומיחלים אליך בכל לב על אף שאתה רואים אותו, כי לא יראני האדם וחוי – ובכ"ז אמוןנו איתנה בר, כך אתה תטיב עmeno.

יתבונן ויראה לא רק מכאן – מהרחב, אלא אף ומכאן שיש גם פתח נוספת והוא הפתח הצר, שאם לא יוכור כי הקב"ה השפיע לו שפע וזה הרי הקב"ה משפיל נאים ומנביה שלפים'.

עצתו אמונה – על ידי האמונה נוכה בדין

נפלאות מצינו לרביינו ה'מאירי (ר"ה טז. ד"ה בר"ה) המבהיר עניין הדין בר"ה כזה"ל, בראש השנה נידונים על נופם בחירות זה והזמן נודע למבינים, ואחת מן הסיבות, סיבת בחירות זה והזמן נודע למבינים, מתרוך שהוא זמן הביעיטה (ר"ל, אדם עלול לבעט, כמו יישמן ישرون ויבעת) וזמן התגנות האדם על אסיפת גרכינו ועל הבנטת השוב באצחותיו, היה מהכמת דומי החות לעורדו ולהבינו לבב יקשה ערפו, ובכל עוד אשר יndl טובו ירך לבו מפני פחד ה' והדר נאנו, עכ"ל.

ובזה מבאר עוד במה שאמרו ח"ל (ר"ה יח) ש'כל בא עולם עוברים לפני בני מרון', ופירושו 'בני

ב'אר הפרישה - ראש השנה

ובכל שהאדם משריש בעצמו שאין בו כלום משלו, לדבר תחנונים ותפלה, בעניין שנאמר (משל י' ח' כנ') תחנונים ידבר ר'ש"י.

ובענין הזה כתוב אחד מרבותינו הראשונים ה"ה הר"מ מנרבונא (חו"ד ב'ספר המאורות' על מס' ר'ה, אחר גמר דבריו על המסתנה) בביור מנרג ה'סימנים', ו"ל, גרטין בסוף', ופירוש ר'ש"י, **'ישראל עצמן רשות בר'ה'**

י. בספה"ק 'זרע שמשון' (ואתחנן ד"ה ברכות) פירש במה שאנו אומרים (במוסוף דר"ה) 'אם כבנים רחמננו כرحم אב על בניים, ואם עבדים עיננו לך תלויות עד שתחננו ותוציאו כאור משפטנו', שהנה ידוע שדרגת 'בניים' עדיפה היא מדרגת 'עבדים', שכאשrn בני ישראל עושים מקום נקראים הם יותר בשם 'בניים', ומעתה יש לתמונה, שאם כשאנו כבנים או זכויות אנו מבקשים רחמננו כرحم אב על בניים – שאין לנו זכות אלא רק מבקשים רחמים, אם כן כיצד אנו אומרים שאם עבדים עיננו לך תלויות עד שתוציאו לאור משפטנו, ככלומר שניצא זכאים במשפט... והרי 'עבדים' זכותם פחותה יותר מ'בניים'... וביותר יש להקשوت, שלכאורה יש בזה סתירה מיניה וביה, פתח ב'עד שתחננו' והיינו שמקשים מתנת חינם, ומסיים ב'ו吐וציא לאור משפטנו' והיינו כמו שאומר ששותת הדין נותנת שכך צריך צרך להיות... ו邇ואר, כי הנה עבד אין לו משלו כלל, שהרי מה שקנה עבד קנה רבו, ואפילו אין לו זכות במעשה ידיו לצורר מזונתו, כי יכול הרוב לומר לעבד עשה עמי ואני זן (גיטין יב), אלא שמחוויב הרוב למול חסד עם עבדו, וכאותו מעשה המובה בגמ' (ב"מ פג) על רבה בר בר חנן ששכר פועלים להעביר חבית ושברווה בפשיעה, ובאו להתלונן לפניו רב שהם עניים ואין להם מה לאכול, והורה לו שישלם שכרם לפנים משותת הדין, וכדכתיב (משל ב' כ) 'למען תלך בדרך טובים וארחות צדיקים תשמור'. ומעתה يتברר בקשנותו אם עבדים עיננו לך תלויות עד שתחננו – שתנהג בנו במידת הרחמים, ותוציאו לאור משפטנו – כמשפט האמור בתורה, שעל האדון לנוהג בעבדו צריך לנוהג לפנים משותת הדין.

ומכל דבריו שמענו שככל שייגיש האדם את עצמו כ'עבד' שאין לו כלום ו'אין לו מה יאכל'... כך יש 'חייב' יותר לرحم עלייו ולנהוג בו במידת הרחמים...

משל למה הדבר דומה, לבן מלך שסרור ונוהג שלא כשרה עד שהוחזר המלך להרוחיקו ולהגלותו 'מושלן אביו', והעביר את כל תפקידיו הבן לאחד מהיווצאים העומדים לפניו. ברבות הימים נכרמו רחמי האב ונמלך בדעתו להשיב את בנו אל הארמון, והתמלא אותו יועץ בחרדה שמא יטול המלך ממנו את ה'שרה' ויחזירנה לבנו לחדר ימי מקדם, מה עשה, נטל כליל מלא בצעע שחור, וכאשר חזר בן המלך נחפזו לקבל פניו נתן לו היועץ ידו לשлом, ובתווך כדי כך מילא אותו בצעע מבלי שישימו לב לדבר בכדי שייהיה שחור מכף רגל ועד ראש ולא יכירנו המלך, ואכן נהפכו פניו כשלוי קדירה. כשהעמד הבן על יד אביו, אמר לו, אב הרחמן, אמת שאפשר להכיר אותו, אך הבט נא בתוך עיני, בהם לא פגע המשחית, ותראה מיד כי אני הוא בנה. וזהו שאמורים בתפילה 'אם כבנים רחמננו כرحم אב על בניים, ואם עבדים – שכבר אי אפשר להכיר עליו שהוא 'בניים' כי הושחרנו בעוננות, הרי עיננו לך תלויות, והבט נא בתוך העיניים, וממילא תחננו ותוציאו לאור משפטנו. וכן אומרים עוד (היה עם פיפוי) 'עין נושאים לך לשמים', בתקווה שהקב"ה יראה את העיניים... ועומק הדברים הוא, שנשיאות עין למורומים מורה על ההישענות על חסדי המקום, מתוך הכרה שאין אנחנו יכולים להסתדר' מבלתי עוזרת ויושעך, והוא גופא מעורר רחמים במורומים'.

יא. עובדא ידועنا באברך שבימי שלפני ראייה נפל בחלקו ירושה גדולה – סכום שלפי הנוהג בקהילתנו היה בו כדי להשיא את כל צאצאיו בהרחה, וככה אמר האברך נכנסת לראש השנה מtower הרגשה כי 'מסודר' Anci'... ולא היו תפילותי מקרוב לב'... סוף דבר היה שלא עלתה השנה יפה.

פעם שמע הגה"ץ רבינו אליהו לאפייאן וצ"ל את הש"ץ אומר 'המלך' בימים הנוראים, והרגיש בו כי הלה מחזק עצמו לייש', ניגש אליו בהזדמנות ושאליו מודיע לא אמר 'המלך' כהוגן, תמה הלה על שאלתו שהרי בודאי אמרו בקהל ובנעימה כמנהג ישראל תורה, נעה רבי אליהו ואמר 'כשאתה אמרת 'המלך' היו שם שני מלכים, כי אתה בעצם היה גם כן 'ישות' בפני עצמן, ואין שני מלכים ממשמים בכתור אחד'...

ומאותו ישאל העוז והטוב, ולאילך אחר נחשים, כי הרעים יהפכם על אויביו לרעה ויהפכם אליו לטובה. עכ"ל.

והוא ניסי ומנוס לי - להאמין ולבטוח בהקב"ה שיצדקנו במשפט

כתב ה"טור" (ס"י תקפ"א) וו"ל, רותצין ומסתפרין בערב ראש השנה, ע"פ המדרש... שמנחנו של עולם, אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל וקנו ואין חותק צפreno לפיו שאינו יודע איך יצא דינו... אבל ישראל אין בן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים... מחתכין צפrenoיהם ואוכליין ושותין ושמחים בר"ה לפי שיזדעין שהקב"ה יעשה להם נם, לפיקד נהגינו בספר ולכבים בער"ה ולהרכות מנות בר"ה. הוסיף ע"ז ה"ט"ז (פרק"ה) 'מכבסין ומסתפרין בער"ה, הטעם בטור להראות שאנו בטוחים בו יתרברך שיזכיא לצדך משפטינו' וכו'. והיינו משום שהבטחון עצמו הוא גורם שנוכה בדין'.

וזהו שאנו אומרים בסליחות לעבר יום הקדוש, 'בידי אין מעש ועל זאת ליבי יפחד, אבל עתה בוכרי

בחוריות' (יב). אמר אבי, השთא אמרת סימנא מילתא היא, יהא רגיל איניש למיחוי בראש שתא קרא ורובי קרתי 'סילקא ותמרי', סימן קרבס"ת, ע"ב. וננהו עלמא למנקט כל חד וחד, ואומרין אקרא יהי רצון מלפניך ה' או"א שיקראו לפניך וכווייתנו, ושיקרע רוע גור דיןנו. רובי, ירבו זכויותו. קרתי, יכרתו שונאיינו. סילקא, יסתלקו עוננו. תמרי, יתמו שונאיינו, יתמו עוננו. ומזה יכול כל משביל לדעת, כי רבותינו עליהם השלום רמזו על זה שלא יסמק אדם על הנחשים ובינם (ומה יבוא לחשוש ולפחד מהם), רק שישים במוחנו בצוර אדון הכל אשר בידו להפוך את הקללה לברכה, שהרי בזה תראה שבל אלו הפירות שהם קרבס"ת שמותיהם משונים ונוטים יותר לרוע מ טוב, וכיונו על זה שיתפלל האדם שרווע השמות יהפוך אותם הצור יתעללה על כלוי העונות והאויבים, שהרי לשון קריעה לשון קשה הוא, ונבקש מאתו שיקרע רוע גור דיןנו, וכן לשון רובי מורה על לשון ריב ומדון, ואנו מהפכין אותו בתפלתנו לרבוי הוביות, וכן קרתי שיכרתו שונאיינו, וסילקא שימתלכו אויבינו ועונינו, ותמרי שיתמו אויבינו ויתמו חטאינו, על בן ראיו לכל אדם לאמת בלבו שאין עוד בלבד,

יב. סיפור הגרא"מ שרך זצ"ל שבימים האחרונים לחיה הגראי"ז מבירиск (שנלב"ע ערבי י"כ), כאשר היה חולה מוטל במיטתו, הזכיר לפניו שצורך לבתו בה' כי יוציאה לאור צדקה, אמר לו הגראי"ז וכי זהה בטחון יקרה – והרי איןנו מפחד כלל. ומתי בשם 'בטחון' יקרה, כאשר מתירא האדם ואעפ"כ מתחזק לבתו בה'. ואכן זה כלל גדול נקוט בידך, אי אפשר ליראה ללא בטחון, ואי אפשר לבתוון בלא יראה, שכן יראה לבדה יכולה להביא על האדם מריה שחורה רח"ל, ולעומת זאת בטחון ללא שתקדם לו היראה אינו בטחון כלל, ואף יכול להביא לידי פריקת על ח"ו. אלא זאת תורה העובדה כמו שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות (ר"ה פ"ד ד"ה העובר) 'שהם ימי עבדה והכנה ופחד ומורה מהשם ויראה ממנו ומברוח ומנוס אליו'. וכך יש בנוסח הסליחות 'אתכסה מחמתך בצליך'.

וכדברי ה'פרישה' (או"ח ס"ו ט Kapfa) שהביא, יש מקשים על מה שכתב ה"טור" ללבוש בגדים לבנים בראש השנה, לפי שישראל יודעים שהקב"ה יעשה להם נס ויצאו זכאי בדין,adam כן יש ללבוש בגדים מרוקמים וצבעי ארוגמן, יושם לומר, שאם כן אין הוכחה שבתווח בהשיית, כי שמא אין מפחד כלל מיום הדין, ואינו חש [ומרגיש כלל שיש דין ומשפט בעולם], אבל עכשו שלובש לבנים זיכרון ליום המיתה מראה שזכר ביום הדין, אלמלא שבתווח בהשיית'. והוא עפ"י היסוד דעתך, שמצד אחד זוחלים ורועדים מאיימת המשפט לפני ה' כי בא לשפט את הארץ, אך לאידך גיסא יבטיח במלך חפץ בחיים שיכתוב אותו בספר חיים טובים.

יג. יש שביארו בנוסח הסליחות 'חסות בצליך הנה באנו', דהנה בגמ' (ב"מ פה): מסופר על רבינו הקדוש שסליל יסורים נוראים למשך י"ג שנים, ואיתא שם שהיסורים באו לו מפני מעשה שהוא, ואפיק הלכו ממנה על ידי מעשה, ומעשה שהוא כר היה, يوم אחד עבר לצדו של רבינו הקדוש עגל שהוליכו לבית השחיטה, העגל שפחד מהשוחט רץ ותפס מחסה תחת גלימתו של רב, שילחו רבינו הקדוש ואמור לו, זיל, לכך נוצרת, ועל כך גزو עליו משמייא לסלול מכואבים ובים למשך תלייסר שנים. לכארה צרייך ביאור וכי עד אז לא שחתו עגלים, או שמא תאמר שלאחר מעשה זה נאסר علينا לשחות עגלים, לא ולא, אלא ביאורו, דכשבריה אחת מבריותיו של מקום באה לתפוס מחסה תחת כנפיו של אדם – אף שלא בצדק, אין לו לשלהה מעל פניו. וכן ייאמר לדידן, בימים אלו באים ומתהננים אל קל רוחם וחנון ואומרים לו, אף שעונונתינו ענו בנו, מכל מקום 'חסות בצליך הנה באנו', והיאך תוכל לשלחנו מעמך,

לא ידעו מהו שנאמר (תהלים נה כנ) 'השלך על ה' יהבך והוא יכלך' עד ששמעו סוחר הקורא למשאו 'יבבי' והבינו שבונת הקורא לומר של האדם להשליך את 'משא' דאנטו ופרנסתו על ה'. והנה דברים אלו הובאו הן בפס' מגילה הן בפס' ר"ה, אלא שנכתבו ב'סדר' שונה, בפס' מגילה הובא תחילת ביאור הפסוק 'השלך על ה' יהבך' ולאחר מכן מן ביאור הפסוק 'ומטאתייה' במתאטה השמד', ואילו בפס' ר"ה הקדימו 'ומטאתייה' ולאחר"כ מסיים חכמי התלמוד בהשלך על ה' יהבך', אלא שהחר רבashi מסדר הש"ס לסימן בכל מקום לפי עניינו, והעיקר הנדרש בר"ה הוא השלך על ה' יהבך [ואילו עניינו של יום בפורים הוא מחייב עמלק].

בתב הגאון רבי שלמה קלונר זצ"ל (החות חמת שלמה א"ח תקפג א) על עניין אכילת הסימנים בלילה ר"ה^ט, שאין הכוונה לאכול מאכלים הללו דרך תפילה - 'דאין מקום לתפילה בשעת אכילה', אלא עיקר טעם אכילתם הוא כדי לננות ולהראות שהוא מאמין בחש"ת שיפוסק עליו שנה טובח^י, ובפרט לפי מה שכחתנו בדורשים לפرشת תבא שנת תרי"ב, דברاش השנה

מלבות שם המזוחה, ועל זהה אני בוטח באומריהם ה' אחד', כי באלו הימים צרכיהם ביותר לבטוח על אחד יחיד ומזוחה, אלוקינו שבשמים, הוא המנוס ומפלט לנו, כדאמרי אינשי שהאות דל"ת שבתיבות אחד (בשם ישראל) היא ד' רבתה, לומר כי מקום יש לכל בר ישראל להיכנס בדלותה' האמונה השלימה באחדות ה', וכל הרוצה לחסוט תחת נפי השכינה יבוא ויכנס".

וכך כתוב הרה"ק היסוד העבודה ז"ע ז"ל, רביינו הקדוש [הר"ן] מלעכוייטש ז"ע בכל ראש השנה היה מרנגלא זאת בפיו הקדוש 'חרות ה' הוא', ר"ל שמחה ונגדל נתת רוח לפני הש"ת הוא מה שאחם חישבים ומאמינים בהספ' חשי'ת אשר הוא מעוזנו, וזה 'היא מעוזם', עב"ל.

ובן רמו לה הרה"ק הימי השילוח ז"ע (לקוטי הש"ס אות כ) בדברי הגمرا (ר"ה כו: מגילה ה). על שתי פסוקים שלא ידעו רבנן פירושיהם. האחד, פסוק שנאמר בישעה (ד' כנ) 'ומטאתייה במתאטה השמד' עד שבאים אחד שמעו את אמרתו של רבי האומרת לתברורתה קחי נא 'טאתי' וטאטי ביתא (והבינו שהוא בע"מ, מתאטה) כמו"כ

לימדתנו בתורתך שאסור לאדם לשלווח את הבא לחסוט תחת נפיו מפחד השוחט, ואם כן חוס וرحم עליינו וחייב עליינו שנה מאירה ומצילה, ללא כל פגע חלילה.

יד. ועל זה רמזו את אמרינו בתחילת הסlichot 'כבדים וכראשים דפקנו דلتיר' כי הכוונה על אותן דל"ת, שאנו רוצחים לזכות ולהיכנס בה, בצלאה דמותם של מילמתא. טו. ידועים דברי השילוח הקדוש (עיקר דבריו הובאו במשנ"ב שם סק"ב) דהעיקר הוא להתעורר באותו שעה לתשובה, דמנא לי שעל ידי אכילת 'כרתוי' יכרתו שונאיו, והלא כמו כן יתכן חילתה איפכא, שיכרתו זכויותיו ח"ו, ופשיטה שאין עצם האכילה גורמת להכנית השונאים אלא התפילה והבקשה עם התשובה פועלות לעורר ורחים ממשים ממעל.

טו. מעשה באחד שהתאונן בפניו רבו על שלום ביתו המעורער עד היסוד, ובתוך כדי הדברים סייף לו עד היכן הגיעו הדברים, שבليل ר"ה נתנה לו את זנב הדג, נענה הרבי, וכי מפני זה אמרת שנהיה לזרב, והלא העיקר תלוי באמירה, ומה לך כי העמידה זרב ולא ראש. וכבר איתא במשנה ברורה' (תקפג סק"ה) שיזהר מאי שלא יכuous ביוםם אלו, מלבד גודל האיסור, כדי שייהי לסייע טוב.

כון ידוע כי פעם הגיעו אברך אל הרה"ק הרמ"ח סלאנים ז"ע כי לא השיגה ידו לקנות 'ראש' ומפני יודע אייזו שנה תעלה בגורלו, אמר לו הרמ"ח, קח נא את זנב הדג, ואמור בקהל גדול שכבר יהיה סוף וקץ לכל צרותינו. והעומק שבדבר, כי ביד כל איש לסדר' מציבו יהיה מה שייאמין כי אכן יעוזרו הקב"ה לטובה... מודיעו יתאונן ויבכה, בכל עת יש מוצא לסבר שהוא שרוי בו.

ידעו דבר המעשה שהגאון רבי יהודה פתיה זצ"ל ישב פעם בליל ר"ה בסעודת היום כשהוא מישב בחבורת אורחים כולם אומר כבוד והדר, לבוש בגדי לבן, ועל השולחן מנורה גדולה מאירה בנות גדלות, והנה אחד המסובים דחף בטעות את השולחן נפלת המנורה וככזו הנרות... וחסיכה השתרורה בחדר... רבי יהודה עצר בעצמו שלא לכuous, מכיוון שהחשך כל פניו הבית לכון כשיצאה הרבנית ומגש דגים בידה נפל המגש והכל נשפרק לארץ... ויקם רבי יהודה לראות ולהבין מה אירע עם הדגים מצר הצליק אר איז... שוד ושרבר... הרוב החליק מצר הדגים ונפל על הארץ

וכל בגד הלבן נתכלך וניטנף... ובכל זה שלט ר"י בעצמו לא כעס ולא רגז מאמונה... בגמר השנה העיד ר"י על עצמו כי מעולם לא הייתה לו שנה טובה ומתוקה כשנה זו, בהارت פנים ממעל, בכל אשר שלח ידו הצליח ה' דרכו... אף היה לו חידושים גדולים וגלוים נפלאים בתורה...

מכאן בין כל איש לפि מצבו באשר הוא כי העיקר בלילה (וביום) הקדוש זהה – לקבל את הכל באהבה ושמחה, מתוך שלות הנפש כי הכל לטובה ולברכה, ואז אכן, כל אשר יארע לו לא יהיה לו אלא עוד 'סימנא טבא' לטובה, ברכה והצלחה.

וכך היו אמורים זקני ירושלים, שאם נהגו לאכול בר"ה חלה ותפוח בדבש כדי לרמז שתהיה לנו שנה טובה ומתוקה, ק"ו שאין לך סימן יותר טוב מהיות זיסע יוד (יהודי מותק), ככלומר, להסתובב ביום הזה בשמחה ובפנים צוהלות, וזה יהיה לו לסימן להיות כן בכל ימות השנה.

ספר הרה"ק הנטיבות שלום' זי"ע על אחד הצדיקים, ששנה אחת בלבד בראש השנה בבואו לקדש על הocus נשפר הין, וכשהחר את פרוסת המוציא נפה הchèלה מידו, וכן הדגים נשרפו ולא היו ראויים לאכילה. משבחינה הרובנית במקרים אלו התחילה לחושש אולי יש בכור סימן לא טוב מן השמיים, ובפרט בר"ה שמרבים בסימנים טובים, והתעצבה על לבה מה זאת עשה אלוקים לנו. אך הצדיק השיב בניחותא, שאין כלל ממה לחושש, דכל הטעם שעושים את הסימנים בעת האכילה מדברים טובים ומתוקים הינו מפני שהזה גורם לטבע האדם להיות רגוע ושמח, נמצא שעיקר הסימן טוב הוא בפנימיותו של האדם שהוא שלו ושם ובטוח בישועת ה', וא"כ הגם שאירעו לנו כמה סימנים לא טובים, מיהו אם נישאר שלווים ובתוחים בחסדי ה' איז בודאי נזכה לשנה טובה, כי פנימיות הלב הוא הסימן הטוב ביותר לרוחמים וחסדים. (ואדרבה, דיקא שלות הנפש אחריה מהפכתו כמעט תחש שלוות הנפש באמת).

וזה גם עומק כוונת הגרא"ש קלוגר, כאמור יותר בהמשך דבריו, שאין לו לאדם להתרעם ביום הזה על תקלות שונות שלא כרצוינו, שברצוינו היה להתפלל במקום פלוני ומשום מה נאנש והוצרך להתפלל במקום אחר, וכן דוגמאות למאות שהשטיין זה היצה"ר מנסה עי"ז להפיל את רוחו של האדם מחמת דברים של מה בכור, אך המשכיל לא יגרר אחריו אלא קיבל את הכל באהבה, וישמח בשמחת היום, וממילא יהיה לו זה לסימן טוב ויזכה לדבר ישועה ורוחמים ולשנה טובה ומתוקה.

גם פעמים שהאדם מרגיש שליבו בל עמו אלא הוא 'אטום וסתום', ואיינו מצליח להתעורר בתפילתו, כמו שביאר הרה"ק הזרבי שמואל' זי"ע בנוסח התפילה (בפיוט לאל עורך דין) 'לצופה נסודות ביום דין', דהנה יש רבים המכינים עצמם בהכנה דרכה לקרהת ר"ה, אך בהגיע יום הדין פעמים שלא ירגישו כל התלהבות והתעוררות בעת התפילה, ולא עוד אלא שיראה את רעהו שלא הכנין עצמו כלל מבعد מועד, ואילו בר"ה הינו מתפלל בהתלהבות וכל עצמותיו תאמRNA חיota והתעוררות, אך אל יכול רוחו בקרבו אלא יתחזק באמונתו שהקב"ה 'צופה נסודות' ולפניו גלוים כל סתרי לב, והוא לבדו יודע את מכאביו ויסוריו.

ידוע דבר המעשה באחד מחסידי הרה"ק ה'צמה צדק' שהיה מכין מראש כמה שעות לתפילתו, ובא והתלונן לפני רבו כי בבואו להתפלל אין לו כל התעוררות הלב... אמר לו רבו, מה איכפת לך מתי אתה מתפלל הרוי כבר התפלلت לפני הפנוי התפילה...

מסופר על הרה"ק רבינו שלום שכנה מפראבאישט זי"ע, שבאתה שנים כשהתפלל בבית מדרשו של זקנו הרה"ק ה'מאור עניינים' מטשורנאנבל זי"ע תפילה המנחה בערב ראש השנה [כידוע שהמקובלים (עי' בנו איש פר' נצבים, דיני ר"ה אות ב) הפליגו, שביותר צריך לכוון בתפילה זו האחونة שבשנה, ועל ידה אפשר להעלות כל שאר התפלות שלא נאמרו כהוגן], היה לו 'קטנות ובלבול המוחין' ולא היה יכול לכוון כלל בתפילתו, אך הוא לא אמר נואש ובכל כוחותיו התאמץ למעלה מהטבע והתפלל ב'פירוש המילות' כפשתן, לאחר התפילה ניגש אליו ה'מאור עניינים' ואמר לו, אמרנו נא לי אילו כוונות כיוונת עתה בתפילהך, כי אלף נשמות היה להם תיקון על ידי תפילהך זו. כי 'עובדיה' הבאה לאדם שלא בנקול והוא מתיגע ומתאמץ בכל כוחו, חשובה לפני כסא הכבוד עשרה מונים מבשעה שהכל הולך למישרין.

פשיטה שצריך להתפלל שאיל תביאנו לא ידי ניסיון ולא ידי... ומנסופר על איש עני ובינו אשר נכנס ביום שישי אל ה'קצוב' וביקש ממנו שיואיל בטובו לחתה לו קצת בשר לכבוד שב"ק בחינם, למען יזכו הוא ובני ביתו לעונג את השבת, ריחם עלייו ונתן לו מעט מרأس הבהמה ומעט מהלב, כי הם חתיכות אשר אינם ראויות כ"כ לאכילה ואין הכרויות קופצים עליהם, ורק נשנה הדבר מיידי שבוע, אלא שבאתה השבועות בבואו אל הקצוב הודיעו הקצוב,

ב'אר הפלישה - ראש השנה

ה' כי בא לשפט הארץ, ומכאן נלמד על מצות השמחה ששית בום ר"ה, כי בא ה' לשפט את הארץ, ואני זוכים לקבל את פניו.

ובך אתה בדרשות 'חתם סופר' (ז"א אלול תק"ע) זו"ל, אבל הענין כי يوم ר"ה הגם כי הוא יומן דין ומשפט על כל צורתי תבל, מכל מקום אין יומן דין, ואדרבה דוקא בהדוחות לב של תשובה ואהבה ולביקות ובכיה של שמחה - הטיבו 'נון' בתרועה. בשם י'גילון כל היום ר"ת בכיה, אבל עצבות ושרון לא יוצר ולא יפקד כי הוא מסיטרא דקליפה וסיטרא

יהוה משמה ואומר כל מה שעושה הוא יתריך הוא לטובה, ובזה יהיה נפק באמת לטובה, ולכן מהאי טעמא נראה, שייהי אדם רגיל לומר בר"ה אחרי תפילה שחוריית, כל מה שעביר רחמנא לטב עביד ונום זו לטובה, וכן מהאי טעמא תיקנו לאכול מאכלים טובים ומתוקים ולומר עליהם כן, כדי שם ח"ו נגור להיפוך יהיה נפק על ידי אמרה זו לטובה, אמן כן יהי רצון, עכ"ל.

ג'לו במלכם – שמחה גדולה ביום המלוכה

ברטיב (תהלים צו יא-ג), 'ישמחו השמיים ותגל הארץ ירעם הים ומלוואו, יعلוז שדי וכל אשר בו ונוי, לפני

כי תם הבשר, פרץ האיש בבכי מר, ואמר בשברון ליבו, מה בקשתי כבר, א' ביסלע קאף און א' ביסלע הארץ... (מעט ראש ומעט לב), קר על דרך זה אנו מבקשים, ובש"ע תנ' לנו א' ביסלע קאף און א' ביסלע הארץ, האר עיננו ופתח ליבנו בקדושת היום, והכן לבבנו... אך אם כבר לידי נסיון אל יתעצב אלא ידע כי רצונו של המקום ב"ה שימליך אותו על עצמו במצב זה דייקא.

ובענין זה יש להביא את אשר סיפר אחד מגאנוי וצדיקי ירושלים זצ"ל, שאביו היה משתמש כשליח ציבור בימים נוראים בבית הכנסת 'זורי חמה' שבעה"ק ירושלים במשך שנים רבות. לפני ראש השנה תרפ"ה הגיע אדם חשוב מהרץ והביע את רצונו להתפלל הוא כ"ז בימים הנוראים. אביו הסתפק מdad בדבר, כי קשה היה בעניינו ליותר על מנהגו זה לרדת לפני התיבה, והוא הילך איפוא ליטול עצה מאות המקובל הקדוש רבינו שלמה אלישיב זיע"א, בעל הלשם שבו ואחלמה', כדי מה לעשות. נענה בעל הלשם' ואמר לו, כשהמזדמנת עגמת נשך לפני יום הדין, היא מועלת רבות - לזכות בדין, אם כן, כדאי לך יותר. ובכל זאת, אם נגזר עלייך להיות ש"ץ יזדמן לך במקום אחר (אכו, קר הוה שבקשווון במקום אחר נכבד מאד).

יז. ה'שאגת אריה' (סימן קב) האריך להוכיח מכמה ראשונים, דכללו סבירא فهو שיש מצות שמחה מן התורה בראש השנה, ובמשנ"ב (תקצ"א) מסיק כן להלכה, ועיי' הගהות חתום סופר לשׂו"ע (סימן תקצ') שדייק מלשון המשנה (ר"ה כת): 'יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת', שיש דין יו"ט לראש השנה ומחייב למצות שמחה (עיי' שועה"ר). וכבר רמז הרה"ק האמרי חיים' ז"ע (ליקוטי אמ"ח) שהר"ת של מלכיות זכרונות ש'ופרות (עם הכלול) עליה בגימטריא שמחה, למדנו דआ"פ דהוא יומן הדין מ"מ צריכים להיות בשמחה.

יח. ידוע משלו של הaga"k ה'חפץ חיים' ז"ע, פעם שלח הצאר ניקולאי הودעה מבית המלכות לכל עירויות מדינת רוסיה, שהמלך עתיד להופיע במקומות ביום פלוני, ועליהם להיות מוכנים ומצוינים ליום הזה. הקבלת פנים' הראשונה הייתה בעיר המלוכה פטערבורג והיא הייתה בלימודים עם כל הכבוד כראוי, לאחמנ"כ נתקיים קבלת פנים' במוסקבה – שנערכה גם כן באופן מכובד מdad, אלא שכבר הייתה במעט פחות מפטרבורג, וכן בכל עיר ועיר לפי ערכם ומעמדם. והנהמנה מונהה היה בעיר אחת רחוקה ונידחת שהיה תושבה פויערען (כפרים נבערים חסרי דעת), שכל אורח שהגיע לערים התקבל בקבלת פנים מיוחדת – שהיו כולם סוקלים אותו באבניהם. על כן כאשר קיבל מושל העיר את ההודעה מבית המלכות לא ידע את נפשו מרוב בהלה, ומיהר ואסף את כל בני העיר לאסיפה דחופה, בה הסביר להם שהמלך עומד לבקרים, והאריך בגודל הזכות שיש להם לקבל את פניו המלך, ובזאת ביקש מהם עמוק הלב שאינו מבקש מהם לטרוח ולעשות מאומה לצורך הקבלת פנים – לא לנאות את הרחובות ולא לקשטים בפרחים נאים, רק שיזהרו בדבר אחד וארכף ניט קיין שטיינער, אנא אל תזרקו אבני עליו ועל מרכבתו. ואמר ה'חפץ חיים' דבכל שנה יורדת השכינה לעולם בראש השנה, ועלינו לעורך 'קבלת פנים' כראוי וכיות לכבוד מלכו של עולם [וכדאיתא מהרה"ק ה'ערבי נחל' ז"ע (ר"ה דרשו ג) לפרש נוסח התפילה (שהירת ד"ה קודם קדושה) לשמע תפילות מלבות באות, שכביבול הקב"ה מקדים ובא טרם יבואו בני ישראל להתפלל בבית המדרש] והנה האבות הקדושים שהיו מרכיבה לשכינה היו מקבלים פניה ברוב פאר והדר כדוגמת פטערבורג, אחריהם היו משה

ב'אר הפלישה - ראש השנה

שניא תאמר 'לשמה מה זו עשה' ביום הדין, שהלא כבר איתא בוג' (ר'ה לב): 'אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניו בראש השנה וביום הבכורים, אמר להם, אפשר מלך יושב על כסא דין, וספר חיים וספר מותים פתוחין לפני, וישראל אומרים שירה', ואם כן מה מקום היום לשמה.

והביאור בו כמו שכתב ה'ספרוני' על הפסוק (ויקרא כג כד) 'זכור תרועה', וו"ל, זכרון תרועת מלך בה ייגלו במלכם, כאמור (תהלים פא ב') 'הרניינו לאלקיים עוננו הריעו'. וזה מפני היותו ישב או על כסא דין, כמו שבא בקבלה (ר'ה ט), כאמור (שם פסוק ד) 'תקעו בחודש שופר בבסה ליום חנוך כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב', וראיינו לנו לשמה או יותר על שהוא מלכנו, שיטה כלפי חמד וזוכה אותן בשפטו אורתני', כאמור (ישעה

דרדנא ואין לעורר דין ביום ההוא... ע"ב. ומפורש נתנה הנביה (נחמיה ח') ואל תעצבו כי הדרת ה' היא מעוזם'.

ראה עצומה הביא בשוו"ת 'שואל ומישיב' (מהדרה רביעאה ח"ג תש"י קב"ח) זו"ל ...לכארה ראה מפורשת דלא שיך בויה יומה קשיא דהרי אנו מברכין שהחינו עליון, והרי מבואר דשהחינו אין מברכין רק על דבר שמה (ולכך בספרת העומר אין מברכין שהחינו מטעם דאיינו דבר שיש בו הנאה רק עונמת נשפ - זכר לחובן בית מקדשנו) וא"ב אם נימא דעתנים نفس הוא ודינה קשיא פשיטא דלא שיך שהחינו... וע"ב דאין נקרא דינה קשיא, והוא רחום יכפר עון והיום קדיש, ובבר נפקדו האמונות באותו יום, וכל הטיבות וشفעת קדושה נשפעו ביום ההוא, והרי עד היום עושים עשיין בר"ה שני ימים אף בא"י (ואילו ר'ה היה 'יומה קשיא' לא היו מתקנים לעשות ב' ימים לר'ה ורק משום מנתג אבותנו), עכ"ל.

ואחרן ושאר הנבאים שהיתה 'קבלת הפנים' שלהם כמעט כהאות, וכן לאחריהם בכל דור ודור – תנאים, אמוראים, גאונים והראשונים, שהיו עורכים בכל ר'ה 'קבלת פנים' לכבוד השכינה הקדושה, עד דור האחרון שלנו, מה דורותים מאתנו – ווארף ניט קיין שטיינער – אל תזרקו אבניים, אך בה' אל תמרוזו... כל חד וחד לפום דרגא דיליה (הבא בלקט רשימות להגן"מ וואקטפוגל זצק"ל- אללו ימים נוראים).

וכבר אמר הרה"ק מקatzק זי"ע בדרך צחות כי הנה העולם נוהגים שלא לאכול אגוזים בר'ה כי 'אגוז' בגימטריא 'חטא' (זהינו 'אגוז' עם הכלול) וכמובא ברמ"א (ס"י תפוג ס"ב), ועל דרך זה צריך להיזהר שלא לחטוא ח"ז כי גם 'חטא' הוא בגימטריא 'חטא'...

bijouter צריך להיזהר שלא 'לזרוק אבניים' בדיורים אסורים בפיו ולשונו רח"ל, וכן שדרושים דרש הגה"ק רבי חיים מוואלווזין זי"ע (ביום א' דשליחות תקע"ב) וו"ל, ויש להתבונן כי שופר המצופה זהב פטול הקול הולך דרך הזהב אשר חטאנו בו בעגל [ואין קטגור נעשה סניגור], והנה במעשה עגל לפי דעת הזוהר לא היו כי אם הערב רב, וזהו כמה אלפי שנה (וממילא אין זה אותו זהב שחטאנו בו...) ופסול בעבר זה, ואם כן איך יבוא התוקע או המתפלל לה' בפיו, ופיו הוא מגואל ומתומא בלשון הרע או רכילות, על כן מאד יש להם לעשות תשובה, עכ"ל, ודין זהה לחומר העניין.... יט. ומוסיף עוד החתום סופר (טור ג ד"ה והיות) שלכן לא התפללה חנכה לוז"ק עד שפייסה אלקנה בדבריו, כי הייתה בעצבות ובבל נשבר וידעה שהתפללה לא תועיל, אבל אחר שנתיישבה דעתה מדברי הפוס של אלקנה אז 'ותקם ותתפלל'.

כ. ותחילה וראש היא עבודה ה' מתוך שמה, כי חמות ה' היא מעוזם, וכן אמר הרה"ק מטריסק זי"ע (מג"א תבואה ד"ה והיה כי תבואה – הד') שצירוף חדש תשרי הוא 'והי"ה', והרי אין והיה אלא לשון שמה (ויק"ר יא ז), למדנו שעבודת חדש זה צריכה להיערך בשמה.

וכך ביאר הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (פי' נצבים ד"ה אט) את טעם הדבר שאין נפילת אפיקים בערב ראש השנה, לומר שאין לאדם להסתובב ביוםיהם אלו בפניים נפולות. וכבר איתא בתנא דברי אליו (פט"ז) אמר לי רבי ומה נשתנה ישעה בן אמוץ מכל הנבאים שנתנהו כל הטעבות והנחות לישראל. אמרתני לו בני מפני שמקביל עליו מלכות שמיים בשמה.

כא. מסופר על היהודי מתושבי ארה"ב (כהיום ישב על התורה ועל העבודה באורה"ק), שאביו ואמו שהו במחנות העבודה בתקופת המלחמה, ולאחר המלחמה פרקו מעלהיהם על מלכותם לגמרי רח"ל, אולם מאחר שהיו מיוצאי פולין שוחחו בבית בלשון האידיש', ובזה היה כל הזיקה של בנים ליהדות. משנעשה בן עשרים החל לעסוק במסחר ה'סמים' ביחיד עם שני שותפים גויים, כעבור חמיש שנים תפסו אותו אנשי השלטון בעיצומו של המסחר. אחד

ב'אר הפרשה - ראש השנה

לג כב) 'כִּי ה' שופטנו ה' מוחוקנו ה' מלכנו הוא יושענו', ישראל מבקשים להתראות לזכרון לפני לטובה כי, וכן שמהם הם ביום זה.

עכ"ל כי.

באופן אחר כתוב הרה"ק ה'שפט אמת' ז"ע (ר"ה עוד ביאר בוה הנאון רבי משה פינשטיין זצ"ל (درיש טרמ"ח) שיישראל עם קדוש מלאים ביום זה משה ראש השנה) בהקדם המקור למצות השמחה שמחה וחדרה, כי על אף שהוא יומא, והוא בספר נהמיה (פרק ח) שם נאמר שבهائي יומא, אבל בני

מהשותפים הצלich לבrhoch ולהימלט, השני הפך להיות 'עד מטעם הרשויות' (עד מדינה) בתמורה להקלת עונשו, ועליו רצzo לגור לישב בבית האסורים כעשרים וחמש שנה כפי חוקי המדינה. מיד שכיר 'עורך דין' מומחה שיימוד לימיינו, אולם העוזד אמר לו שלפי הנראה אין מנוס מעונש שייסרוו לשנים ובודת בית האסורים, ואין בידו אלא לננותה להמעית במקצת מקצת התשנים. הלה נבהל עד מאי ותייפול רוחו בקרבו. לאחר כמה ימים פגש (במסעדה שבעירו) באיזה יהודי ז肯, היהודי שראה כי פניו נפולות שאלו הגידה נא לי מה אירע עמו ולמה נפלו פניך, 'הסוחר' לא אבה לענות לו אמרו וכי מה יועיל לי ז肯 זה. אולם הזקן הפציר בו, והוסיף לומר לו, הנה עברתי את המלחמה וכבר עברו עלי צרות רבות ורעות, אולי יש בידי לעזר לך, וספר לו כל הקורות עמו, נענה לו הזקן, כפי הנראה לא תצמח ישועת מה'עורך דין', בוא נא עמי לצדיק פלוני ובוудאי תועיל לך ברכתו, ולקחו לצדיק עליון שהתגורר אז בינו יארק וברכו בהצלחה.

בהגיא يوم המשפט המתינו הכל לעורך דין שיגיע, אולם 'אחרו פעמי מרכבותיו' והלה בושש מלבאו, עד שתתקשר להודיע שאיחר את המטוס (פליגער) וכבר אין בידו להגיע, והינו שולח את אחד מתלמידיו למלא מקומו. ואכן, ויבוא תחתיו איש אשר היה נזכר בעיליל שאין אלא 'מתחילת', הלה פתח פיו בדברי סגנoriaה שלא מן העניין, ודיבר דבריהם שאין בהם כל טעם וריח, וכך האריך בדבריו במשך שעה אחת... כתום דבריו הודיע השופט שהיא ואין שום הוכחות וראיות לתביעה שאכן הלה חטא, על כן הכל בטל ומובטל, והלה יצא לחפשי חינים. לא האמין איש למשמע אוזן, הנהנתה נתהפר עליו הגלגל בבת אחד ויוצא מאפילה לאורה, וניגש אל העורך דין המתחיל לשאלו כיצד הצלich להשפייע על השופט ולהתות ליבו מן הקצה, נענה לו העורך דין ואמר, הנה השופט הוא זקני, והיות שזה לי לראשונה שהנני מופיע כסנגור בבית המשפט, רצח זקני לעודدني ולהחדר بي את הביטחון והאמונה בכוחותיי, על כן פטרך לגמרי מהעונש. חזר אותו איש להודות לצדיק שברכו, הצדיק ביקש ממנו שיתחיל להניח תפילהין כהודהה לה' על הניסים והנפלאות שעשה עמו עד ששב בתשובה שלימה. ולידין אם 'בשר ודם' ריחם בדיון על 'נכדו', ק"ו שאבינו שבשמים' ירחם علينا בעמדנו לפני למשפט כرحم אב על בנים, אלא שעליינו לזכור שהוא 'בניים למקום'...

כב. כתב הסמ"ק מצוריך (מצוה צא, הערה רעו) שלובשים בגדים לבנים בר"ה לפי שיש שמחה גדולה, כדי שלא תזוח דעתו עליו ולכך לובשה על בגדי שיזכר يوم המיטה'. ונראה כיור דבריו בדרך משל מלך שרצה להכתר את בנו יחידו להיות 'מלך הארץ', וציווה לעשותו לקראו לכל השרים וה נכבדים מכל מדינות המלך, והוציאו את הכתר המפואר מבית הגנים ונתנו לאחד מהמשורטים העוסקים תמיד בנקון הארמון שהוא יניח את הכתר על הראש המלך, פשיטה שיכול 'לצאת מדעתו' מרוב שמחה שאיש פשוט כמותו הוא הנבחר מכל השרים והמלכים לזכות להניח את הכתר במקומו, והרי זה למעלה מידעתו ומהשגתו... קר הקב"ה בחר בנו מכל ריבי ריבות מלכים שרפים וחירות הקודש העומדים לפני לשרת וביקש מעמנו 'תמליכוני עלייכם' – שאחחנו נמלך אותו על כל העולם, על כן הנהנו ללבוש לבנים להזכיר יום המיטה, ובזה מתוישב דעתנו.

כג. וכבר כתב עוד ה'שפט אמת' (תשל"ט ד"ה אמרו) ז"ל. יש לכל איש ישראל להבין ולהשכיל כי גelta מעלת הזכירה לפני הבורא ית' שהוא אב הרחמים, וכדי להיות נשפט רק שיעלה זכרונו לפני ב"ה. ועי"ז שבני ישראל יודעין זאת עי"ז יعلا זכרוניכם לפני לטובה. ועי"ז עצמו הופך הקב"ה מכסא דין ויושב על כסא רחמים, שעי"ז בנ"י ממתקין הדינים וועשיין ממדה"ד רחמים, שהרי מבירין שהזכירה לפני ית' למשפט הוא טובה גדולה ומתנה מהשיות להיות נזכר לפני יומו הזכרון כנ"ל. עכ"ל.

כד. סיפר הרה"ק ה'פנוי מנחם' ז"ע שאינה ה' לידו ספר שכותב גוי שישב בבית האסורים באלה"ב (לאחר שיצא מסמ' כתב בספר את כל אשר עבר עלי), ומעשה שהיה בך היה, אותו גוי עז חפציו היה לשוחח עם נשיא ארצות הברית,

אלא, שלא כמידתבשר ודם בשעת משפט מידת הקב"ה, שבמלכויות הארץ אין לדין אלא מה שעניינו רואות, ואם מתרבר הדבר שכן הנتابע חטא אווי מהויב השופט לנזר את דין כפי חוקי המלכות, ומלך במשפט יעד ארי, וממילא הנتابע עצב ואף השופט אינו שיש ושם להוציא את הדין לחובה. אך לא זו דרכו של הקב"ה כי הוא חפץ חסד ורוצח בתשובה כי, ואם הנتابע יחוור בתשובה הרי הוא יוכה בדין, ונמצא שהדין מסור בידי הנتابע אם יעוז רשות דרכו וישנה אורחותיו לטובה, אם לאו... והוא שאמר להם אל תעצבו מאחר שהיום הוא יומא הדין', כי

שעורא קרא בספר תורה האלוקים לפני כל הקהל ביום אחד לחודש השביעי - יום ר'ה, ובכו כל העם כשמעם את דברי התורה (ופירש רשי על שלא קיימו את התורה בראי), ויאמרו נחמייה ועו"א 'היום קדוש הוא לה' אלוקיכם אל תתאבלו ואל תכנו וגוי, לנו אכלו משמנים ושתו ממתוקים ושלחו מנות לאין נבען לו כי קדוש היום לאחונינו ואל העצבו כי חמות ה' הוא מעוזכם וכו', וילכו כל העם לאכול ולשתות ולשלוח מנות ולעשות שמה גדולה כי הבינו בדברים אשר הודיעו להם, וכואורה לא נתבאר הטעם שבאמת לא יכנו ובמה ישב דעתם, ומהו שאמר 'כי הבינו בדברים'.

ולכן קפץ מעלה כמה וכמה גדרות, ו עבר כמה מכשולות עד שבסתוף של דבר עמד פנים אל פנים מול הנשיה, ואף 'זכה' ושותח עמו כמה דקות, אך מיד תפסחו השומרים וכלאו בביית האסורים למשך מחצית השנה, שם עבר עינויים קשים ומריים. משיצא, נענה ואמր, 'הן היתי אסור וסבלתי מרורות, אך כל זה היה שווה, כיvr זכיתי לשוחח במסך שתי דקות עם הנשיה'. אף אנו להבדיל, נגיל ונשיש בזזה היום של ראש השנה, עם גודל היראה שלושה ספרים נפתחים – מ"מ שמה גדולה יש כאן כי בורא העולם בכבודו ובעצמו עומד ומabit בנו ובמעשינו, ואין לך קורת רוח מרובה מזו.

כמו שביארו בטעם הדבר שלמדו חז"ל 'מאה תקיעות' מאותם מאה יבבות של אם סיירה, וכנזכר לעיל, שבאו חז"ל לרמז לנו עד כמה הקב"ה מצפה לבניו אהוביו שישבו אליו, כי שם שאמו של סיירה לא יכולה לשאת את איחורו, ובמר ליבת בכתה והורידה דמעה אחר דמעה 'מדוע בושש לבוא',vr כביכול אמא עילאה – השכינה הקדושה מבכה על בניה שישבו ויתקרבו באמת ובתמים, וכלשון הפסוק 'הבן יקר לי אפרים אם יlid שעשוים כי מדי דברו בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו...' וכגדאיתא בתנא דבר אליה (רבא, פל"א) מעיד אני עלי שמים הארץ, שהקב"ה יושב ומזכה להן לישראל יותר ממה שמצווה האב לבנו שיישו תשובה.

מעשה שהיה לפני כמה שנים ושמעתיו מאיש מבין ונובון, בקי נפלא בתורת הנפשות ה"ה הגה"ח רב פנחס בונקער שליט"א, בבחור שלדאבון לב ירד מצבו הרוחני מטה, עם הזמן התאחד לחבורת ריקים ופוחזים, ומפעם לפעם היה בא בית אביו עם חבר מרעיו והללו היו משתקרים שם וכדי בזון וקצף, ויהי באחת הפעמים, גברה השכירות על בני החבורה, והללו החלו לשבר ולנתץ את כל הבית עד שהגיע סכום הנזק לשיעור של עשרות אלף דולר. הבן שעדיין פעם בלבו רגש לבית אביו נתמלא בושה וכליימה וברח מהבית כל עוד נפשו באפו, ומאז עבר לדoor בבית אחד החברים. מאידך, האב, שלא רצה לנתק את הקשר עם בנו החל תר ומחפש אחרים, אבל, מאומה לא הוועיל לו, הבן ניתק עמו כל קשר ומגע, גם בטלפון לא אבה לענות לאביו.

אינה ה' לפניו, והאב שמע על ר'פ שהוא 'יחיד מומחה' בקרוב הנופלים בעם (מושרים) וכבר נוצר קשר בין בנו לר'פ, משנפגש עמו האב, סיפר ר'פ, שאותו הבן, מתחילה להראות סימני תשובה, וכבר התחליל קצת להתקזק ולהתישר, כשמו 'בשורות טובות' אלו ניסה שוב האב ליצור איזה קשר עם הבן ע"י הטלפון, אבל הבן לא ענה לו, בצר לו ניסה האבשוב, והלך לנוקש על דלת בית שבנו שכון שם, והנה רואה שמתוך הבית מיצים עליו ב'קוקער', אך הדלת אינה נפתחת, בלבד שבור ורצוץ חזר האב ובכח מאין הפוגות לפני ר'פ, מה עוד יש לאלידי עשوت כדי שבני יאבה לדבר עמי, וכי מה בקשתי ממנו – רק דבר אחד, شيئا לדבר עמי. כאבו ובכיו של האב נגעו לעמקי לבבו של ר'פ והחליט לדבר עלvr עם הבן,vr וכר עשה, מהיר לשאלו, הרי אני רואה שהחילות להיטיב את דרכיך, מדוע הנך כה מתנכר לאביך מולייך, ענהו הבוחר, הרי אני חייב לו עשרות אלפי דולר, ואני לי מאיפה לשלם, מה יש לי לענות לו ולדבר אותו כשהאני יודע מראש שאין לי כלל מה שהוא צריך ומבקש ממנו. אמר לו ר'פ, טיפש – כלום צריך האב את הדולרים שלך, הרי הוא רוצה לראות פינך ולשמעו קולך, ודבר זה חשוב לו פי מאה מהדולרים שלך.

ב' אר הפלישה - ראש השנה

את עצמו, שכפי שנומר בדעתו כיצד יתנהג לשנה הבאה בן נחרב מלמעלה, אם מקבל על עצמו להיות מה'צדיקים הגמורים' או/acן נחרב הוא שם לאלטר לחיים ולשלום, וכן על זה הדרך לנבי שאר הספרים.

ולהדיין איתא בגמ' (ר"ה ט). 'אמר הקב"ה, אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליהם', כלומר שאבינו شبשים רוצה להוציא לצדק דיןנו, ולהשفع עליינו שנה טובה ומעטרת. על כן מבקש מעמנו אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליהם', ואו אז יוכל להשפיע עליהם ברצוני הטוב.

ומיצינו להריה"ק ה'שם ממש Maul' זי"ע (נצח טרען) עניין נפלא, זו'ל, ובזה לימוד גדול לאיש הנלבב בימי הנוראים שלא להיות קר רוז, אלא יעשה כל עבודה החודש השבעי בהתלהבות תורה וברנש עצום, ובכח זה עומדים בקומה זקופה ומנץחין דיןنا, וכל איש ואיש

מאחר שעיליכם לחזור בתשובה (כי מצוות תשובה נהגת בכל עת, ובפרט חובה כפולה ומכופלת ביום הדין, למען יכה בדי וכדרכיב יבדחת בחים'), אם כן בודאי תצאו וכאים בדי. ובזה יתבאר אומרו 'חדות ה' היא מעוזכם', ר"ל, חדות ה' הקב"ה שש ושם שמספר את הכרעת הדין לידי בני ישראל אם יחוירו בתשובה, והא גוף הוא מעוזכם ובבטחכם. ומעטה מתבאר מה שנאמר 'כ' הבינו בדברים', ר"ל שבמי ישראל אכן ירדו לעומק העניין ש'כ' קדוש היום לאחונינו' אינו סיבה לעצבות אלא אדרבה זה הנורם לעשות שמחה נדולה.

ובך כתוב הריה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פר' ראה) לבאר בהא דאיתא בגמ' (ר"ה טו): 'שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין ואחד של צדיקים גמורין ואחד של בינוניים, צדיקים גמורין נכתבים ונחתמים לאלטר לחים', שפותחים בפני האדם שלשה ספרים אלו, ובידיו הברירה והבחירה היבן לכתוב

והນמשל בrosso, עד כמה אבינו شبשים משתוקק 'לראותנו...' וכלשונו הכתוב (ירמיה לא יט) 'הבן יקייר לי אפרים אםILD שעשועים וכו' על כן המו מעי לו...' זאת ועוד, כי פעמים הרבה, מחשב האדם בעצמו, הרי חטאתי רבות, והקב"ה טובע ממני כמה וכמה 'תשולםים', כיצד אשה פניו, כיצד הנני רוצה שתפיפתי תתקבל, שתורתית תהא נחשבת לפניו, הרי אין בכלל תועלת בכל התורה והמצאות שאקיהם, אבל האמת, כי טעות גדולה בידיו, וכי הקב"ה מבקש מאטנו תשולםים, הרי פי מאה מזה הוא מבקש פשוט שנפנה אליו ראש ושנראה לו פניו בתפילה ובתורה.

כו. הריה"ק רבנן מלעכאויטש זי"ע (תורת אבות ר"ה ס) היה אומר בפסוק (ירמיה לא יט) 'כי מדוי דברו בו זכור אזכורנו עוד, על כן המו מעי לו רחם ארחמננו נאם ה', שהאדם משיח לבו לפני ה' – 'מדוי דברי בו', בתרעומת על עצמו, וכי זה נקרא 'זוכר' שהנני זוכר את ה' העומד עלי וציווני לקיים תורה ומצוות, לא, אלא מהיום והלאה 'אזכרנו עוד' אוסף לזכרו ביתר שעת ויתר עוז. ובזה הרי הוא זוכה לסייע דקרה – 'המו מעי לו', שיתעוררעו עליו רחמי שמים, יישיב לו הקב"ה באotta מדחה, 'רחם' וכי לרחמים אלו רחמים יקראי, מהיון – 'ארחמננו נאם ה', שירחם עליו עוד, ויזכה לשנה טובה.

כז. הריה"ק מזרזיריך זי"ע היה אומר שהפרש בין אדון למלך, כי האדון עושה הכל העולה ברצונו, ואילו המלך צריך להימלך בשרווי ויועציו, ואני מוציא גזירה או פסק דין הכל העולה על רוחו בלבד. ואכן בטרם פרוץ 'המלחמה' (מלחה"ע השנייה) אמר הריה"ק שעתה נעשה הקב"ה 'כ'אדון' וככיבול איינו נמלך בצדיקיו ונגזרה הגזירה.... בדמותו היה חוזר על דבריו חתנו הריה"ק האדמוני'ר ממאכניוקא זי"ע בסעודה המפסקת בעיוהכ"פ, והוא מוסיף על קר, שלנו מבקש מאטנו הקב"ה – אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליהם – ככלומר, שתגרמו לי להתנהג אותן המלך, ואיה מוכרא להימלך בצדיקים וכן לשם עת דעתם (בתפילתם) של כל בני ישראל המתחננים אליו לחתם להם שנה טובה ומתוקה שנת גואלה וישועה בכל ענייניהם... לטוב להם כל הימים (מפני המשב"ק הריה"ח הנודע ר' שרגן בעלה, ושיבח הריה"ק הרומ"מ מלעלוב זי"ע פירוש זה עד מאך).

כח. וכך אמר הריה"ק המגיד מטיריסק זי"ע (מג"א ריש פר' יקראי) שכאשר נתמנתה אסתר למלכה עשו לכבודה משותה גדול והנחה למדינות עשה (אסתר ב יח). כי"ב, ביום ראש השנה – שאנו מוסיפים כוח בפמלייא של המלך עושים הנחות והטבות לבני המדינה, דהא מלכותה דרקיעא הואה כעין מלכותה דארעא, ולכן נקרא ראש השנה בשם יום הזיכרון, כי ביום זה יעלה זכרוננו לפני הש"ית לזכות לישועות גדולות ונפלאות, כאמור (ר"ה יא). 'בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים', כן יש ביד כל אדם לצאת 'ממצרים'.

**מלבדותם, שתוקען לפנייהם בחוצירות וקרנות וכו', וכן
אנו ממליכין עליו את הבורא יתברך ביום זה, וכן
אמיר דוד (תהילים צח ה) בחוצירות וקול שופר הריעו לפני
מלך ה'.**

וזעל ידי וזה יזכה שיוכל להמלך את הקב"ה על עצמו
גם במשך כל ימי השנה הבאה עליינו לטובה, כי
מראש השנה נמשך הכה והקדושה לכל השנה. וכן
בכיאר הרה"ק ה'מאור ושמיש' זי"ע (רומי ר"ה ד"ה אמרו
לפפי) בלישנא הגמ' אמרו לפני מלכיות שתמלכוני
עליכם, זו"ל, שהכוונה שתאמרו מלכיות בר"ה בכל
לבכם, שע"ז תמליכו את ה' ב"ה בכל השנה ברוב עז,
ע"ב. וכל השנה תלואה עד כמה מקבל ע"ע באמת
זוכבל ליבו ונפשו בראש השנה, וכלשונו שם עוד יאשרי
מי שהוא זוכה לקדש ולטהר עצמו ומהשבותיו ולהבין
עצמיו לקראת אלוקינו בכל המ"ח שיעות שבರ"ה, שבזה
ימשוך קדושה ודבקות ה' על כל השנה, שיוכל להזות
דבוק בנועם ה' כל היום, וכל חלק מחלוקת השעות
שבר"ה יתנו עוז ומעד לכל יום מומו השנה להמלך
הברוא ב"ה, עב"ל.

והיל ורעדת יאהוון – יראה ופחד ממשפט דין

בגמ' (ר"ה ח.), 'באחד בתשרי ר"ה לשנים', ונתבאר שם שהכוונה 'לדין', דכתיב (דברים יא יב) מרשית השנה ועד آخرית השנה, מראשית השנה נידון מה

כט. כה אמר הנביה (צפניה ג ח) 'לכן חכו לי נאם ה' ליום קומי לעד', ואיתא בפסקתא דרב כהנא (פ"ה, במאמר גיל סימון ל"ד) זוז"ל, שבועה היא מלפני שכל מי שמחכה למלכותי אני מעיד בו לטובה, עכ"ל. ונזכיר שב'שומר אמוני' (מאמר הגאולה ד) הביא פסוק זה על יום ראש השנה, ומ"ן מיחל שהקב"ה בכבודו ובעצמו יעד עליו לטובה ביום הדין הבלתי מבויושם בראוי בקבלת עול מלאכות שמותם ויזרעה לעודם ב' ליזורבה

הרהוריך רבי פנהס מקאריז ז"ע ביאר, שראש השנה הוא ה'גילהה' של כל השנה, וכמו שאדם נהוג בר"הvr כר'תנהגו עמו כל השנה. ולכ"א אין אוכלים דברים חמוצים בראש השנה, כי האוכל דברים חמוצים מעוזת את פניו לרוגע מהמת החמייצות, ויישאר ח"ו 'גילהה' צואת לכל השנה (אמ"פ תפא).
ומוסיף שם, שלכן לא רצה (הרהוריך מקאריז) לדרש בר"ה שמא ח"ו יצא מפיו דבר שאיןו הגון, והוא מורה גדול ביום כזה שנעשה רושם על כל השנה, ולכ"א אין לאדם בראש השנה כי אם לעסוק כל היום בתורה וบทפילה, גם אחר הסעודה.

והסביר עניין ר"ה, שהוא דומה לבניין הבונה בניין גדול לשם וلتפארת, שקדם לבנייתו יشرط את כל הבניין על צורה קטנה, כל חדר וכל פינה אשר ברצונו לבנות במבנה האגדל, לא יכול דבר משרות זו. כמו כן בראש השנה מشرط הקב"ה שרותות על כל השנה, ולכן כל עניין קטן שעושים בראש השנה, עושים רושם גדול על כל השנה כולה.

לפי מדרגת התלהבותו זוכה בדין, ואתם הדבקים בה,
אלוקיכם חיים כולכם היום.

ואכן מבואר בספרה' כי זה 'תקפו של יום' להמליך את הקב"ה על עצמו - לקבל עליו על מלכות שמיים, וכן להשתוקק על נילוי בבוד מלכותו ית' בכל העולם יט', שעל כן הרבה מתפילהותינו ביום הזה נסובים על מלכות שמים דוגמת מה שאנו וועקים בסיום 'נשמה' המלך... המלך... גם במשך התפילה - מלאוך על כל העולם כלו... ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך ומלךתו בכל משללה, המלך הקדוש.

כ"י זה היום תחילת מעשיך, וככפי שמדדיק הנה"ק רבינו יהונתן אייבשיץ ז"ע (ערות דברי ה"ב דרוש ח) שלא נאמר 'היום הויה הרת עולם', אלא 'היום הרת עולם' שביוום זה עצמו הוא הרת עולם, וביוום זה נבראים מחדש השמים ושמי השמים, הארץ וכל אשר בה. ועל כן בכל שנה מתחדשת מלכותו יתברך, וככמו שרמו בספרים על יום זה בפסוק (שמואל א' יא יד) 'לכז נא הגלגל ונחידש שם המלווה', כי במעשהנו ב'ששת ימי בראשית' שברא עולמו 'יש מאין', אף בזו העת הרי הוא בורא את העולם כולו מחדש, ועלינו להיחדש את המלואה, לקבל על עצמנו את מלכותו, לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם.

ובזה ביאר רבינו סעדיה גאון (בטעמו הראשון) מודיע תוקיעים בשופר, וו"ל, וכן עושין המלבכים בתהילה

והסביר עניין ר"ה, שהוא דומה לבניין הבונה בניין גדול לשם וلتפארת, שקדם לבנייתו יشرط את כל הבניין על צורה קטנה, כל חדר וכל פינה אשר ברצונו לבנות במבנה האגדל, לא יכול דבר משרות זו. כמו כן בראש השנה מشرط הקב"ה שרותות על כל השנה, ולכן כל עניין קטן שעושים בראש השנה, עושים רושם גדול על כל השנה כולה.

ב'אר הפלישה - ראש השנה

בראש השנה עליינו לעורר את לבנו על ידי מאה הקולות, שנהנה אבן, עד השתאה הבא וכינו לחיות בטוב ובנעימים, ועודנו נמצאים על פניו האדרמה, מכל מקום מי יודע אם גם הפעם יعبر כל הדין עליינו בשלום ובשלזה, ועל דא וודאי קא בגין, להתעורר לשוב אל ה' ולפעול שנה טובה ומתוكة.

הרה"ק ה'ישמה ישראל' ז"ע (מאורן של ישראל למושך'ק סליחות) ביאר את דברי הפיטן (בפיות 'במוציא מנוח' א' דסליות) 'זוחלים ורועדים מיום בוואך, חלים במביברה מעברת משאר', שבני ישראל חלים ומתקהדים באשה היולדת את בנה בכורה, ומדוע המשיל פחדם של בני ישראל למביברה דיקא, כי לעולם יגדל הפחד מדבר שעדיין לא עבר עליו בדורמת המביברה שמעולם לא עברה צער לידה והיא חששת ומפחדת יותר מלידתה השנייה והשלישית שכבר יודעת לקראת מה היא הולכת. אף אנו לעת עתה דופקים אנו בשערי רחמים בכחה ליום הגנו כי על כל עניין האדם מעמדו ומצו דנים בשמות ממעל חדש', והכל מבסה מהנתן

ידה בסופה'ל^{לע}, ופירש רשותי, הקב"ה דין בתשרי את כל באו העולם כל הקורות אותם עד תשרי הבא'ל. וכן אנו אומרים בפיות 'ונתנה תוקף' מי יחיה וכו' וכו', ומלאכים יחפוז וחיל ורעה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין... עוד מצינו בזה"ק (ח"ג צח:) על הכתוב (קהלת ג' ד) 'והאלוקים עשה שיראו מלפניו' שכאילו יום הדין, שהוא יום יראה ופחד מה' ומהדר גאנוני'.

איתא בוגרא (ר"ה ל'): **דילפין אופן התרועה** בראש השנה מאם סירה, כרכתייב (שופטים כה ל') 'بعد החלון נשקפה ותיבב אם סירה بعد האשנב מדוע בושש רכבו לבוא מדוע אחריו עמי מרכבותיו', ושם בתום' (ד"ה שיעור) - שלבן תוקען מאה קולות בננד מאה פעויתיה. יש שביארו את עומק הכוונה, שאם סירה ידעה שבנה סירה מנצח תדר בכל מלחמותיו וויצא מהם כשידו על העליונה, אך בעת כשראתה שבושש לבוא, נבנש החשש בלביה שמא הפעם שונה הרבר וקרב המלחמה מתנהל בקשימים רבים, ובפחדה כי רב החהלה לבכות ולהיבב מאה פעוית. כמו כן לדין

לא. יש שביארו בנוסח התפילה מדוע בכל الرجالם אומרים 'זמן שמחתנו, זמן חרותנו', ובראש השנה אין אומרים אלא 'ותנת לנו את יום הזכרון הזה', כי כל המועדים הינם זכר למה שהיה (אלא שככל שנה מתעורר עין המועד מחדש) אבל בראש השנה איןו על שם העבר, אלא ע"ש ההווה והעתיד... וכל מהותו של מועד, הוא כי היום הוא יום הזכרון לכל ברואין עולם להיפקד ולעבור לפני קומו כבני מרון.

פעם בימי שבט נפל למשכב אברך צעיר לימים בחולי הריאות מחמת הצינה עד שהшиб נשמרתו ליוצרה, נענה הגרא"ח שמואלבץ וזוק"ל ואמר וכי חשבים אתם שאברך זה מת עתה בימوت הצינה וממנה, הרי הוא כבר 'נפטר' בעת שהחכמה יקדה בראש כל אדם בתוככי המחוור של ר'ה... (שם הצטנן כי תפילתו הייתה בקרירות). אין הכוונה לייש אותנו, אלא אדרבה, הבה נרבה במעשים טובים, ונוסף בתפילה, אז ישמע הקב"ה לקול שועתנו וננצל מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה, אך טוב וחסד ירדפונו כל הימים.

לב. מן הרואי לעור בדרכי 'המגן אברהם' (תקצ"א בסופו), ש(פעמים) בראש השנה אחד דנים לפעמים לכמה שנים, כדוגמת חלומו של פרעה שהיה בראש השנה וחלם על שבע שני השבוע, והמשכיל בעת היא يتפלל ויריעיש עולמות כי בתפילה זו יפעל לטובה לשנים רבות.

לג. פעם מצאו את הגאון רבי יצחק דוד גוטפארב זצ"ל מנקי הדעת שבירושים ב'חדר המתנה' שלפני 'בית דין' של 'העדת החרדית', ואותם הימים ימי אלול היו... משנשאל ר'י"ד האם יש לו איזה דין תורה לדzon או להעיד איזו עדות, נענה ואמר, לא ולא, לא באתי הנה אלא לראות כיצד נראים אנשים בטרם גשתם לדין ומשפט', וראיתי כי זה מהלך أنها ומעלה עשן מתוך לחץ ודחק, זה משנן ומסדר לעצמו טענותיו, זה צועק בכל כוחו (על רעהו) זה אומר תהלים בדמיות שליש. והתבונתי היטיב - וכי יש כאן שאלה של דין נפשות... או 'מלךות', לא ולא, הרי ב'ספר הכל' כל ה'דיני תורה' כאן מסתובבים אודות כמה אלף דאלער ותו לא... ואעפ"כ הכל רועשים ונרגשים כל כך, מעתה אתמהה, היאך כאן כולם צועקים ונרעשים, ואילו בחוץ ברוחבה של עיר - 'אלול' לפני ה' כי בא לשפט את הארץ, בשאלת של חיים ו... בריאות ו... והכל רגעים שלולים ושקטים.

lid. הרוקח (בפירושו לתפילה) כותב 'הרת' - לשון הרין, כי בו הורה ויוצר האדם כל מה שיבוא עליו משך השנה כולה. כעין זה פירש הרה"ק ה'מאיור עניינים' ז"ע (האינו ד"ה כי בלשון הגמ' ר"ה י) 'בתשרי נברא העולם', שכארה היה צריך לומר ברה' ברא הקב"ה את העולם, וכי 'נברא' הוא מעצמו ח"ז... אלא שבא להורות כי תמיד הוא כן

ואין איש יודע מה יזהה בדין שנה עתידה זו, ועל כן 'אתותיו לחנוךقلب קרווע ומורתה לבקש רחמים בעני חלים, זוחלים ורועדים מיום הדין הנורא' לי.

ונם למדנו זאת מהא דאיתא בגמ' (ר"ה טו), 'כל שנה ובראייתא בנם' (ר"ה לב), 'אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירא לפניך בראש השנה וביום החפורים, אמר להם, אפשר מלך יושב על כסא דין, וספריו חיים וספריו מותים ותפללה, בענין שנאמר (משל' י"ה נ) תחנונים ידבר ריש'. והרי שעל האדם להרגניש בכניסתו לימים הללו כמו שאין לו מאומה, וככלשון הפייטן (שהricht ליום ב' דר"ה) המפרשים שהלא עיקר הסיבה שאין אומרים הלל הוא

בכל ראש השנה ור"ה נברא העולם על ידי עבודה בני ישראל, ולכנן לא אמר 'בראי' שהיה נראה כאומר ברא פעם אחתותו לא מיידי, אלא בכל שנה נראה שוב. היה אומר הגאון רבי אליהו דסלר זצוק"ל (מכتب מלא宦ו אלול, עמו עד) 'בשמי לא הייתה' ולא ראיית שם כי צד נראה שם 'יום הדין', אבל לדעת את הנעשה שם אכן בראשית את השנה שעבירה כיצד עברה עליינו כבר ידעת גם ידעת' דין בשמי מהו... וד"ל.

כעין זה אמר כ"ק האדמו"ר מ'תולדות אהרן' זי"ע, כי הבדל יש בין הבעש"ט ה'ק' זי"ע... כי מrown הבעש"ט ידע בראש השנה מה נגור לחיות בשנה הבאה, ואילו אני יודע במשר השנה מה נגור בר"ה בעבר... ואכן, מעלה מיוחדת יש בהזה, לזכור ביום ראש השנה את כל העבר במשר השנה האחרונה, ובזה יעק אל ה' ביתר שאת וועז ביום הגדול הזה.

כה כתוב הגאון הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל במכtab ממיטת חליו בעיר'ה תשמ"ה, ודו"ל, עשוה את עצמו בראש, ודאי אין הכוונה היא שעשוה את עצמו כאילו, אלא שר' יצחק נתן לנו דרך עבודה ר"ה, ביאור הדבר, שהאדם יבין ויבחר לעצמו בראש השנה, שככל צרכיו בשנה החדשה מדי יום ביומו נגורים עליו ביום זה. קלומר, כרגע אין לו כלום, וצריך לקבל את הכל מחדש.

ואם תאמר, היהודי זה יש לו ב"ה פרנסה קבועה, ויש לו גם הון ששות' במקום בטוח, יש לו כשרונות וקשרים טובים וידידים טובים, יש לו משפחה ובית וכו' איך יכול היהודי זה לעמוד בר"ה לפני הקב"ה קרש שאין לו כלום כעuni בפתח, אלא על האדם לדעת, שככל מה שיש לו הוא רק ברצונו הכרוא ית', ועד כמה שהבורה רוצה יש לו, ואם ח"ו אין זה רצון הש"ית יכול לאבד את הכל בן רגע ח"ו, או שהכל מה שיש לו לא יעוזר לו במצב של אסון ושל מחלה ח"ז.

בראש השנה נגור עליו על כל يوم ויום של השנה הבאה - מה יהיה לו, ועד כמה יוכל לנצל את מה שיש לו, ועד כמה יועיל לו, אם כן הוא צריך לקבל עכשו את הכל מחדש, ועכשו עומד לפני כסא הדין כעuni ורש שאין לו כלום, וככלו תלו依 בחסדי הש"ית הוא וכל אשר לו, אם כן ודאי ידבר תחנונים בעני בפתח - שאינו דורש שיתנו לו אלא רק מתחנן... אם האדם מבין כך את הראשית של ראש השנה שהיא ממש התחלת החדשה, لكن מרגיש את עצמו באמת בבחינת רשות, כי צריך לקבל את הכל מחדש עבור כל יום ויום של השנה החדשה, אז הוא זוכה לאחרית טוביה לגוז דין של חן וחסד.

לז. הגראי"ז מבריסק זצוק"ל היה נהג להרבבות באמירת תהילים במשר כל היום כולל ראש השנה, וביאור הנהגתו זאת, כי ביום זהה דומה האדם כמו שהתמודטו לו נכסיו ורחמנא ליצלן, שגם מי שעכשו היה מסודר בפרנסתו וכל בני משפחתו היו בריאים ושלמים וכן בשאר הדברים, ברגע זה הכל תלוי על בלימה, וועלה על כף מאזנים, וההכרעה תליה בידו - על כן יש לו להרבבות בתפלה, לבקש רחמים ותחנונים לפני המקום שיתן לו שנה טוביה, וזה פשוטות כוונת התפלה 'צדדים וכרכשים דפקנו דלתק' פשוטו ממש גם במשמעות, שברגע זה עומד בעירום ובחוסר כל כפושתו ממש.

והסביר, שעל כן הוא מעדיף לומר תהילים יותר מלימוד שיעוריו הקבועים, כי בדרך לימוד מתעורר אצלו וקושיות על הנלמד, ועליו לחפש בספרים כדי למצוא יישוב לקשיות, ולפעמים יכול לבוא עי"ז לבזבז רגע כמיירא בעת החיפושים, لكن הוא מעדיף לעסוק באמירת תהילים כדי שכבר ינצל את כל עיתותיו בתכילת השלים.

ב'אר הפרישה - ראש השנה

כל היום מריעים בשופר, ומבאר בזה"ל, אבל הכוונה שאין זה כשאר מצוה זמנית, כמו נטילת לולב שם נטלו כבר יצא, אבל כאן כל היום יהיה יום תרועה' ומהרגמנים יבואו או גנוחיו גנוח או לולוי ליל, ובינהן היום על שם דבר זה לומר שאימת היום יהיה עלייה, עכ"ל ליה.

וילו ברעדה – השמחה והיראה משמשים גם יחד מעתה תעללה התמייהה, כיצד ניתן להיות בשמחה וביראה גם יחד... אך באמות אין בזה סתירה כלל, ובדברי הרבינו יונה' (ברכות כא. מדפה"ר ד"ה נט), ועוד. 'אע"פ שאצלبشر ודם היראה והשמחה הם דבר והיפוכו, שבשבועה שהאדם מפחד מזולתו הוא עומד נרתע ודוואג, אבל הקב"ה איננו בן, אדרבה כשהאדם מתבונן בגודלו וירא מפניו, ישמח ויגיל באורה וראhit, מפני שבאמצעותה מתעורר לקיום המצוות, ושש ונעלם בקיומה, שידוע כי שכרו אותו ופעולתו לפניו, עכ"ל.

לח. כבר אמרו המושלים על הא דאמרין בתפילה נתנה תוקף 'כברerta רועה עדרו, מעביר צאנו תחת שבתו, כן תעבור ותשפר ותמנה נפש כל חי', ומהו הדמיון לרועה, אלא הכוונה לעת אשר הרועה 'מעשר' את עדרו, שהרי הוא מעבירם אחת דרך צר, ועל כל 'עשיר' שבhem מכה בשבט הטבול בסיקרא (מין די אדום). הצאן שכבר עברו את הפתח ננסים לחצר הסוכה ובנייהם אף כל העשירים אשר הסימן האדום על גביהם, וכולם משתובבים ייחדיו, ואילו היו יודעים שישמן זה בא לומר שתיכף יבוא הרועה וימסרם לשחיטה, ודאי שהיו ממהרים כל עוד רוחם בנפשם לשטו ולהעביר מעלהם סימן ואות זה. כמו כן ביום אלו ישנים אנשים אשר ל"ע נכתבים ונחתמים לאלאר ל... אך אינם יודעים ומיכירים בזה וממשיכים את הילוכם בנחת עם כל הקהל הקדוש בטוחים ושאננים במקום שיחושו למהר לרוחץ את עצם מכל ה'סימנים' שאינם טובים. ועל כל אחד להתעורר לרוחץ רשימה וחתיימה זו על ידי תפילה רותחת' ובمعنى דמעות המתגבר, אולי יرحم עליו האלוקים.

משל נורא ממשלו (ז' הגה"ח רב שמעון אחר הרשקבוצ' זצ"ל) לבאר את הכתוב על ראש השנה (תהלים פא ד) 'תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו', מהו אומרו 'בכסה' שהוא מלשון כסוי. משל יהודי אחד שהלך לבית עולמו והוא עדין צעיר לימים ל"ע, ותיהום כל העיר, ובאו המסתפים להספיקו והוא שוכב על הארץ מעוטף בטלית, כל העם העומדים מסביבו מבקרים מרה את האסון הנורא אשר מי ירפא לו, ובתווך כל הקהל סבב בנו הקטן, שעדיין אין יכולתו להבין גודל הzcירה אשר נחתה עליו, כמה יחסר לו אביו כלימי חייו, והחל משחק עם הטלית ולמשור בצדיותו, ניגש אליו מאן דהו ואמר לו, יקורי, האם הינך יודע מי מכוסה מתחת טלית זה, הלא הוא אביך او חבר ששוב לא תזכה לראותו. כך אף עליינו להתעורר בראש השנה, כי כולם מסתובבים שלווים ושמחים, אך אין איש יודע מה מונח 'בכסה' ליום חגנו 'מה מכוסה מתחת הטלית', ומה יבוא על כל אחד ואחד לאחר גזירת וחתימת הדין בהאי יומא, אמן על ידי תפילה ותחנונים לפני המקומן לפני שיטכמה לנו 'תחת הטלית' שפע רב וכל טוב.

בדומה לזה אמרו להמשיל לנער שאמו נפטרה ל"ע, ונטקשו בני המשפחה האיר להודיעו בשורה קשה זו, עד שטיכסו ומצאו עצה. קנו לו בגד חדש מפואר, ובכיס הבגד הכנסו פיתקה שכותוב בה ביגון קודר את הבשורה הכוabit. כמו כן בראש השנה, כל אחד מסתובב לו עם ה'קיטל' וכולו אומר כבוד..., ואין איש יודע, איך פיתקה הכנסו לו מן שמיא בכיסו.

לט. הגה"ק החזו"א ז"ע הרגיש פעם על איזה בחור כי מגזים הוא בא'ימת הדין' עד שבא לידי עצבות, שלאו החזו"א, התדע מדוע אין אמורים תשליך' בשבת, השיב הבהיר מה שהшиб, אמר לו החזו"א, לך אסור לומר

מן שספריו מתים' פתוחים לפניו, ומאית הדין שמא נגור עליו ח"ו ל... וא"כ מהוע הזכיר נס שספריו חיים' פתוחים לפניו. וביארו בזה, שאם הפתח היה שהוא ייגור לרעה ויכתב בספר מעתים הרי היה אפשר לתפוס אומנות אבותינו בידינו ולהרבות בתפילה עד שתיקרע הגיריה, ואין זו סיבה שלא לומר הלל, אך עיקר הפתח והמורא הוא כי בר"ה ביום חידוש העולם ומלכותו ית' הרי הכל נזונים מחדש, וגם החיים יש עליהם דין וחשבון האם יכו לדיבת שיב בספר החיים, וצריך לזכות דין כדי להוויל מחדש... ודיקא מפני ספרי חיים וספרי מעתים פתוחים על בן אין אומרם הלל בר"ה וביה"כ.

וכבר כתוב ה'צל"ח' (חנינה יד) לבאר הטעם שאמר הכתוב (במדבר כט א) 'יום תרועה יהיה לכם', שלכראה היה צריך לומר 'תעבירו שופר תרועה' וכו' שנאמר לעניין יובל, ומהו 'יום תרועה יהיה לכם', וכי

כ' שלימות היראה מביאה אותו לידי שמהה, וכן 'סתירה' זו כבר עסוק בה הרה"ק רבינו פנחס מקארין זי"ע (אמ"פ החדש חט"ט), שלבאוורה יש קצת להיפך'.

סתירה כי מצד אחד מקרה מפורש הוא (נחמה ח י)

'אכלו משמנים ושתו ממתקים... ואל תעצבו כי חדותה ה' היא מעוזכם', ומайдך ניסא מצינו להאר"י הקדוש

(שעה"ב דף צ. הובא בכא"ט תקפר ג) שאומרשמי שאינו

ובואה בתפילות ראש השנה, סימן הוא שאין נשמותו

שלימה. אלא ביאورو, דהוא כמו שמהת נישואין, ששהה

גדולה היא ולאידך פחד יש באן שיעלה הזיגוג יפה

(מקודמים הרבה תפילות ובכויות קודם הנישואין, ובעת העמדת החופה).

במו כן ביום הנadol הוה, היום הרת עולם, מצד אחד

יש שמהה גדולה שמהדרים את המלווה, ואנו קרוצי

חומר זכרים להמליך את השם הנכבד והנורא ולהבריז

בכל העולם כלו 'מלך', הייש לך חיך מתקוק מזה, על

זה אנו אכן שישים ושמחים כי תג ה' לנו. אך לאידך

ניסא בוכים אנו כי איננו יודעים מה ילד יום, ומה מומן

בחובו השנה החדשה הקרבה ובאה, ובכן זוחלים ורועדים

אנו ביום הדין'.

ובן כתוב הרה"ק הרר"ב מפשיסחא זי"ע במכtab (בסוף ספר קול שמהה) שבימים אלו השמהה והדאגה מסותרת בפחד, יובחו ה' להיות שניהם גם יחד.

ומפורשים הדברים ב'ספר החינוך' (מצוה שיא) 'ומשורשי מצות המועד הוה, שהיה מהפדי הא-ל על ברואיו לפקד אותם ולראות מעשיהם יום אחד בכל שנה ושנה, כדי שלא יתרבו העוננות ויהיה מקום לכפרה, והוא רב חסד מטה כלפי חסד, וכיון שהם מועטים מעביר עליהם, ואם אולי יש בהם עוננות שצרכין מירוק נפרע מהם מעט וכו', נמצא שהיום הנכבד הזה הוא קיומו של עולם, ובכן ראוי לעשות אותו יום טוב, ולהזותו מן מועד השנה היקרים, ואולם מהוותו יום מועד לדzon כל חי, ראוי לעמוד בו ביראה ופחד יותר מכל שאר מועדי השנה' זי'.

תשיליך כי הינך מרוגש את עוננותיך כ'משאי' כבד על כתף, נמצאת שכשתצא לאמירת תשיליך הרי אתה עובר על 'הוצאה' בשבת... נרגעה רוחו של הבוחר והבין ש'עצבות' איננה 'אמת הדין' (הובא במעשה איש ח"ד קסג).

ובן הוכיח הרה"ק ה'שפט אמרת' זי"ע (וירא תרמ"ג) משמו של יצחק אבינו שנקרא כן כי 'צחוק עשה לי אלוקים' (בראשית כא ו), והרי יצחק היה ממידת הגבורה והפחד, ואיך היה שמו מעוני השמהה והחודה, ומברא' יתכן לומר, כי אף של יצחק הייתה מدة היראה והפחד, יכול להיות שלא היו ניכרים על פניו רק שמהה וחודה, כי באמת אין מי

שישmach בעולם רק מי שהוא ירא ה' לאmittתו, ואין לו שום פחד אחר'.
مثال מה הדבר דומה למי שרוי בעת שמהה, ויוצא במחולות וריקודים כשבנו הקטן בחיקו, והנה אם יהיה ראשו בדאגה על שמירת הבן ולא יסיר עיניו ממנה הרי לא ישמח כלל, ואין מקומו בתוך המעלג... אלא הרי הוא שמח ודואג על הקטן כאחד. כיוצא' ב'יאמר לענן ר'ה', כי צריך להיות בשמהה גדולה מעבודת היום ומוגדל הכוחות אשר ניתנו בידו לפועל לעצמו אך טוב וחסד, ומайдך צריך לדאוג מאימת הדין, ואם יאחז רק במידת השמהה אז יחסר לו במידת היראה, לעומת זאת אם ירבה בדאגה תחסר לו השמהה, ולא יוכל את סגולת היום כראוי. אלא צריך לקיים בעצמו 'ויגלו ברעדה' בכת אחת.

ובאיור הדברים, כי מדרכו של עולם, שאין זורקים מהבית את השולחן אשר נשרט ונسدק, אבל הבא לknות שולחן חדש בודק מכל צדדיו אם שלם הוא, ולא יקנחו אפילו עם שריטה אחת קללה. כמו כן, אף שמשך כל ימות השנה מותר הבורא בכינול לאדם אף אם אין הנהגתו כל כך כדבאי, אך בראש השנה, איןנו כן, כי כל העולם נברא מחדש, והשיות אשר מלאו כל הארץ כבודו מביט על האדם, ובוחן כלiot ולב אם עובדו כראוי. ואם הוא מושלם ללא כל שריטה, אז הוא משית עליו כל טוב, אמן לא יתיאש אלא יזעק אני עבדא דקוב"ה, ובזכות זה יرحم ה' עליו ועל עמו להציגו מכל רע להיטיבו באחריתו.

וכן דימו את היום הזה למה שנגנו בנקוון הבית לקראת הפסח – שרבבים יריקו את כל החפצים המונחים אחר כבוד בארונות זה כמנה תמיימה (מפסח העבו) ויבחנו היטב כל חפץ וחפץ האם עדיין צריך יש בו... אף כאן יכול באין עולם יערון לפניך בני מרון'... ושההה גדולה היא שעושים 'סדר' בעולם, לאידך פחד גדול יש בזה, ואין לנו שיור רק כח התפילה.

הכל מחדש וכtinyuk שנולד דמי. ובפי שאמר הרה"ק רבבי פינחס מקאריז ז"ע (אמרי פנהם השלים תפא) שיוום זה הוא כמו שלוקחים חתיכת מלך שנקרוא 'טאלאפין' ומבשלים אותו בקדירה לעשוות 'טאלאפין' חדש, וכל המלך נבלל ונתחפֶך שם מלמעלה למטה, וממלטה לממעלה, עדuai אפשר להכיר איזה מהם היה העליון ואיזה התחתון. כך היא המהפך בראש השנה, שהכל מתחפֶך להיות נוצר מחדש.

עד אמרו שם בגמ' 'בראש השנה יצא יוסף מבית האסוריין', בראש השנה בטלה עבורה מאבותינו במצרים'. והרי شأنן לך ישועה הנעשית בעולם ליחוד או לרבים שלא נכתבה בספר' ביום זה, וכמו בא לעיל מתחשובת ה'שואל ומישיב' זיל', ובבר נפקדו האמהות באותו יום, וכל הטובות וشفעת קדושה נשפעו ביום הזה. והיינו ממש ש'זה היום תחילת מעשיך' והבריאה מתחדשת כבתחילה.

אך לנו **ייאמר**, לכל יהודי באשר הוא, וזה היום תחילת מעשיך, לעמוד ולהתאחד בזהו היום הן ברוח - ביהדותה ועבודת ה'. הן בגשם - בכל ענייני חייו בפרנסה וככללה, ברפניות וישועות וכל שאר הישפעות, שвид כל אדם לפועל לעצמו שנה טבה ומתוקה **בבנייה** חי

עוד עתpb הינו לנו ארונות למינולב באשש מונחה 'ה'ת'דשוי' מרחוק נברך ובברכה למנורבה מג. ידוע ממש הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע (עיי' ח"ח עה"ת, הח"ח חייו ופעלו עמו' תתשיח) שלכן אנו קורין בראש השנה 'וה פקד את שרה' כי לידה זו הייתה כנגד ולמעלה מדרך הטבע, שהרי לא היה שיר בסדר העולם שייהיה לה לידים (עיי' יבמות סד:), ולהורות לנו כי ר"ה הוא זמן של מהפיכות לטובה ולברכה למעלה וכנגד הטבע, ואף אם ח"ז

מד. כיוצא ב אמר הרה"ק ה שם משמוואל זי"ע (ר"ה תרע"ד ד"ה מנהגנו) דעתכ מטבילין בדבש ביוםים אלו, להורות כי הדבש הוא טהור היוצא מן הטמא (שהרי הדבורה עצמה אסורה באכילה) **שנהפרק הטמא והאסור להיתר גםו** (גם הדבורה רודפת את האדם ועוקצת ואילו הדבש הוא הדבר המתוク בביתר), ולא עוד אלא שככל דבר טמא שנפל לתוכו דבש יותר הוא עצמו באכילה, **שנהפרק להיות כדבש עצמו** (שו"ע יו"ד פא ח), להורות לנו, שכך יש בידינו כוח להפוך את כל מצבנו ברוח ובגשם ביום זה. ולפניהם את הדינים לرحمים מגולים.

מה. ומסיים ה'שם ממשוואל', ואיש הנלבב יקח מזה תוכחת מוסר לנפשו שאין זמן מוכשר להתהפר מרע לטוב יותר מר"ה, כי אם כך נעשה בענייני הגוף, ק"ז שבענייני נפש יש ביד האדם להפוך מהפכות אדיות לטוב לו כל הימים

מו. הרה"ק ה'אמרי אמת' ז"ע אמר פעם קודם ראש השנה לאברכאים שהשקייעו מיטב כספם באיזה 'עסק' ואבדו את כל ממונם ונעשו רשים וחסרי כל, הנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים ומיד החלו שבע שנים השבע, והרי שగדול כוחו של יום זה, להפוך את מצב האדם מן הקצה אל הקצה, התחזקו להתפלל ויגיביה הקב"ה קרנכם למעלה למעלה.

מצ. הנה כתיב בראשי י' (במota סד): "שהקב"ה פקד העקרות לשם תפלה בר"ה וגוזר עליהם הריוון. ואיתא מהרה"ק מרפאשץ זי"ע (זרע קודש ר' ד"ה וה' פקד) וזה בראש השנה שאז נברא העולם הוא עת

ויהפוך ה' אלוקיך לך –omin shinui ha-tebavu vohemol
 בגמ' (ר"ה י), 'בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה,'
 וכותב מהרש"א (יא. ד"ה אתייא) ו"ל, לבך נקרא
 ר"ה יום הזיכרון, דבריו ביום זכרון כל המעשים בא לטוב
 ולרע, ואלו הנשים שהיו עקרות מצד טבעם ומולם,
 ועלה זכרונם לטובה בר"ה לשנות טבעם ומערכה שליהם,
 עכ"ל^{מג}. ודבריו הם כ'משמעות המחויק את המרובה,'
 שבתיבות ספורות אלו כתוב מהרש"א 'תוקף קדושת
 היום' אשר ניתן להפוך בו את כל הטעים והמולות
 ולשנותם לטובה מון הקצה אל הקצה^{מג}.

נוראות אמר הרה"ק ה'שם משמואל' ז"ע (תרע"ד ד"ה
נראה), שהנה שניוי הבריאה הנדול ביותר -
שלא היה במזוזו עוד בעולם הוא להפוך ולד ובך
לנקיבה, ושינוי כוח אירע בראש השנה, ומידיק את
דברי הפיטן (שהritis ליום א'), ובך לה יושר ארחות,
עובר להמייר בבטן אחות, חושבה בהיום זכרה להאחות
- שבר"ה נהפק ולד הוכר שבמעין לאה אמן ונולד
מןנה במתה 'רנה'. והיינו, כי זה היום מיום למחפהותם.

וזהינו טעם כי בראש השנה נברא העולם מחדש
בלא שום שייכות למאה שהייתה מקודם לכך, ואף
אם ב'עולם הקודם' היה מولו רע, הרי עתה מתחילה

מו. הרה"ק ה'אמר' אמרת' ז"ע אמר פעם קודם לראש המועד את כל ממונם ונעשה רשים וחסרי כל, הנה, בראש השבע, והרי שగדול כוחו של יום זה, להפוך את מצבם קרנכם למעלה למעלה.

ומזונייה, ולצאת מ'בית האסורים' כל חד וחדר בדיליה, ואשר על כן חלילה לנו מלכובו אפילו רגע אחד בהרי איש איש כפי מהסורת. ואין הדבר תלוי אלא בידינו ימאנאי, כשהכל השערים פתוחים לרווחה יי'. ובבר בתשובה תפילה וצדקה המעבירין את רוע הגויה יי' (ד"ה כל בלישנא

פקידת עקרות. וכן איתא מהר"ק אמרנו נועם זי"ע (ר"ה ד"ה בנוסח) כי ראשית תיבות של 'נפקד כהיום הזה' הוא הנ"ך שהוא השם הממונה על ההרין, כמו שתכתב בראשית טז יא 'הנך הרה' כדיודע.

וכבר אמרו צדיקים (אמרנו נועם אות יב) רמז לך – כי יידאו לרוב בקרב הארץ' בגמטריא ראש השנה. ובתפארת שלמה' (לייה"כ ד"ה רב איקלא) פירש (בנוסח נתנה תוקף) 'כמה עברון כמה ברואן', כמה עברון – כמה יתרבו בזאת השנה, וכמה יברואן – שיבריאו ויתרפאו מחלאים. מסופר על אברהם שהמתין זמן רב לzech'ק, וציווה לו הרה'ק ה'פני מנחם' זי"ע שיכoon ילכו בתיבות 'כמה עברון' להיפקד, והוסיף לומר שהוא בדוק ומונסה.

וכן כתוב הרה'ק ה'אהוב ישראל' זי"ע (ליקוטים חדשים, ימיים נוראים) זז"ל. 'מה שאנו קורין בר"ה ביום הראשון 'זה' פקד את שרה', כי בזה אנו יכולים להמשיך ולפקוד עקרות' (וכן הוא שם פר' ויצא בוגע לכל השנה). כתוב הרה'ק רב לייבל אייגער זי"ע (תורת אמת תרל"ט יום שני) ביום זהה בודאי מתעורר כל מיני שפע להשפיע מה. חי בני ומזוני, כאשר נשפע בראשית הבריאה ביום זה. חיים – נאמר ביום זה 'ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה' (בראשית ב ז). בני – נשפע גם כן הכח המולד במאמר 'פרו ורבו' (שם א כח) כאשר היה בפועל יידוע. מזוני – הוכן לו עוד במאמר 'תדשא הארץ' (שם יא).

מט. הרה'ק רב מאיר שלום מקאלשין זי"ע היה מפרש בלשון התפילה (ברכת זכרונות) מי לא 'נפקד' כהיום הזה, מלשון זה 'פקד' את שרה, וזה הכוונה מי לא נפקד אין איש שלא נפקד ונזכר לכל מיני ישועות ביום הזה. וכן כתוב הרה'ק רב משה מקוזניץ זי"ע (דעת משה לאלו ד"ה איתא בילקוט) וזכוריין כד הוינא טלייא, הייתי תמיד מתמה עצמי על כבודה'ק אמרו'ר זצלה'ה (המגיד מקוזניץ זי"ע) שבר'ה היה שמח עד למאוד, ולכורה ביום ההוא לשמחה מה זו עשויה, אמנים הוא הדבר אשר דיברנו, מוחמת שהוא ראשית השנה יורד בו קדושה וטהרה וכל טוב' לכל ימי השנה.

נ. על כן יאמרו המושלים כאמור, כי שנים הינה 'מנהיג', זה מנהיג 'רכב', וזה מנהיג 'מטוס', אלא שאותה פעולה של נסיעה (לחיצת רגל או יד על הכפתור – הדושה, המיעודת לצורך נסיעה) תקדם את הרכב בכמה וכמה מטר, ואילו המטוס יתקדם בכמה וכמה ק"מ, וההבדל פשוט, כי הרכב בהיותו על הארץ מוגבל הוא בנסיבות, אך מלחמת עיקולי הדרך והן מלחמת כח המשיכה של כדור הארץ המגביל את מהירות הנסעה, לעומת הצלול ממעל הכל פתוח... באין מעזר ומספריע... כך ביום אלו כשבועין לא נקבע הדין לשנה הבעל"ט הרי 'הכל פתוח'... ותנוועה אחת בכוחה לפעול גדלות ונצחויות....

והנה נאמנים עליינו דברי חז"ל, אך שמא תאמר כי הדברים נאמרו רק ל'אנשים גדולים' ולא לפחות ערך כמוני, על כן שמע נא עדותו של תלמיד חכם חשוב מירושלים הקורא בכף ידיהם של הפונים אליו (המקשים מאתו שיילה להם ממיטומיות כף ידם) ומגלה להם את מזלם, מצבעם ומעמדם בעבר ובעתיד, אבל ביום שבין ראש השנה להושגנא הרבה אינו מקבל את קהל הבאים, וטעמו ונימוקו עמו, שאין כל טעם למשמש בסימני הידים בזמנים אלו, כי מדי יום ביוםו הם משתנים בפועל ממש, ושינויים אלו ניכרים לכל המבינים' בחכמת שרטוט הידים (אלא שאדם מן השורה לא יוכל להכיר בכך), ואומר הרב הנ"ל, אם יכנס אדם את ידו בכל יום מימיים אלו במכונת הצלום ויצלם תמונות שרטוטי ידיו, יוכל להראותו כי ישנים שינויים גדולים מיום אל يوم, כי כל מה שיירע בו בכל ימות השנה נקבע ביוםים אלו ובידו לבטל מעליו כל גזירות קשות וacerbיות....

נא. כה אמר הaga"ח רב ישראל שמעון Kasṭulānayi ז"ל בשם הרה'ק ה'בית אברהם' זי"ע, שהיה זעק ביוםים אלו מנהמת לבו הטהור 'מען זאל זיך נישט דריינן ווי א נאר אויפן מארק', פירוש, שלא יהל ביוםים אלו כשותה המסתובב בשוק באפס מעש במקום שאפשר לו להרוויח הון רב.

nb. וכן כתוב רבינו סעדיה גאון (בטעם השני לתקיעת שופר), זז"ל, כי يوم ראש השנה הוא ראשון ל'ימי תשובה, ותוקען בו בשופר להזכיר על ראשינו כמי שמצויר ואומר כל הרוצה לשוב ישוב ואם לאו אל יקרא תגר על עצמו, ע"כ. וכך גם, שמכריזים ומודיעים לכל, דעו נא כי עתה פתחים כל השערים עד אחרי נעילה, וכי לאו זמנים אלו בל יבוא בטענות Ach"כ....

ב'אר הפרשה - ראש השנה

כמה יקר ערך של כל רגע ורגע בראש השנה י"ד, שהוא המשפיע על כל השנה י"ה.

ותגור אמור ויקם לך – עוזם וגודל כה התפילה של כל יחיד בימים אלו

איתא במשנה (ב"מ קה): ונפקק להלבחה (שו"ע ח"מ שבב ס"ב) החוכר שדרה מהברור (שנוכר את שדרו בסוגם כאוב לשנה) אם נשדרפה השדרה ונתקלקלה כל תבואתו יחד עם כל שרות המדינה (מנת מדינה) אין החוכר צריך לשלם על שנה זו, שהרי כל השירות שבמדינה נשדף

דגמ' (שבת יא). 'כל מיחוש ולא מיחוש ראש', שכשם שאנו דומה מיחוש שבראש מיחוש בשאר אבריו, כי אדם הולקה מכח חוקה בכל רמ"ח איברו, אף אם המכח תכאב מאד לא יבא בדרך כלל לידי סכנה, אבל מכח שבראש עלולה לנורם לו נזק עצום לכלימי חייו ח"ז, כי העיקר תלוי בראש, כך לנבי ראש של השנה, שאם עברו עליו כלימי השנה 'במיוחשים' שונים, אך ישמור על ר"ה בבetta עינוי שלא יעבור רגע בבטלה. ובן רמזו בפסק (קהלת ב יד) 'החכם עינוי בראשו, שהמשכיל רואה שהבל תלוי בראש', וمبין

יש שפирשו מה שאומריםليل ר"ה 'שנהיה לראש ולא לזרב', שנהיה מדרך בעלי חיים שכשרוצים להבית על זנים הרויים מסובבים לראש, ועל דרך זה אנו מבקשים שנהיה לראש – שננצל את ראש השנה כבדיע, ומימלא לא נצטרך בכל השנה להבית לאחר ובצער מדוע לא נצלנו את ר"ה העבר 'עד תומו'.

דבר נורא אמר הרה"ק ה'חידושים הראים' ז"ע, שהגם שאין לנו שמצ' השגה בקדושתם של האבות והאמאות הק', אך מדברי הגמרא שורה ורחל נפקדו בר"ה מבואר שאף הן לא היו יכולות לפעול לעצם זרע של קיימת, אלא רק בר"ה לגודל סגולות הימים. ומכאן נלמד ק"ו בן בנו של ק"ו אלף פעמים לדידן, עד כמה עליינו להשתדל בכל עוז ותעצומות לנצל את ר"ה, כי ממנה תוכזות חיים.

ונכן אמרו שמניין השעות בראש השנה הוא ארבעים ושמונה כמנין 'מח', לרמז שר"ה הוא 'מח' של כל השנה שהכל תלוי בו, וח"ז למי שיש נקב במוחו אפילו כמלוא נימה...

נד. ידוע שהרה"ק בעל התניא ז"ע היה מרבה באמירת תהילים כל יום ר"ה עד לאחר תפילת מעריבليل ב' דר"ה ואפילו 'מאמר' לא אמר, ולא משה ידו מתוך ה'טהילים' – מחזורי, מחזורי – תהילים' [אף שכבר נודע חשיבות מאמרי הדא"ח בעינויו] מאחרי מנוחה של ער"ה עד אחר ערביתليل ב' (ספר השיחות ר"ץ תחילת תש"ב, והביא שם שכך היה מנהגו של המגיד ממזריטש).

אף הוא היה מזוהיר את תלמידיו בראש השנה על שני דברים, שימעתו בשינה [הינו להימנע מتواصلת שינה על ההכרה, כי היישן פחות ממוה שוגפו צrisk עלול להיות עיף ומבולבל, ויצא שכחו בהפסדו], וכן ימנעו משינה בטללה. הנגנות אלו שווים הם לכל אדם, וראוי להחזיק בהם ולקיים.

וכן הייתה דרכו בקדוש של הרה"ק רב אלימלך מליזענסק ז"ע, שהשכימים קום בר"ה, וכבר מעלות השחר עמדו בבית המדרש והתחילה להתפלל פסוקי דזמרה בדביבות, ושימש כשליח ציבור בכל התפילות מרישא ועד גמירות, וכן תקע את התקיעות בשופר, ואת תפילת מוסף סימן כשעה אחר החצות היום, ואז הלך לאכול ולשנותו כמצות היום, אולם כל הסעודה ארוכה לו כחצי שעה, ואז חזר לבית המדרש והגיד תהילים ב齊יבור בהשתפלות הנפש עד סוף היום (הובא באיה אלימלך אות שמכ').

וכבר מצינו בפוסקים (עי' משנ"ב תקפא סק"ג) שמן הרاوي לסימן שלוש פעמים ספר תהילים מר"ח אלול ועד יום הכיפורים, ואין לנו kali zi'in חזק יותר מאמרית הפסוקים שחיברם דוד המלך ע"ה לכל הדורות, לשפור את הלב לה' ולעורר רחמים וחסדים בעולם.

נה. הגיד הגאון ה'חפץ חיים' זצ"ל, שמי שאינו מתעורר בראש השנה לעמוד בתפילה ובתחנונים, הרי הוא דומה לבעה"ב שארמונו עליה בלბות, והוא נח על משכניו בנחת וברוגע, ואף שכולם צועקים לעברו 'אש, אש', הרי הוא מתעלם מהם ואינו טורח להביא מים כדי להציג את רכושו, והנמשל ברור, שבעת צויאת יש בידו לפועל שיפסקו עליו שנה של שפע וברכה, ואילו הוא בסכלותו מתנהג כאוטו טיפש שאינו מתאם להציג מן הדילקה, ובזה מבואר דברי הירושלמי (הובא ברמ"א תקפג ס"ב) 'מן דדמייר בריש שתא דמייר מזליה', הינו שאינו נותן אל לבו לנצל את הזמן 'ביריש שתא'.

בדרכ' צחות אמרו, כי הנה מ'חוות' האדם ומ'זכותו' להיות 'אויס בעטען' (לבקש), וא"כ תחילת וראש עליו להיות 'אויס בעטען' (להפסיק לישו)... ונכלל בזה כל פירושי השנה....

ב' אָרֶת הַפְּרִישָׁה - רָאשׁ הַשָּׁנָה

- וללא כל ספק שם הייתה שומע לקולו לא הייתה התבואה נפרדת אף ב'מבה מדינה... ועל ידי מענה זו מוציאין ממן בדיון תורה... ואילו היה אפילו ספק ספיקא שלא תועל התפילה בצד הוא מוציא ממון ע"ז - והרי המוציא מחברו עליו הראיה, ומכאן, שתפילת כל יהודי פעלת ביום הלו כתפילתו של צדיק הדורי, ומובטח לו שתפילתתו תהתקבל לפני אדון הכל.

לידין הדברים אמרים, אם זה האיש הפshoot בידו לפעול בתפילתו ש'בראשית השנה' להנצל מ'מכת מדינה' - ככלומר שכל העולם יפסידו ממנם והוא ישאר ברוחוי, אף אנו נפעל בו"ב, בכל העניינים, לרפואה שלימה כנגד דעת כל הרופאים שכבר ייאשו, או לרנות נתת דקדושה אף בשבל המתנים הריימו ידיהם ביאוש, להפרק בזש"ק כנגד דעתם של כל המומחים, להעמיד הבית על תילו אף אם כל עשי השלום עובחו לנפשם, וכיו"ב איש איש בנגע ומכאובו יש בידו לעלות על דרך המלך ע"י תפילותיו עתה בראשית השנה.

ואף אם גנורה כבר הגירה רה"ל, אויב בכה התפילה בראשית השנה ליבטל כל גירות קשות ורעות יי,

נו. טרם כל שיח נקדמים דיבור לבית יעקב אלו הנשים הזוכות להיות מטופלים בקטנים הצריכים לאמם, והן הן מגדלות את המשכו וקיומו של כלל בני ישראל, ומחמת זה אין יכולות להלך לביהכנ"ס לשופר נפשם בתפילה יחד עם רבבות אלפי בני ישראל. וככה העיד הגאון רבי ליבל לאפייאן זצ"ל, אבי היה אומר יש לי בקבלה, שהנשיות הנמצאות בבית בימים נוראים ומיטפלות בילדים, אין זוקקות לכל התפילות וכל המצב שיש בבית הכנסת בכדי שייעלו תפילותיהן למעלה, כי יש צינור מיוחד להעלות תפילתם עד לכיסא הבוד, ובכמה תיבות שיש להם אפשרות לומר ולהתפלל הם מתקרבות לכיסא הבוד ככל הקהל הקדוש העומד שעוט ארוכות, מכתיר את המלך, מבקש ומתחנן מאת המלך הקדוש היושב על כסא רם ונשא.

וזה והוציאו בזה דבר נפלא, שהנה פסק זה של 'ותגזר אומר ויקם לך' נאמר על חוני המעגל (חunitat cag) שפועל בתפילתו כפי רצונו וככון המתחטא על אביו ועשה לו רצונו, וללמדנו שככל 'יהודי פשוט' יש לו כח בר"ה לפעול בתפילתו כחוני המעגל....

נ"ח. סגולה גדולה ונפלאה שמעתי מאנשי מעשה, לומר ולסייעים ב' פעמיים את כל ספר תהילים בליל ראשון דראש השנה, והיא מסוגלת מiad לישועות גדולות, [וכבר שמענו רמז לדבר בפסקת תהילים פא ח] 'אונר בסתר רעם', בסתר ר"ת ב' ספר תהילים וראש השנה]. האף אומנם כי סגולה זאת קשה לרבים לקיימה – בפרט של מהורת היום יש לעמוד שעות ארוכות בתפילה במוח צלול, עכ"ז הובאה זאת הסגולה למען ידעו דורותיכם חשיבותה וכוחה של האי סגולה, והעיקר הוא לנצל את הזמן כראוי ולא לבטל אפילו רגע אחד ביום קדוש זה, ויאמר עכ"פ פ"א תהילים או חלק ממנו כ"א כפי יכולתו או יחלקם בין בני הבית וכו"ב.

ומיידי שנה בשנה מעידים עדים נאמנים 'אותות ומופתים' שזכו בזכות זה, וגם בשנת תש"פ שמענו סיפורים לרוב על שנייה המזל מן הקצה אל הקצה, ואף בדברים שהיו נראים כ'לאחר גזירה' – שאין שם סיכוי בעולם שהפכו לטובה, בבני חי ומווני, בזיווגים הגונים, איש איש די מחשورو אשר יחסר לו. ובאמת יכלת הgalion ולא יוכל להביא פה כל אותן המעשיות אשר נשמעו ולא נביא אלא גורירים אחדים מני אלף.

ולבן נהשכ באליו לא קיבל מאתו שדה לשנה זו. ונסתפקו בגורם (כו), באם ציווה עליי המחבר לזרע שם חתים והחוכר שינה מדעת בעל הבית ורעה שעורים נשדפו השערום במכת מדינה, האם חייב החוכר לשלם, שהרי כל השדות נשדפו במכת מדינה וא"כ ההפסדר של בעל השדה הוא ולא של החוכר, או שנאמר, שבבעל השדה יכול לומר לו – אילו הייתה זרעה חתים כמו שציויתיך היה מתקיים כי (איוב כב כה) 'וְתָגֵזֶר אָמֵר וַיֹּאמֶר לְךָ וּפְרִישֵׁ רְשֵׁי' (ד"ה ותנוו) מה שתבקש מון היוצר יעשה, ואני לא ביקשתי מון השמים בתחילת השנה שיצליחני בשערום אלא בחוטים. ומסקנת הש"ס הצד שני, ככלומר שאנו מקבלים מענתו, ואומרים שמאחר שהתפלל בראש השנה שיצליח ה' דרכו בחוטים שיורעו בשדו, בודאי היה מצליח בחוטים – אעפ"י שככל בני המדינה הפסידו את התבאותם, ורק מכיוון שהחוכר שינה ורעה שם שעורים הפסיד יחד עם כל בני המדינה שהרי על זה לא התפלל בתחילת השנה.

בין והתבונן נוראות בכה התפילה', כי לא נאמר דין זה דווקא אם המחבר מצדיקי הדור הוא או לכל הפחות מל"ו צדיקים נסתרים, אלא כל יהודי יהיה מי שיהיה בידו לטעון אני בקשתי בתחילת השנה על חוטים

ב'אר הפלישה - ראש השנה

בבני – מעשה נפלא אירע למשפחה אחת מהתושבי 'תל אביב', אשר עברו עליהם כמה שנים מיום נישואיהם ועדין לא נושאו, בليل ר'ה תשע"ט אמרה עקרת הבית ב' פעמיים כל ספר התהילים, וראה זה פלא, בלילה א' דר'ה תש"פ נולדה להם בת במז"ט, ממש שנה תמיימה מיום אל' יומם (מלילה אל לילה...), והיה זה 'סימנה טבא' בראש שתא כי נתקבלה תפילה ורצה אלוקים את מעשיהם.

בחוי – זה עתה שמעתי ממרא דעובדא, מיקרי העיר בני ברק יצ"ז, כי לדאボון לב חדלו כלויותיו מלפעול פועלתם, ונזק לטיפול דיאליה רחל, והודיעו הרופאים כי גופו נחלש כל כך עד שכבר אי אפשר להשתיל בו כליות חדשות... אבד סברו ובטל סיוכו, ומעטה ועוד סוף ימיו יהא נוצר לדיאליה, בليل ר'ה תש"פ גמר ב' פעמיים את התהילים, וישמע אלוקים את צעקתו, וכבר עומד הוא לאחר 'השתלת כליות', כה יתן לו ה' וכח יוסיף אורך ימים בבריאות השלימה.

במוני – כה כתוב אברך אחד באגרת, אשר כתוצאה מחובות שנצטברו מחיי היום-יומם, וגם לרבות 'הSKUה' כושלת הגיע לנצח שלא היה בידו לשלם דמי שכירות לבעל הדירה, ולאחר שעברו שישה חדשים שלא שילם דחק בו בעל הבית ו'זרקו' מהדירה, ובבושת פנים נאלץ להתגורר בבית הוריו ולהידחק שם עם ב"ב ושלושת ילדיו, וכל היום היה 'מגלא' חובות, רץ מגמ"ח פלוני לגמ"ח אלמוני וחוזר חלילה. וב'פניהם' كانوا נכנס לראש השנה תש"פ שכלו שבור ורצוץ...

וחשב לעצמו, לעשותות 'הכנה' לקרה ר'ה איני מסוגל במצב נורא זה, כשהכל ראשו ומוחו נתונם ברדייפה אחר הכספי שאין לו... לכל הפחות אומר 'טהילים' בפשטות ובתמיינות, וקיבל על עצמו לומר במס'ב' ספרי תהילים בليل ר'ה. והנה חסדי ה' כי לא תמןנו, מן המצר קרא י-ה ועננו מרחב, שבס"ד אינה ה' לידיו צדיק אחד שהעניק לו מנדבת ידו תשלום דמי שכירו לחצי שנה, אף מצא עבודה שרווח נאה בצדיה, וגם ירד ממנו הלחץ זו הדחק מבני החובות כאשר הצליח לפערם בסידור חובות, וכל יכול אומר שירה לאחר קרייתם סוף'...
ובזיאוגים הגונים – סיפר לי אחד שהיתה לו בת בוגרת בבית, וכבר הגעה לשנת הארבעים... ולאחר שקרה ב' פעמיים תהילים בليل ר'ה ע"ט – זכה ל'אחרית שנה טוביה', ובليل 'זכור ברית', ערב ר'ה תש"פ 'שברו צלהת' במזל טוב...

עוד שמעתי עדות נאמנה באיש צדיק שאربע מצאצאיו הגיעו כבר לפרק 'האיש מקדש', וכולם 'יושבים' ומצפים בסיבות שונות ומשונות שאין מקום לפורתם, ולא זו מאומה והיה צער קשה מנסוא... בليل ר'ה שעבר חילק בין בני המשפחה את אמרית התהילים, ובמהלך השנה כל הארבע כולם מצאו את זיאוגם בעזהשית'.

(והגם שאנו בקאים בחשנות שמים כלל וככל, ושמעתי מתאוננים האמורים קיימו הסגולה ולא נושאנו, אך לך כי פעמים הוא דומה לאיש שכמה ימים לא בא דבר מאכל לפיו, ונכנס לחנותו של חברו בבקשת תחנונים, أنا, עברו עלי כמה ימים בתענית, הב לי מינה יפה של מאכל חריף פלוני, והמוכר שנאמין לידיו לא נתן לו אלא מיני מאכל חלב קלים, בידוע שהמאכל חריף הריחו כסם המות אחר תענית בן כמה ימים, אףanno מכיריים בחשנות שמים, את המוטל עליינו נעשה, מן השמים ירחמו علينا, ובוואדי נזכה לשפע רב ויישועות גדולות בכפלי כפליים, עכ"פ בדברים הרואים לנו דוגמת הידיד שנתן ל'מתענה' אוכל המשיב נפשו...).

מעניין לעניין, משמיה דהרה"ק רב לי יצחק מבארדייטשוב ז"ע מתאמורא, שהחומר פיו בראש השנה ואינו מדובר בדברים בטלים, זוכה לעורר מדה זו למעלה בשמי מרים, וכאשר בא המקטרוג לקטרוג משתיקים אותו – ואומרים לו, עת 'תענית דבר' היא העת, ואי אפשר לו לפצות פיו לרעה.

נט. הרה"ק הערבי נחלי (לוד') מביא מעשה נורא על אחד מתלמידי האר"י ה'ק' ז"ע (בספר היכל הברכה הבא מעשה זה והזכיר שמו של אותו תלמיד – רבי יוסף מערבי) 'שבioms ראש השנה בא אליו אליו הנביא ז'ל ואמר לו למען השם התחזק להרבות בתפלה ותחנונים, כי גברו מאי המקטרים עד שמייכאל השר הגדול המזcur זכוון של ישראל נשתק ותשכוו ואין בפיו מה לדבר', שאלו התלמיד שחרי אותה שנה למדזו תורה הרבה, ואיה זכות התורה, השיב אליו שעיל הא גופא הקטרוג כיון שלמדו שלא כהוגן (עיי"ש). חז"ר ושאלו יומה אברהם אומר לדבר זה, הלא הוא אבי ישראל ולמה איןו בא לשם הלא לא ישיבו ריקם, השיב לו שאברהם אומר שהוא בוש ונכלם מלילך לבקש על נפשם וכו'.

ויהי כמשמעותו הרבה את דבריו עמד בפחד ורעדה, וצעק בקהל מר עם ה' חזקו ונתחזקה بعد עמו ובعد ערי אלוקינו, שבו והшибו מכל פשיעים, מי יודע ישוב וניחם ה' על הרעה, כי יצא הקצף מלפניי כי רבו חזקו יד המקטרים ולא נשאר עוד מענה בפי مليין שלנו, וכל כך בדברי כיבושים שיקבלו תשובה על עצמן, עד שבא אליו אליו ז'ל ואמר לו שנתלבש אברהם אבינו עליו השלום בכח התשובה של אותו בי כנישטא, ובא לפני הקב"ה להרחק

ב'אר הפלישה - ראש השנה

כל איש ישראל לעשות מהפכות ביום זה, ו'אין דבר עומר בפני התפילה, לבטל כוחם של כל המקרים והמשטנים' סי.

ובה כתוב הרה"ק ה'אור המPAIR' (ר"ה) ז"ל. ואין לך יותר מתוק מזה, שהאדון ה' צבאות ביקש בזאת מידינו, לאמיר לפניו מלכיות ובורונות נזבר, כדי שתבואו וכרונכם לפני לטובה. ונמצא כל עצמו יתרוך דורש טובתנו, להטיב לנו באחריתנו (ומוכיה בה לאלו האנשים שכשмарיכים התפלה בר"ה נחשב להם כמשא כבד). וכזה רמזו הנביא (ירמה לא יט) 'הבן יקיר לי אפרים, אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זבור אוכרנו עוד'. הכוונה, הבן יקיר לי אפרים - כל ישראל מכונים בשם אפרים... והוא לפני ילד שעשועים, ובודאי אין כוונתי להכבד עליהם משא כבד, אלא הכל לטובתם ושלימותם, וmedi דברי בו - זבור, ככלומר מה שאין מצוה شيئاו לפני התפילה עד שיצאו מצרים קודם הזמן, כך בידו של

וכמו שהוכחה בערבי נחל' (דורש לפסח דריש ב) דהנה בברית בין הבתרים אמר הקב"ה (בראשית טו יג) 'עבדום ענו אתם ארבע מאות שנה' - והוא גירת 'שעבדו מצרים' שיצאה מפורש מפי הגבורה, ואעפ"כ כשהיא נחן בני ישראל מן העבודה ויזעקו מיד 'תעל שועתם אל האלקום מן העבודה' (שמות ב כ) ויצאו לחירות אחר מאותים ועשר שנים גלות בלבד. והיינו שכן הוא רצין מהתוליה בעת הנור דין, שעל ידי הצקה ישתנה דיןנו, פירוש, שמיד בעת שהקב"ה נזר את הגירה נזר גם כן שתתבטל ע"י התפילה.

ובזה אמרו ליישב מדוע אמורים בראש השנה ובר ליציאת מצרים, מה עניין יום תחילת מעשיך ויום הדין' של ראש השנה ליציאת מצרים, אלא, לומר לנ', כמו שבני ישראל פועלו 'מחפיקות' ובTEL גירות ע"י התפילה עד שיצאו מצרים קודם הזמן, כך בידו של

динם של ישראל עד يوم הכיפורים כדי שבתוך כך ישבו מדרכם וכו', ומיד אחר ר"ה כתוב הרב ההוא לכל מקומות הקróbot שיעמידו על נפשם לשוב בכל האפשרי והודיעם כל הדברים. עכ"ל.

והדברים מרעים כל לב עד היכן גדול כוחה של תפילה, שבאותה שעה קשה לישראל, שמיقال שר ישראל כבר לא היה בכוחו להמליץ טוב, אברהם אבינו 'אבי ישראל' מתבאיש לרכת לבקש על בניו, אך עדין תפילה יכולה לבטל כל הדינם ולהשבית כל מקרים וכמו אליו הנביא למען השם התחזק להרבות בתפלה ותחנונים. עוד זאת למדנו על גודל הכח נתן הקב"ה לברואי בעולם הזה, שرك ע"י התשובה היה כח לאברהם אבינו לדחות את הדין עד לאחר יום הכיפורים, והרי שיתכן שאדם בתפליותיו ובתשובתו 'mourzu' את כל העולמות, וגורם לעליונים' להתעורר לבקש מלפניו ית' על אותו אדם.

ס. וכך כתוב רשי' על האמור בפרק פ"א בתהילים שהוא 'המזמור של ר"ה' (פסוק ח) 'בצראה קראת ואחלץ ענרך בסתר רעם' - 'אתה קראתני בסתר בין ובין, ואני עניתיך בקול רעם, הודעתך גבורות ונוראות בפהרטיא', והרי שההתפילה פועלת 'గבורות ונוראות בפהרטיא' (והם שההתפילה מועילה בכל השנה, אך גדול כוחה ביותר בר"ה).

סא. אמם, לא יהיה שוטה המאבד מה שנותנים לו, וינצל את כוחו זה ב'השגות גדולות...' כמו שהוא הרה"ק רבי נפתלי מרפאשיץ ז"ע מעורר בדבר מעשה שהיא, באחת המלחמות בתוך סערת הקרב ירו האווזים בחיצים חז מות בצאר ניקולאי ימ"ש, אחד החילימ שראה את אשר עומדת לקרות בעוד רגע קט החל לזעוק בקול מר, הסוס אשר עליו רכב הצאר נבהל מהקלות וקפץ למעלה, וכך נכנס החז בגוף הסוס והרגו ואילו הצאר נשאר בחיים. כשור חמת המלחמה קרא הצאר לאותו חיל, ואמר לו כי ברצונו להכיר לו טוביה על אשר הצלו ממאות חיים, על כן יבקש מכל העולה על דעתו וימלאו כל משלאותיו, ענה החיל, שהיות והממונה עליו בצבא המלך מציק לו ומתעלל בו על כן מבקש שיימנו אחר תחתיו, ננעה לו המלך אכן אעשה בבקשהך.. אך שוטה שכמותך מדוע לא בקש להיות בעצמך מפקד. על זה הדרך נאמר לדידן, הקב"ה נתן בידינו כח התפילה לפעול גדלות ונצחונות לטוב לנו לכל השנה הבעל"ט - אל תהיו כאיתו שוטה המאבד מה שנותנים לו, אל תכニיסו את כל כח תפילתכם בזוטות ושתויות - אלא כל בר דעת יסדר לעצמו בתפליתו 'שנה טובה ומתוקה' בכל עניינו...

וכך אמורים העולם בשם הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע דלכארה יש לתמורה מדוע אם 'מקבץ נדבות' יבקש 'צדקה' ממאן דהו בבית הכנסת יתן לו סכום מועט בשקל או דולר, ואילו אם יפגע בו בביתו יתן לכח' פ העשרה ידות, כי כך הוא דרכו של מקבץ נדבות - בפשיטת ידו בבייהנ"ס אין בא רק על דעת מתנה מועעת, ובבית בא על דעת מתנה מרובה וככפי פשיטת ידו כך יקבל...

ב'אר הפלישה - ראש השנה

וב'טוריaben' (ר"ה טז) ביאר עניין ה'צעקה', שאין זה הטבת מעשו ליהודים, אלא שידפיק על שעריו רחמים בתפילה ובקשה יתרה^{טז}.

וכבר איתא במדרש (שוח"ט) על הפסוק (תהלים קב י-ט) 'פנה אל תפילת העדר' ולא בוה את תפילתם, כתהבת זאת לדור אחרון עם נברא יהלל קה', אמר רבי יצחק, כלפי דורות אמרו, שאין להם לא נביא ולא כהן ולא בית המקדש שכפר עליהם, אלא עוד תפילה אחת שנשתיר להם שם מתחפלין בראש השנה ויום הבפורים, ולא תבזה אותו מהם, هو ילא בוה את תפילתם'. כתהבת זאת לדור אחרון עם נברא, אלו הרווחות שהן במתים במעשיהם ובאין ומתחפלין לפניך בראש השנה ובבום הבפורים, אתה בורא אותן בריה חדשה חדשה. ולמדנו כי הקב"ה שומע תפילת כל פה ואפלו אם נחשב כ'מת במעשיו', אך גדוֹל בוהה של תפילה בר"ה עד שנברא בבריה חדשה^{טז}.

ובכן אמר הרה"ק מהרי"ד מבעלוא ז"ע (מיעדים הגש"פ ד"ה ובמקהלה) בバイור דברי הטור (או"ח סימן תקפא) על נוסח התפילה 'ובבן תן חזך' - ותקנו לומר 'ובבן' בלבד

סב. ועד היכן מגיע הכהן שיש לכל יחיד וייחיד לקרוע שעריו שמיים בתפילתו יש ללימוד مما שהביא האליה רבא' (תקפ"א בא"ז סק"ו) מה שכתו ב'מנהגים', שאף שבכל השנה אין היחיד יכול לומר י"ג מידות דורך תפילה ובקשה, אך עשרה ימי תשובה שניינו וניתן לאומרים אף ביחידות, ואם כי להלכה ודאי שלא נפסקvr, אך עכ"פ לממנו מכל הדברים שיחיד הרי הוא ציבור.

סג. מעשה נראה אירע בישיבה דיגיטלי לפני כשלושים שנה, באותה שנה נלב"ע ל"ע בחור צעיר מבני המקום, מכיוון שכן הרי ב'נתנה תוקף' בימים הנוראים לאחמן' כהיתה התעוורויות עצומה בקרבת תלמידי הישיבה, ובהגיעם לתיבות ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה נעו אמות הספרים לגודל הזעקות ו��ולי הקולות שנשמעו בהיכל, אף הבעל תפילה' הגאון הנודע רבי מתת' סאלאמאן שליט"א משגיח דישיבת ליקוואד (שהיה אז משגיח דיגיטלי) זעק בקהל גדול ותשובה ותפילה... עד שדם ניתן מגורנו על המחוור שעמד לפניו ונמחקו תיבות רוע הגזירה'... וראה זה פלא, כי אכן 'נחקה' רוע הגזירה... ובשנה שלахמן' לא נפקד מהם איש, ולא נפטר אפילו יהודי אחד בכל גיטסעד באותו השנה.

סד. הנה אנו מתחילה את פסוקי מלכיות עם על כן נקוה לך, ולכוארה צריך ביאור, שהרי פסוקים אלו נאמרו על ידי עכון, ושמו מרומז בר"ת על כ' נקוה (סדר היום' כאן, בשם התולעת יעקב), והרי מבואר בגמרה (סנהדרין מד) שעכן עבר על החמורויות שבחמורויות, ומדוע מזכירים את שמו מיד בתחילת המלכיות... אלא, אדרבה, להורות, כי ביום זהה (ובכל השנה) ניתנה הרשות אף לגורע شبישראל להמליך על עצמו את הקב"ה כאשר לא חטא מעולם, כי הקב"ה כביכול ממציא את עצמו לכל בניו יהיה מי שייה, ומזכה שיחזור בתשובה, וביוור בימים אלו 'דרשו' ה' בהמצאו'. כי אכן, עניין מלכיות שיר לכל אחד, וגם מי שנמצא [לדעתו] בהרי חושך ומלא עוננות וכו' גם עליו יש חיזב' להמליך' את הקב"ה עליו ועל מעשיו.

ולא יאמר הן 'מחוסר כפירה הנני', כי ע"י ההכנה והתעוורויות נכנס להיות 'צדיק גמור' וזוכה להיכתב בספרם של צדיקים גמורים. וראיה לדברי מדברי הגמרא (קידושין מט): 'המקדש את האשה על מנת שאני צדיק', אפילו רשע גמור מקודשת שמאה הרהר תשובה בדעתו', והקשה המנחה חיינוך (shed'a) שהרי לא התוודה כלל וכי צדך נהפר לצדיק,

וכורנות, בונתי לטובה עצמה, כי רוצה אני לווכרם תמיד עד-) כדי שתבוא זכרונות לפני, וזה דברי בו זבור, כוונתי כדי שאוכרנו עוד לטובה, עכ"ל.

ובכללי ייאמר, הרי יום ראש השנה הוא בכלל עשרה ימי תשובה, שעלייהם נאמר (ישעה נה ו) 'דרשו ה' בהמצאו קראותו בהיותו קרוב' (וכדאיתא בר"ה יח), וכבר כתוב הרמב"ם (תשובה ב ו) וו"ל, אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הבפורים היא יפה ביותר ומתבלת היא מיד, שנאמר 'דרשו ה' בהמצאו', במאם דברים אמרים ביחיד... סי'.

וב'עורך לנ' (ר"ה יח) ביאר מהו תוקפן של ימים אלו יותר מאשר ימות השנה, הרי תמיד יש ביד האדם לעמוד בתפילה ולבטל נוריות רעות, ובפירוש אמרו בוגרמא בשם רב יצחק (שם ט), 'יפה צעקה לאדם בין קודם גור דין בין לאחר גור דין, ומבאר, 'DSAני עשרה ימי תשובה שאפלו תפלה יוזיד ודאי מהני, ונקרע דיןנו לגמרי'.

ב'אר הפלישה - ראש השנה

ומכ"ש בתפילה יה"ב, והיה אומר מז"ל כי מי שאין
בכיה נופלת עליו ביום האלו הוא הוראה שאין נשמרתו
הגונה שלימה זו. ואכן הפלינו צדיקי הדורות במעלת
תפילה היוצאת מן הלב בבכי ותחנונים, כי הקב"ה
מתרצה בדמעות זו.

נפלוות מצינו בספר חסידים' (אות קל) ז"ל, יש אדם
שאינו זכאי לקבל המקום הפלתו, אלא בעבור
תוקף התחנונים ודמעה עניין אשר מיד בוכה ומתהנן,

המקרא (אסתר ד ט) 'ובכן אבוא אל המלך', לפי שהוא
עתה יום הדין ואני באין לפני ממה הקב"ה. ואמר מהר"ד
שכונתו לומר כסיפה דדהוא קרא 'אשר לא בדת', וככלומר
שאף מי שנראה לו שאינו כדי להתפלל אל ה' אל
יתיאש, אלא יבוא אל המלך ויועק אל ה' עמוקק לבו.

וראה דעת עיי' - עניין הביבה

בתב ב'שער הכוונות' (דף ז). גם היה נהוג מורי ז"ל
לבנות הרבה סי' בתפילת ר"ה אף' שהוא יוזט

אלא שהויידי בא לכפרה וצדיק ורשע אינם תלויים בCAPEה כל' נהי דין לו כפורה בתשובה בלב מכל מקום הוא צדיק
כיוון שמתחרט לפני קונו יתברך'.

הנה אמורים אנו ב'סליחות' מכניס דמעה המכiso דמעותינו לפני מלך מתרצה בדמעות, משל בעל החנות
שהעמיד 'מוכר' לשורת את הקונים, הרי מطبع הדברים כשנכיסים קונים לחנות עומדים זה המוכר ומנהל עטם
משא ומתן, וההרשות בידו להוציא בעת הצורך מעט מדמי המקח, אמנם כאשר נכנס איש הדור לבבשו אשר כל
תהלוכתיו מעדים כי לעסקים גדולים' בא הנה – את זה ישלח 'המוכר' מיד לחדרו של בעל הבית, ולא ידבר עמו
מטוב ועד רע כלל וכלל... אף אנו אמורים למלאכים – המכiso דמעותינו כמהות שהם אל הבורא יתב"ש כי איןכם
'מבינים' כלל בדמעותיהם של בני ישראל הנאנקים וננדחים תחת צורתים ברוח ובגשם ממחרפיים ומלווחציהם,
וכלשונו של הרה"ק מפיאצנעה ז"ע הי"ד בספרו 'אש קודש' ז"ל. האם טעם כבר מלך צערו של ישראל בשעה
שמכימים אותו, או את בשתו בשעה שרודפים אותו ומbezים אותו, או את פחדו או את עונתו בשעה שאין לו מזונות
ח"ז. על כן השתדלו והרבו תחינה – בתפילה עליינו, אבל את הדמעות המכiso דמעותינו לפני מלך מתרצה בדמעות
MBOLLI ליגע בהם כלל.

ובזה יתבאר הטעם שאנו אמורים לאחר מכן 'רחמנא דענין לעניין עניינה', רחמנא דענין לתרביר לייבא עניינה' בלשון
ארמי ולא בלשון הקודש כשאר התפילה, כי מלאכי השרת אינם מבינים לשון ארמי (תוס' ברכות ג. ד"ה ועוני), ובאו
לرمז זה כי מלאכי השרת אין להם שמצ השגה מהו 'שבرون לב' של היהודי, ומהו עמוק המשמעות של 'ענין'...
על כן אמורים זאת בלשון ארמי כאמור, אין לכם שיג ושיח בהאי עניינה, אלא העלו את ננקתנו כמו שהיא...
סו. וכ כתבו הפוסקים שמי שאינו בעל בכיה לכל הפחות ישא את קולו ויעשה עצמו כבוכה, כדי להתעורר ולעורר
זכויות של מעלה. והסミニקו לך את הפסוק (תהלים ו ט) 'כי שמע ה' קול בכיה' (אלף המגן תקף סקמ"ה, ועי' מעשה רב
להגר"א, רז).

זה הרה"ק מסאטמאר ז"ע המשיל את העוני, למנ המלך שהורחק מבית אביו לאחר שטרח והזהר רבות ע"י אביו
המלך, ולא שת לבו לכל האזהרות... בעבר שנים נתעוררה האם – המלכה בגעגועים אחר הבן ויצאה למסע
ארוך – לתור אחריו ולבקרו, עד שהגיעה לאומה יעקה גדולה ומרה' כי רע ומר גורלו, יstorim קשים ומרים
בשלשלאות ומגעול כבד, מאחריו הגדר עזק הבן לאמו יעקה גדולה ומרה' שתחצינו מבור הגלות הלזה... ותען האם – המלכה הנה אזרח
נחלתו, כה הוסיף הבן להתחנן ולעורר רחמי אמו שתחצינו מבור הגלות הלזה... ותען האם – המלכה הנה אזרח
לך מבعد לחרכים את המפתח בו תפחה את המגעול ותצא לחפשי... נטל הבן את המפתח המכiso למגעול... ולא
נפתח, שוב ניסה ולא נפתח... עזק הבן אל אמו, אני أنها אני בא, הדلت והשער אינם נפתחים... אולי אין זה
המפתח הנכון, אמרה האם בטוחה אני שזה המפתח הנכון... אלא שברבות השנים שלטה החולודה במגעול ולכן אין
המפתח פותח... עצה אחת לך בני היקר, שפוך נא דמעות כמים על גבי המגעול ובזה תוסר כל החולודה, יפתח
המפתח את המגעול ויבוא הבן אל אמו... אף אנו אין לנו אלא לשוטף את שער הלב בדמעות רותחות ובזה יסورو
כל המחיצות והחיציות ונזכה לצאת ממאסר הגלות והוצאות, להתקרב אל אבינו שבשמי ולפעול שנה טובה ומתוקה.
זה רבי נפתלי ממעליין ז"ע (קדושת נפתלי ר"ה) רמז צואת, דבש ר"ת 'שימה דמעתי בנאדר' (תהלים ט ט), וambilar
שלפעמים רוצה הקב"ה לכתוב טוב על ישראל, ובא השטן ומיבש את הנאדר של דיין – ע"מ שלא יכולו לכתוב בו

ב'אר הפלישה - ראש השנה

אע"פ שאין בידו זכות ומעשים טובים מקבל הקב"ה כתוב בספר 'דרך משה' הנספה על 'ספר הגן' (תוכחת מוסר, ליום כ"ד) התפלה שמהפללים בדמעה היא תפלהו וועשה חפצינית.

טוב עליהם. ע"ז מבקשים, רבש"ע, 'שםה דמעתי בנאדר' - שתשים הדמעה תחת הדיו, 'הלא בספרתך' – ובאופן זה כתבתנו בספר חיים טובים.

הרה"ק היישmach משה זי"ע (תוכחת חיים לר"ה יד) המשיל את מעלת הבכיה במשל למלך שכעס על עבדיו ורצה להענישם, התכנסו כל העבדים והמשרתים לטכס עצה איר לפיס את המלך. נעמד שר המשקים ואמר, כי כי שהוא מכיר את המלך וזה שנים רבות לא יכולתו לפיסו בשום מיתה או דורון ורק עצה אחת יש להם, להגיש לפניו משקה פלוני אשר ידעת כי המלך אוהבו ביותר, ייצורו לשקה כתוב התנצלות, ומסתבר שבעידן ריצוי ושמה כזה יסלח להם על עונם. והນמשל, כי הקב"ה מתרצה בדמעות שהאדם שופר עמוק ליבו כמו מפני שזה חביב אצלו יתב"ש, ובאותה שעה יש בידו האפשרות לבקש גם מחילה על פשעיו.

זה לשון הרה"ק הערבי נחל' זי"ע (דרוש לר"ה) הנה העת לפיסו על כל מה שעשינו לו, ובמה מפייסין לו הנה הש"ית נקרא מלך מתרצה בדמעות שיכלון לפיסו בדמעות, אין אלו יכולין לפיסו בדבר אחר רק בדמעות.

כון מספרים על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדייטשוב זי"ע, בשעת עמדו על הבימה קודם תקיעת שופר הרים את ראשו אל עבר עוזרת הנשים וננה ואמר - נשים צדקניות, שטפו את השופר אשר בידי בדמעותיכן, בכדי שאוכל לתקוע בו כראוי וכיואות.

וזהו טעם הדבר אשר מצינו תפילות שונות שתיקנו גדולי הדור במשמעות האידיש, כיוון שערכי דמעות לא ננעלו (ב"מ נט). ורק כאשר יבינו את אשר הן מתפללות תיזל דמעה מעיניהן (כי נשים רבות לא היו מבנים בלשון הקודש), אמנים לאנשים לא תיקנו תפילות בשפת האידיש, על אף שבצוק העיתים רבים העמי ארצות וכדור' שלא ידעו קרוא וכותבו, כי האשה דמעטה מצואה.

עוד יש בכך הדמעות לרחוץ את הלב... הנה איתא בגמ' (ב"מ נט) 'אעפ"י שערכי תפילה ננעלו שערכי דמעות לא ננעלו', וביאר הגאון רבי אליהו דסלר זצוק"ל שאינו מדובר על השעריים אשר בשמיים, כי וודאי שערכי שמיים עדים פתוחים ועומדים לקבל תפילותיהם של בני ישראל, ולא דבר אלא על שערכי הלב שנסתם ונחתם עד שאי אפשר לו להתפלל ולשפוך נפשו לפני ה', מה תקנתו אעפ"י שערכי תפילה ננעלו שערכי דמעות לא ננעלו - יפתח מעין הדמעות ויזיל דמעה כמים ובזה יפתח את סגור לבו ויוכל לעמוד בפני בוראו בתפילה ותחנונים לפועל דבר ישועה ורוחמים.

מסופר שפעם אחת הגיע הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע לבקר קבוצת חיילים מצבא הצאר הרוסי (וכידוע עד כמה הפליגו גדולות במעלה יהודים אלו אשר עמדו בעוז ובתעצומות בנסיבות קשים ומרימים לשמור על יהודותם), בתוך הדברים אמרו לו, הנה כבנסנו וצחצנו את הפטוריהם שעל המדים שאנו לבושים בהם לכבוד ראש השנה, יורנו הרב כייך 'נכבר' את הנשמה, שאלם ה'צמח צדק' במה ניקיתם את הפטוריהם, השיבו בחול ומים, אמר להם באלו תנקו גם את הנשמה, כי תהילים הם כנגד החול והדמעות הם המים שבהם רוחצים ומצחצחים את הנשמה עד שתשוב להבהיק כבראשונה, ובתהלים ובדמעות נצחח נשמותינו (צמח צדק, ספר השיחות, ע"ה תר"ד).

Sach. וכן כתב הגאון הגדול רבי יוסף ליברמן שליט"א בעל ה'משנת יוסף' במכתב, ז"ל. ושמעתינו מאברך יקר שמילפני שנים היה בצער גדול, לך בידו את ספר המאירי והלך אל הגאון הגדול רבי ישראלי יעקב פישר זצ"ל ראב"ד ירושלים ואמר לו שהוא בצרה ויגון, ועל פי דברי המאירי (ב"ב קטז. עי"ש) בא לבקשו שלימדחו כיצד להתפלל. ענה לו הרבה לא הייתה צריכה להביא את המאירי להראות לי כי הנסי יודעו כבר שישים שנה, ואם אתה שואל כיצד להתפלל, לך לcotול המערבי ותשפוך שיח בבכי ובתחנונים לפני הקב"ה אל תחשוך בקשת רוחמים ואל תחשוך דמעות, וכן תבקש רוחמים. הlk האברך ממש מיד לcotול ועמד שם שעתיים באמירת תהילים בדמעות בכל ליבו ברגש רב ובקשה תחנונים וחזר אל הרוב ואמר עשיתי כאשר ציוני, ענהו הרוב תפילהך נתקבלת, וכן הוא.

והוא כמו שכתוב בדרשות חז"ס (ח"ב דף שנה) שאם דמעות חמאות מhalb בתפילה זו סימן שתפילתו נתקבלת, ז"ל החת"ס, אז יעורר ממילא בבכי ודמעות היוצאים מhalb ובזה יודע כי נתקבלת תפילהו ומאת ה' הייתה לו. ויש לזה מקור בזוה"ק פ' ויחי (רכג) שככל אדם השופר דמעות לפני הקב"ה ע"ג שנוצר עליו משה יקרע, מנין מלאה שבתפילה זכתה להינשא ליעקב. הרי שכך לימדונו גדולי ישראל איך להתפלל. וכל שכן אם מתפללים

חשיבותה וקרובה מאוד להתקבל, כידוע על פי מאמר וגו', והקב"ה ברחמיו עתר לו יימלא משאלותיו לטובה אמן בן יהו רצון, עכ"ל.

מעשה נורא מובא בזוהר (ח"ג רה). על כוחם של דמעות לפעול במורומים תחויות המתוים בפشهו מלך או ממוֹנה, כי אם הקב"ה בעצמו ובכבודו

על ידי מקומות קדושים כי כל ענייני תפילה למדים מתפלל חנה (ברכות לא). והיא התפלה על ידי ביהם'ק והכהן הגדל. עכ"ד.

ט. משל מלך שהרחק את בנו למקום רחוק, והיה הבן מתגעגע לאביו ושולח לו מכתבים בדם ליבו 'אב הרחמן, השיבני אליך ואשובה', אך לא קיבל שום תשובה, ולא הצליח להבין, כיצד אביו או האבינו מתייחס למכתביו כלל ואני משיב לו מואמה, עד ששאלו ידידו, הגידה נא, כיצד הנך שולח את המכתבים, השיב הבן ששולח אותם דרך בית הדואר, אמר לו ידידו, אכן נודע הדבר, כי בבית הדואר יושבים שונים, והם משמידים את המכתבים הבאים מפרק, ועודין לא באהה לידי אביך אפילו 'אגרת' אחת... אין לך עצה אחרת, רק לשולח אותם באניה עד לעבר הים, ומשם יקחנו שליח לבית המלך.

כך פעמים שהאדם מתפלל ולא נענה וחוזר ומתחפל ושוב לא נענה..., ובמר ליבו שואל מדוע לא עלתה התפלה לרחמים ולרצון לפני אדון כל... אכן פעמים שיש עליו 'מקטרגים' הסותמים שערוי תפילה ומונעים ממנו לעלות למורומים, ואין לו עצה אלא כלשון הכתוב (אייכה ב יח) 'הורידי כנחיל דמעה', להרבות בנחרי דמעה, ואו אז 'תפלייג' תפילתו בנחרות אלו ותגיע למחוּז חפיצה מבלי מפריעים ומקטרגים.

משמעות הדברים פירש הרה"ק היישmach משה זי"ע במאמר (קהלת יא א) 'שליח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאו', שהכוונה היא לבקשת הנשלהת למורומים על פני המים - אלו הדמעות ששופר כמים, שהם עשוות רושם רב במורומים, ופעולות כמו עבודה ויגעה של ימים רבים, וזה כי ברוב הימים - הנפעל ברוב הימים תמצאו ב拈ך אם תבקש בדמעות.

זה לשון הaga"k הרב ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (עירות דבר ח"א דרשו ד) ואשרי למי שמתפלל בדמע ובלב נשבר ונכח כי לא ישוב ריקם.

ע. אך פשיטה שאין הכוונה לבכיה מתווך עצבות ח"ו, אלא מתווך שמחה, וכמו שכבר הזכינו מה שכתב החותם סופר זי"ע כי 'בשער גילון כל היום' ר"ת בכיה, ללמדך שהשמחה והכיה משולבים זה בזו ואינםترتיטי דסורי. שמא תאמר כיצד אכן ניתן לשלב בין השמחה לבכיה, כבר כתוב הלבושי מרדי' (חוותנו של המהר"ץ דושינסקי) בלישנאDKRA (תהלים מו ח) 'כ' מלך כל הארץ אלוקים זמור משכיל', שם אנו מתעדורים כי הוא 'מלך על כל הארץ' כיצד שיר לזרם לפניו, אך על כך אמר הכתוב 'משכיל' – שמי שיש בו דעת ושכל יודע שאין זה סתרה כל וכלל.

וכבר ביארו בזה Beispiel נחמד, למלך שהיה לו בן יקיר, של מגנית לבו וצערו הרב הפסיק מוחו לפעול לפטע פתאים רחמנא ליצלן, ואע"פ שדרש ברופאים גדולים ומומחים לא הצליחו למצוא מזור ורפואה למכתחו, בלית ברירה נאלץ המלך להכנסו למוסד מיוחד לחולי נפש. והנה מנהל מוסד זה שמח על כך כМОוצה שלל רב, מפני שהמלך שילם לו ביד רחבה על כל יום ויום שטיפל בבנו במסירות, ולפיכך כאשר לאחר כמה חודשים נרפא בן המלך לא הסכים המנהל לגנות על דבר רפואתו למלך, כי ידע שאו יוציא אותו משם ושוב לא יוכל מאומה מבית המלך.

בכל יום ויום חיכה בן המלך שיבואו להוציאו משם, אך תוחלתו נזוכה, על כן שליח מכתב בקשה לאביו המלך בו נאמר שב"ה כבר הבריא מHALIO, והוא ממתין בכליו לשוב לחיק אביו, המנהל שלא רצה לשלחו השמיד מיד את המכתב וכך קיווה לא תגעה דבר הבשורה אל המלך, אך הבן הוסיף לשלווח עוד ועוד מכתבים ולא ידע מדוּע לא יבוא אביו לקחתו, והרי גדולה אהבתו לאביו ואהבת אביו אליו, עד שהתבונן בנסיבות והבין שהמנהל מונע מבוא המכתבם ליעדם, מחמת רצונו להשאירו שם. מה עשה הבן, הערים וכותב 'מכtab' בו כתב דברים מיקוטעים וציורים שונים בדרך הפעוטות בני שלוש... ובין השורות הסתיר כמה אותיות, בהם זעק למלך שיוציאו משם, המנהל שראה מכתב 'מהוזדר' כזה שמח ושלחו לבית המלך, שהרי בזה יחשוב שבנו עומד עדין במצבו הראשון. וכי באשר נתקבל המכתב בבית המלך התעמק המלך בחכמו בקשרו הדרבים, והבין מיד את זעקה ובקשת בנו החביב, ותיכף שלח להוציאו משם.

ב'אר הפרשה - ראש השנה

פרנסה טובה וגורות טובות – הוחבה והזכות להתפלל על עניי גשימות

הנה ביום זהה נכתב בספר קצבת מזונתו של כל בריה בעולם עיי' (ביצה טז), והומן גרמא להתפלל ולבקש עליהם 'אבינו מלכנו' בתבנו בספר פרנסה וככללה', וכיו"ב משאר הចטרכיותו... אָף אִם יְבוֹא אֵין מַי וְמַעַן מְדֻבָּרִי הַזּוֹהָר הַק' (תיקו"ז כב). 'צוחין כבלין הב הב', הרי כבר אמר מרן הבעש"ט זי"ע (בעש"ט עה"ת ליקוטים לר"ה זי"ב כד) שדברי הזה"ק לא נאמרו על זמנינו שחוסר הפרנסה מפיע לאדם לעבוד את בוראו בישוב הדעת עיי', וכיון שכן לית לנו בה עג'. אף חובה עג' להתפלל על הפרנסה עג'.

כיווץ בוה הובא באמרי פנהם' (תפה) בשם הרה"ק רבי פנהם מקארין זי"ע, זול"ק שוטים רעדין

ממש, וכן אתה, רבי יוסף דפקיעין הסתלק מן העולם והשאר אחורי בן קטן, היי גע ההוא נוקא ובכוי ואמר וכו', עד שיצאה בת قول שאמרה זכהה את רבי יוסף, דמלין דהאי גדייא זעירא ודמעוי סליקו לנבי בורסיה דמלכא קדרישא, ודנו דין... והוא עשרין ותרין שנים אוסף לך' וכו' [ובלה"ק] - אשריך רבי יוסף שדברי הנדי הקטן הזה ודמעותיו על אל כסא המלך הקדוש ודנו דין... והרי עשרים ושתיים שנים הוסיף לך' [ובלה"ק]. ובהמשך איתא שם אמר רבי אלעזר זכהה חולקנא חמיניא תחיה המתים וכו'. ואמר רבי יוסף 'תלת מאה ושתיין וחמש דמעין דואשיך רבי עאלז' בחושבנא קמי מלבא קדרישא... וקוב"ה אתמל רחמן עלי'] - שלש מאות שישים וחמש דמעות ששפך בני נכנסו בחשבון לפני המלך הקדוש... והקב"ה התמלא רחמים עלי'].

והນשל, כי בני ישראל זוקים אל ה' בתפלה ובחנונים, שהמקטרגים אינם מניחים ומעכבים את התפילות מהגיאע לפניו כסא הכבוד, ולכן מתחכמים בני ישראל ובחכמה מתחילה לשיר זמירות ותשבחות למלך אל חי וקים, אלה עולמים למעלה באין מפיע מפני שהמקטרגים אינם מתאימים לעכבות, בסוברים שאין בהם שום תחינה ובקשה, אך האמת שבתור הרנה והשירה מסתירים דברי תפלה ובקשה, והקב"ה אב הרחמים שומע לקול תפילות עמו ישראל וממלא משאלותיהם לטובה ולברכה.

עה. איש חסיד היה בדורות הקודמים בעיה"ק ירושלים ושמו הרב יוסף ווינברג זל' אשר הקב"ה בירכו בעשרות, פעם אחת ארע' 'משבר' גדול בענייני המסחר, וכל 'הסוחרים' שבירושלים הילכו כשם דוגמים ומבולבלים - כי כל עתדים היה תלוי ועומד כיצד יגמר זה המשבר... זולתי ר' יוסף הלו' שלשות נפשו לא פסקה בכחוא זה, באחד הימים נסע ר' יוסף לטבריא ופגשו הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע שהיה דר אז בטבריא, וישאלחו הרבי כיצד היו בר כוחות הנפש לעזוב את ביתך ועסיקך בזמן כזה שהכל תלוי ועומד, ענה ר' יוסף ואמר מיין يريد אין ראש השנה (היריד' שליו הוא בר"ה), כלומר כי אז הוא הזמן לשנות את הקצוב לו לאדם, אבל במשך השנה אין בזה אלא 'גילוי' כמה ומה נקצב בר"ה... מازה היה ה'ברכת אברהם' חוזר הרבה על דבריו אלו מיין يريد אין ראש השנה... מיין يريد אין ראש השנה...

עב. הרה"ק הקדושת ציון' מבabbo זי"ע הי"ד היה רגיל לספר על אחד מחסידי הרה"ק מראפשיין זי"ע בשם ר' זאנויל אשר היה עני ואביוון מבלי פרוטה לפורתה, והציעו לו לשמש כשב"ץ בימים נוראים בעיר פלונית תמורה מחיר הגון ונכבד, לאחר שהיא יודע 'פרק שירה' וכולו ערבית יותר, והתחבט מאד היאר ישאה בר"ה שלא במחיצת רבו, אך הדחקות הנוראה הכרעה את הCEF וקיבל את ההצעה, וכאשר בא להיפרד מהרה"ק מראפשיין נענה כגדו בשינויו וחריפותו, אה זאנויל, ובכן תנ' פחדך אויר געלט... (וכי גם הבקשה על יובכן תנ' פחדך' היא 'ספ'... כלומר שככל תפילתך לא תהא אלא מלחמת הממון שהובטה לך), נענה לו החסיד מיניה וביה 'ובכן צדיקים אויר געלט'... (גם הצדיקים צרייכים למעות...), הוסיף על בר' הקדושת ציון', ואני אומר 'ובכן יתקדש שמך ה' אלוקינו, אויר געלט' – שכדי שנוכל לעבד את ה' כראוי ולקיים את שמו הגדל בעולם זוקים אנו למעות הרבה...

על דרך זה ביאר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע בלשון הכתוב (תהלים קיט קמ') 'צروفה אמרתך מאד ועבדך אהבה', כי 'אמרתך' וקיים מצוותך 'צروفה' ומחוברת היא למאד' – הוא הממן, כמו שאמרו (ברכות נד) 'ובכל מادرך – בכל ממונך', כי אי אפשר לנו לקיים מצוות ה' מתוך דקדוקי עניות, ועל כן עבדך אהבה – מאירל אהוב הרבה מאד'...

ובענין זה פירשו במה שנאמר (תהלים כמה טז) 'פותח את ייך ומשביע לכל חי רצון', כי עיקר בקשנותו שהקב"ה יפתח את ידו וישפיע علينا פרנסה בהרחבה הוא רק כדי שנוכל לחלק צדקה לאחרים ולהשביע לכל חי רצון...

ולחאמין שהשיית יملא שאלתו בזודאי, וזהיא מצווה רבה".

ויש הטוענים, האיך נתפלל על בני חי ומווני לפני מלך אל-Ram ונישא, כבר הפרק טענתם הרה"ק רבוי דוד מטהלאן ז"ע (בנשת דוד, ערך הון את הכל), והעמיטו בנוסח התפילה קדוש אתה ונורא שםך - הרי הקב"ה קדוש ונורא, ואיך אפשר לבקש מאתו על קויליטש קלה), ושאר ענייני פרנסת, לזה אומרים 'ואין אלה-

וז' אין (מהפטים לחשוב) צוחין ככלבים הב הב, ואין מתפללים בר"ה ויוב על פרנסת, דאם האבן יי' ניט, און דאם בעטין ויא ניט' (אינם במודנה זו שלא לבקש על הפרנסה, וכיון שאינם מבקשים אינם זוכים לפרנסת, ונמצאים 'קרה מכאן ומכאן').

עוד שם (אות תפיד) וגם פעם אחת ציוה לומר פרשת המן בכל עשרת ימי תשובה, וכמה פעמים שמעתי שהיה מזהיר להתפלל על הפרנסה ושאר הatzרכויות

וככל הדברים, שכל בקשות ה'גשמיות' אינה אלא לצורך רוחני, והרי היא בקשה על ענייני הרוחניות. ובבר רמזו לה הרה"ק החתום סופר' ז"ע (דברו האחורי בפרשטי כי תבאו) על הפסוק (תהלים זז) 'אתה שאלתי מאת ה' אודה אבך', שהנה אמרו חז"ל (תענית ח): שאין לבקש על שני דברים כאחד, כדכתיב (עוזא ח כב) 'ונצומה ונבקש על זאת' ולא על אחרית, ולכאורה קשה שהלא אנחנו מבקשים על כמה וכמה דברים 'בשמונה עשרה' וב'אבינו מלכנו', אלא ביאור הדברים, שכל כוונתנו אינה אלא לדבר אחד - שיהיה לנו כל הנצרך לנו לשבת בבית ה' ולהזות בנוומו, וזה הפירוש במזמור זהacha שאלתי מאת ה', אותה אבקש ולא יותר, ומהו, שבתי בבית ה' כל ימי חי, וכל הבקשות שאני מרבה לבקש בכל התפילות וכדומה אינה אלא לצורך דבר זה בלבד.

אג. הגה"ח ובי זלמן בריזל זצ"ל היה רגיל לומר בשם הרה"ק הבית אהרן ז"ע, רבש"ע, תנ' לבניך עשירות לרוב, וראייה מוכחת יש בידי שהממון לא יבטל אותם מעבודתך, שאם כן, כבר היה היצה"ר דואג להביא עשירות לכל אחד ואחד מזה זמן רב... אלא שמע מינה שادرבה דיקא העניות מפריעת לעבודת ה', וא"כ הבה לנו עשירות גדולה למען נוכל לעבדך בהרחבת הלב והדעת.

עד. יש שהמליצו, כי אדרבה המתפלל רק על ענייני רוחניות בלבד (אף בכל השנה) נראה חילתה 'ככופר' במקצת. כי הרי הוא כאמור - כדי להתעלות ברוחניות נוצר הנני לסייעת דשמייא וע"כ אתפלל ע"ז, אבל בענייני גשמיות יש בידי 'זיך אלינס און עצה געבען' (לשיטת עצות בעצמו ולהסתדר)...

וכן אמר להדייא הגאון רבי ישראל סלאנטער (כוכבי אור עמי רשב), וכן הורה מרן החזו"א שיום זה ניתן לבקשות – אף לכל צרכי האדם (מעשה איש ח"ג עמו' קמן).

עה. אדרבה, הן הן עיקר התפילות, וכפי שאמר הרה"ק מוהר"ש מליבאוואויטש ז"ע, כי האנחה והכבה על המצב הגשמי בראש השנה, הוא תשובה עילאה (הובא בליקוטי דיבורים ח"ד עמוד תשכ).

יש שרמו זאת בלשון הכתוב (קהלת ט ז) 'כי לכלב חי הוא טוב מן הארץ המת', שהנה המתפלל על עניינים רוחניים דומה הוא לא'ריה' אכן המתפלל על גשמיות כבר דימו אותו בזוה"ק לכלב', אך טוב הכלב החי – טוב המבקש על פרנסת בחירות ומתרור ליבו, באמונה שהקב"ה שומע תפילתו ויכול למלאות משהאלתו מזה שמתפלל על רוחניות ואיןו אלא כמה... שמתפלל בלי לב.

עו. פעם באה קבוצת חסידים להסתופף בצל קדשו של הרה"ק רבוי אשר מטהלאין ז"ע, אך שבו שם ורק בשעת התפילה וายלו את הסעודות אכלו במקום אחר, משחבחין בכר הרה"ק נעה ואמר בדרך צחות' חסידים אלו מתפלליין כאן על הפרנסה, וายלו אכילתם במקום אחר הוא... עמד שם החסיד רבוי נתנאל רדזינר ז"ל [זקנו של הרב נתנאל רדזינר ז"ל מבני-ברק, שהקים את בית המדרש לתורה ולהחסידות 'аш קודש', וזכהו קיימת לעד] וההרהור לנפשו, הלא איתא בזוה"ק שאין להתפלל על הפרנסה בראש השנה, ומהו שאמר להם הרבי שהם מתפללים כאן על הפרנסה, וכיון כאשר עבר החסיד לפני הרה"ק מסטוולין להתברך בברכת שנה טובה, עצר אותו הרבי וامر לו מה שאסור להתפלל על הפרנסה היינו רק לאדם שיש לו פרנסה וմבקש עוד, אבל מי שאין לו פרנסה כלל מותר לו להתפלל על כך בראש השנה...

והוסיף, שבזה מדייך היטב לשון הזוה"ק 'צוחין ככלבים הב הב' ולא אמר פעם אחד 'הוב', והיינו מפני דקי עלי אלו שיש להם וMbpsים להוסיף עוד על מה שכבר ניתן להם. אולם מי שאין לו – ואף המבין להשים עצמו כ'ראש' – בידיעה שבראש הכל חשבון חדש והרי הוא כמו שעדיין אין לו כלום, לו נאה ויהה לבקש 'הוב' לו מזוני'.

ב'אר הפלישה - ראש השנה

ד) 'עמדו נא וראו מה נורא ים ה' אשר תלחת אש סכיב, ועד תקיעת שופר אלף אלפים פרסאות גחל' אש בוערות, וליאת אפילו מלacci השרת יאהוזן רעה וכו' כי אי אפשר לשער גודל האש עד שבא השופר'.

ומי לנו גודל מרבני הרמב"ם אשר העיד על עצמו בה"ל, אני משה בן מימין, בר"ה ביום תקיעת שופר עלייתו לכינה ולקחתו השופר بيدي, והתבונתי מי הנצח, ומיד התחלנו ארוכות דא לדא נקשנ', והתחלתי לתקוע (הובא בנטע אשל עמי תל"ב, בשם הרה"ה רב חים לובין שראה בכת"י ישן באוצר הספרים).

ועל בן הומן גרמא לשוב בתשובה שלימה, ואף מי שעדיין לא 'התעורר' - יחום על עצמו ועל נפשות בני ביתו וירוץ לתפוס מבעוד מועד פ"י, וכל אחד

mbuderik', כי אין לנו למי לפנות אלא על הקב"ה הון את העולם. כי ממי נבקש אם לא מאתו יתב"ש.

כ) יצא למלחמה – התעוורות קודם תקיעת שופר

בספרי הקודש הארינו בהרבה יתרה אורות הומן שקדום תקיעת שופר, בו 'ויצאים אלו למלחמה' לערבב את השטן ולהמתיק כל הדינים ולהפכם לרוחמים גמורים אכ"ר, כאשר מי לא יראה ויחרד ע"י מאימת הדין, וכליון הפיטן (וונתנה תוקף) ישבופר גודל יתקע, וקהל דמה דקה ישמע, ומלאכים יחפזון וחיל ורעה יאהוזן, ויאמרו הנה יום הדין לפקד על צבא מרום בדין כי לא יוכו בעיניך בדין, וכל בא עולם יערזן לפניך בני מרוזן. ובאותו לשון נורא שכבת הנה"ק רב כי הונתן אייבשין ז"ע (ירות דברך דרוש

ע). דבר נפלא כתוב הגאון רבינו שלמה קלוגר ז"ע (הג' חכמת שלמה סי' תקופה ס"ב) וז"ל, ולפענ"ד, יש לומר התקוע קפיטיל (מזמור) קמ"ד בתהלים קודם התקיעות, משום שנאמר (שם א) 'המלמד ידי לקרב אצבעוני למלחמה', כי היא מלחמה גדולה אשר אנחנו נלחמים יום זה, ויש לו להתפלל ע"ז מקודם, ולפענ"ד הוא מסוגל אם יאמר בכונה, עכ"ל. ע. פעם כאשר הוצרך הרה"ק רב אהרן מבעלוזא ז"ע להוכיח בעל עבירה באמצעות ימי החורף, קרא לו ואמר לו בקדושתו 'כיצד לא פחד לבך, והלא עוד מעט יגיע הזמן שלפני תקיעת שופר...' אמןם כבר מילתנו אמורה שאין הפחד והתעוורות היראה סתרה לשמה, וכבר כתוב הגאון רב חים מוואלויז'ין זצוק"ל (בסוף סידור הגרא"א, כתרראש אוט קד) שרבו הגרא"א מוילנא ז"ע היה שמח שמחה גודלה בטרם ניגש לתקיעת שופר. ובזה מבאר 'הלבוש' (ס"תקפ"ד ס"ב) מה שכתו הפסוקים שנוהגים שהבעל תוקע עליה לTORAH בראש השנה, כי פקדוי ה' ישרים ממשמחי לב, ובזה יעלה בידו לתקוע את התקיעות מתוך שמחה וחודה. ונתנו רמז בדבר כי 'שופר' ר"ת שחוק פינו ולשונו רינה' (טהילים קכו ב), למד על חובת השמחה שבתקיעת שופר.

עת. ומהאי טעמא כתבו בספרה"ק שלא להתוודות קודם התקיעות, בכך שלא להזכיר שם חטא ח"ו ולא לתת לבעל דין' מקום למצוא טענה ועלילה בזמן נורא זהה (וכל הדין ודברים שנזכר בפוסקים לגבי יוזדי בלחש ובמחשבה הוא רק בין התקיעות) - לאחר שכבר החל השופר לפעול פעולתו לטובה).

פ. יש שדרשו סמכים' בדברי הגמרא (שבת קי): 'תקיעת שופר ורידית הפת...', שניסמכו זה לזה ללמד, שכשם שבידית הפת מזרדים מאד כי אש בוערת בתנור ואם לא ימחר להוציא תשרוף הפת... קר יש לך לדעת בראש השנה כי הזמן בוער כאש ויש למהר להציג, וההצלה תהא ע"י השופר.

פא. שנה אחת קודם התקיעות פנה מרן הבועל שם טוב' הק' ז"ע וזעק מנהמת לבו - הבאתם את טפכם ובניכם הנה, עשו כל איש 'חשבון נפשו' שמא הוליך את בניו לבית המדרש כמו שהוליך אברהם אבינו את יצחק בנו לעקידה וכו', על כן עשו תשובה גודלה והתפללו بعد בנייכם' (כתר שם טוב אות שלה).

פב. ובזה ביארו מנהג ישראל לומר 'מנצח קרח מזמור' (טהילים מו) קודם התקיעות, שהרי אף הם היו באותה עצה, וכבר עמדו סמוך לשאלת תחתייה, אלא שברגע האחרון... 'על פתחה של גיהנום', עצרו בעצםם ושבו אל ה' בלבב שלם, כמו שאמרו חז"ל (מגילה יד). 'מקום נתבצר להם בגהנם', ובא ללמד, להתעורר עתה בתשובה 'ברגע האחרון' שקדום התקיעות...

באופן אחר אמרו, שיש בזה לימוד זכות על בני ישראל, שהנה בני קרח חזו בתשובה ממש 'בסוף' ונתקבלה תשובתם 'ובני קרח לא מתו', אם כן תתקבל תשובה בני ישראל באותו היום אף למי שהגיע עד לשאלת תחתייה... החסיד המפורסם הרה"צ רבוי מררכי ראקוב זצ"ל נעה עם מתוך שמחה אל רבו הרה"ק ה'חוזה' מלובלין ז"ע - היום אירעו נסים ונפלאות לבני ישראל, שאלו הרב לפרש כוונתו, השיב החסיד, כי אילו היו קובעים לומר קודם

ב'אר הפרישה - ראש השנה

הבנייהים, ר"ל שכל אחד נידון כפי מעשיו כמו שביארנו במשנה, ויתעורר לשפesh במעשה ולהזור ממה שהוא בינו לבין העברות, והתרשל בזמן הזה מן התשובה אין לו חלק בה אלוקי ישראל, שכל השנה אין התחזרות מצוי כל כך ואף מדת הדין מתיאשת ממנו וממתנת לו עד ומן זה, והוא עצמו מה שאמרו אין ב"ד של מעלה נכנסין לדין עד שיקדשו ב"ד של מטה את החודש, עב"ל.

ובוודאי מידת טובה מרובה, כי המתעורר בימים אלו יש לו חלק באלוקי ישראל, ויזכה לשנה טובה ומהותקה ושפע רב עד בלי די.

עורו שנים – 'לשמו' קול שופר

ידועים דברי הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ג ח"ד) 'אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גיורת הכתוב,

יקבל על עצמו קבלה טוביה^{טז} לכל השנה הבעל"ט^{טז}, והוא שתעמוד לו לובות בדין ולקבל את כל ההשפעות הנוראות והעצומות שעיל ידי השופר, כמו שכתב הרש"ש (נהר שלום בסדר תפילות ר"ה ותק"ש) וו"ל. עת רצון הוא זמן התקיעות להתחרט חרטה גמורה על כל איש לנו לנו ואשר חטאנו 'בכל ובפרט', ולקבל כל א' ממנה לשובマイזה עזון שבידיו, ואל יפחד כל אחד לשובマイזה חטא - קל או חמוץ, כי בזה זוכה להיות צדיק בעל תשובה ומכירע את עצמו ואת כל העולם כולם לבסוף זכותה.

נוראות כתוב המאירי (ר"ה טז) – אף על פי שבכל יום ויום ראוי לאדם לשפesh במעשה לשוב מדרכו הרעה, כמו שאמרו ז"ל (אבות ב י) שוב يوم אחד קודם מיתתך, מ"מ בזמן הזה, ר"ל בראש השנה ראוי לו להתחזר ביזהר, אמרו ז"ל דרך משל נ' ספרים נפתחים בר"ה על הרשעים ועל הצדיקים ועל

התקיעות ז' פעמים פרק קי"ט לא הינו מגיעים לתקוע בשופר מחמת אריכות הפרק... גם שבספות רואים הדברים כAMILITA דבדיחותא בעלמא, מ"מ עמוק יש כאן, שהרי פרק קי"ט מדבר על 'תמיימי דרך' השליימים בעבודתם, שם נאמר אשרי נוצרי עדותיך... בכלibi דרישיך... ותורתך חנני, דבקתי בעדותיך, זכרתי משפטיך מעולם, חצות לילה אקים... טוב לי תורה פיר מאלפי זהב וככסף... מעתה, אם היו אומרים פרק זה לפני התקיעות היו המקטראים מתעווררים לטעון שיפשפו במעשהיהם של בני ישראל האם 'קיים זה מה שכתב בזה'...ומי יעמוד בדקוקי המשפט. אכן נס גדול הוא שאמורים 'למנצח לבני קrhoch מזמור'...

פג. והיות ש'זמן קצר והמלאתה מרובה'... ואין שעת הקשר ביישוב הדעת כל כך להתבונן בעצמו אייזו קבלה טובה קיבל על עצמו לפי מצבו וענינו, קבלה אשר יוכל לעמוד בה באמת... על כן עצה טובה קמ"ל לעשות כל אותו 'חשבון הנפש' בעוד היום גדול (ואפיו מוקודם ר"ה...) מתווך מתיינות ושיקול הדעת, ואז יגמר בדעתו הנהגה טובה שניהג בה בל"ג במשך כל השנה הבעל"ט, ומוקודם התקיעות יתן דעתו על אותה קבלה שכבר חשב מוקודם, ויזהר ויקבל אותה ביתר שאת וביתר עוז.

פ"ד. וכשהוא חסיד שנכנס אל הרה"ק ובבבז'א ז"ע קודם ראש השנה והזכיר את עצמו שהוא משמש כ'בעל תוקע' ומקבש שהרבבי ילמדנו את כוונת התקיעות. ענה הרבבי ואמר 'בשעת התקיעות יש לכזון ר'חמנא אמר תקעו' [ולקיים מצות עשה דאוריתא], אולם בכל ימות השנה תזכור שהן 'בעל תוקע'... והדברים אמורים לכל אחד ואחד, שבכל השנה יכולה צריכה לזכור את ימי הדין. ואפשר לרמז כן בלשון הכתוב (ויקרא כג כד) 'זכרו תרואה' - שהחובה לזכור את התקיעות בר"ה גם באמצע השנה.

וכן פירוש הרה"ק ה'אהבת ישראל' ז"ע, שיום ר"ה נקרא 'יום הזכרון' כי על האדם לעשות פעולות שבכל השנה יזכיר כי עבר עליו 'ראש השנה' בתחלת השנה. ע"י שיקבל ע"ע קבלה שתלווה אותו בכל השנה.

פה. הנה חז"ל (עיי' ר"ה לג): למדו כמה וכמה הלכות בתקיעת השופר של ראש השנה מתקיעות דיבול, ולכוארה צריך ביאור הרוי תקיעת היובל הייתה תקיעה אחת (של ב"ד) לחמשים שנה, ובס"ה כל מנין תקיעות הללו בכל שנות קיומו של 'כל ישראל' אין עולה כי אם כי'ז יובלות שנהגו בעם בני ישראל, ומדובר למדוע ממש לראש השנה הנהוג זה אלף שנים וכבר תקעו ויתקעו ריבי רכבות של תקיעות, ושפיר היה למדוע יובל מר"ה ולא להיפר, אלא אף עומק הכוונה דבא למדנו דכמו שביוול ע"י 'תקיעה אחת' יצאו אלף עבדים לחרות עולם, ואלפי שדות שבו לבעליהם, והכל בכוח אותה תקעה אחת, אם כן יש לנו ללמידה לדין – שבマイזה מצב שرك נהייה, אפשר לנו בתקעה אחת לצאת לחרות עולם מיידי של יציר זה... להיות אדם חדש.

ב'אר הפרשה - ראש השנה

הביטו לנפשותיכם, והטיבו דרכיכם ומעליכם, ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה, ומהשברתו אשר לא טובה. שעלה ידי קול השופר צריך להתעורר ולהחזר בתשובה פיט. יובני עצמוני לעשות רצונו ולעבדו בכלבם שלם.

רמז יש בו, ככלומר עורי פ' ערו ישנים משנתכם פ', ונרדמים ה��יו מתרדמתכם פ'', והפשו במעשייכם וחזרו בתשובה, ובראו בוראים אלו השוכנים את האמת בהבלוי הזמן, ושונים כל שנותם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל,

פו. הוסיף ע"ז הרה"ק ה'בית אברהם' ז"ע (ד"ה אני ישנה) 'ולכן מן התורה מספיק רק קולות אחדים בתקיעת שופר, שעל ידם יתעורר הישן, אבל מרוב עתים וימים שנתמכו הדורות התקינו חז"ל מאות קולות, כי לא بكل יתעורר הישן מתרדמת הbelוי הזמן, וצריך הרבה לעורו עד שתיתעורר'. ובדרך זה באירועו בדרך צחות, מדוע תוקעים 'תשרא"ת' ולא סגי בתקיעה אחת, כי צריך לתקוע כמה וכמה תקיאות, עד שתתעורר למגاري...

פז. כבר אמרו להמשיל, לש:rightה שפרצה בבית, ובאותה שעה היה אחד מבני הבית ישן על מיטתו בשלות נפש, והנה באו כמה 'חכמים' אשר רצו להצליל את הלה מן הדלקה, והחלו למדוד גודלם של חלונות הבית וגם את מידות המיטה בניחותא ובכובד ראש, עזק להם מאן فهو שוטים, בטלים, הרי תוך כמה וגעים ישוף הלה עם מיטתו גם יחד - העירו אותו... הקיצו אותו... ויברח כל עוד נשמו נאפו... כי"ב לדין, אחינו בני ישראל, ביום הדין הנורא, הפסיקו למדוד ולכלת הנה והנה, הקיצו עצמכם, התעוררו להתחיל להלך בדרך המלך – מלכו של עולם.

פעם נכנס הגאון הגדול הרב מפונייב' זצ"ל אל היכל ישיבתו הרמה, ושאל את תלמידי הישיבה قدת מה לעשות באדם הישן, אשר רואה בחלומו אריה גדול הפוך פיו לבלו חי, ובפחדו כי רב זועך האיש זעוקות נואשות עד לב השמיים שיוחשו להצליל שנייני הכהיר השואג לטرف, שאל הרב מפונייב' האיר נוכל להצלילו, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, מ'זועקט אותם אויף... מ'זועקט אותם אויף... (מעוררים אותו נשמו העמקה), ובזה סר כל הפחד והሞות, ומוסר ההשכל בדבריו הוא, שלפעמים שוקע האדם במשמעות הזמן, והוא מוהלך בדמיונות היצר הרע, ולזה בא קול השופר לעורו נשמו, ויתפרק מכל 'חולמותיו', ויראה שלא דובים ולא יער, וכל היצר הרע על שלל אותן אינן אלא חלום ודמיון בלבד.

וכן מצינו בכל מקום שנכתב בש"ע ופוסקים אוזות ה'סליחות' נكتب לקום לשליחות, וברבינו יונה (שע"ת א ג) כתב לא יימצא אישור התשובה אלא בעמי הארץ אשר מהו ישנים שוכבים', כי זהה 'פתחה של תשובה' להתעורר ולהתגער משמו נאפו...

פח. כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן ז"ע (רוסטי לילה זאת לה א) עניין תקיעת שופר שכטב רמב"ם - ככלומר עורי ישנים מתרדמתכם, ורז"ל אמרו (ר"ה טז) שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר. הכל אחד כי 'ה' ציל' כאשר האדם מתעורר משמו נאפו זכר בהשי', אז הש"י זכר אותו עניין שהוא זכר בהשי', ומה זכרנו – שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו, והכל שלו, וצריך לעובדו וכיוצא, כל חד לפום אתערותא דיליה.

והנה מצינו ג' לשונות מעניין השינה, 'תנומה' שהיא הקללה שבשינה, למעלה ממנה 'שינה', ו'תרדמה' קשה מכולם (עד שנפסק שאפשר לצוף את ה'ישן' למנין, שו"ע או"ח נה, ואילו שיכור השורי בתרדמה' אינו מצטרף למנין, משנ"ב צט י), ולזה הביא הרמב"ם כי הרמז לתקיעת שופר הוא בלשון 'עورو...' ונרדמים הקיצו מתרדמתכם', כי הכל מתעוררים לקול השופר. פט. ביאור נורא ביאר הרה"ק ה'אור המAIR' ז"ע (עפי דבריו בד"ה א"י היטקע), דלא כואר אם השופר בא לעור את ישראל לתשובה, מדוע הוצרכו לשופר' אפשר לתקן שבל כל עיר ועיר ידרוש החכם 'דרשת התעוררות' בקהל הוציא להבות אש. וambilא בדרך משל, לעיריה מוקפת חומה שהתגورو בה עניים ועשירים, והעמידו שומר בפתח העיר שישמרו אותם מן המזוקים והגנים, והנה כאשר יבחן השומר בכנופיות גנבים המתקרבים לעיר ויצעק גנבים... גנבים... לא יתאפשרו אצל כי אם העשירים לבדים הדוגאים על כספים ורכושים, ורק הם יסיעו לשומר להתגבר נגד הגנבים ולגרשם מתחום העיר, ואילו העניים ישארו בבתיהם, כי לא איכפת להו כי אם יכנסו הגנבים בתוך העיר, מאחר שבלאו הכי אין מה לגנוב מהם, אך אם יצעק השומר בקהל אש... אש... שהעירה בוערת וכל הרוצה להציג את נפשו עליו לעזוב את העיר, איז ימלטו כולם על נפשם.

והכי נמי אם היה החכם דורש לפני העם להתחזק בענייני תפילה, היו חלקים אומרים שהם מתפללים כהווגן ואין הדברים מכובדים אליהם, ואם היה מעורם בלימוד התורה היו התלמידי חכמים מתנערים ואומרים שהם עסקו

ומצינו ב'ר"ן" (ר"ה ג. מה"ר ד"ה למה) שביאר בדברי יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו', ובדריש לקיש דאמר הגם' (ר"ה ט). 'למה תוקען ומריעין בשחן (כ"ב ט). הוא שטן והוא יוצר הרע'. והרי שעניין התקיעות ישבעין ותוקען ומריעין בשחן עומדין, כדי לערבב השטן', הוא לנרש את ה'שאור שבעיטה', אותו יוצר הרע המסית וכותב וו"ל, פירוש כדי להבניע את היצור, כרכתי' אם ומדיח אורתנו בכל השנה"ז. וכן כתוב ה'חינוך' (מצוה

בתורה כל השנה יכולה, ואם היה מוכחים על ענייני גמilot חסדים היו העסכנים הולכים בלב רגוע, שלא אליהם נאמרה התוכחה, ולכן אמרה תורה לתקוע בשופר בקהל רעש גדול, זהה מעורר את כל אחד ואחד לחזור בתשובה בכל מצב שהוא, ולב יודע מرت נפשו והוא עצמו מכיר ברגע עצמו, וכדוגמת השומר הזועק אש... אש... הגורם לכולם לבסוף ממוקם.

צ. סיפר הרה"ח היישש רבי זאב אייזנברג זצ"ל ששמע מאחד מזקני ירושלים ששמעו מזקנו בעל המעשה, בהיותו ילד קטן נסע עם אביו באחת השנים לשוחות בראש השנה בצל הרה"ק רבי אהרן מטשעראנבל ז"ע, והוא אז שם ציבור גדול מאד של חסידים, ומהמות הדוחק והציפיות היו חייבים להוסיף עוד מקום לעמוד בעת התפילה, לכן עשוchor גדול בגג של בית המדרש, והרבה מן החסידים עמדו על הגג ושם הבינו אחריו הרה"ק מטשעראנבל בעבודתו בקדוש.

אך עדין שור דוחק גדול בבית המדרש, ומהמות גודל הדוחק והציפיות שהיו קודם התקיעות התעלף בעל-המעשה חסר אונים, מיד מיהרו לעוררו מעלפונו והшибו אצל הבימה – מקום שלט האoir (מתחת החור שבग) בסמוך להרה"ק מטשעראנבל, מפני שהותו במקום קרוב כ"כ זכה אז לשם דברות קודש שדרש הרה"ק מטשעראנבל באוטה שנה בקהל חוצב להבות אש קודם התקיעות, וכזה אמר, ה'תקיעה' היא קול שופר חלק המורה על מدت הגאותה, ואילו תרואה מורה על שברון לב ומדת ענוה, וזהו הרמז בפסוק (תהלים מו ו) 'על אלוקים' כדי לסליק מدت הדין המרמז בשם אלוקים, ציריך לקיים 'בתרואה' שהיא לבו נשבר בקרבו, אך סילוק שם ה' המורה על רחמים נעשה חלילה 'בקול שופר', דהיינו קול התקיעה שנדרמה בעיניו שהוא חלק ואין בו פגם, רחמנא ליצלן. וכי באשר שמעו הקהל את דבריו הקדושים יוצאים עמוק לברור געו כולם בבכי, והuid הילד שמן הגג נשפכו דמעות כמים שהרטיבו את כל בגדיו מכף רגל ועד ראש.

כיווץ בדבר כתוב הרה"ק החתום סופר זי"ע (דרשות שسط): כי 'בחצירות וקול שופר הריעו' (תהלים צח ו) ר"ת 'בושה', כי העיקר הוא ה'בושה' על מעשייו הרעים מתוך שברון לב. וכן רמזו לה הרה"ק ה'נטיבות שלום' זי"ע (ח"ב עמי' קלא). כי 'שופר' עם האותיות עליה כמנין 'שברון לב' (590), כי עניין השופר הוא להביא לידי שברון לב אמיתי. וכבר כתוב ה'פרי מגדים' זי"ע (ס"י תקצ"ב ס"ק א) בשם 'הגאון מהר"ח ראנפראט' לברר את נוסח הברכה במוסף של ראש השנה, כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרואה ואין דומה לך', דלא כורה יש לדיקן מודיע שומע התקיעת שופר ו'מאזין' בתרואה. ועוד, מהו 'אין דומה לך' – וכי אין מי שביכולתו לשם קול שופר ולהאזין לקהל התרואה.

אלא, דהנה חז"ל (תנומא האזינו ב) פירשו את הפסוק (דברים לב א) 'האזינו השמים ואדבָרָה ותשמע הארץ אמר פי', שהאזנה פירושה מקרוב ושמיעת מרוחק. ועל כן כשדייבר משה רבינו אל בני ישראל אמר האזינו השמים, כיון שהשיה קרוב לשמיים, ואילו לארץ שהיתה רוחקה ממנו אמר ותשמע הארץ אמר פי. עוד יש להקדים, שתקיעה קול פשוט היא, ורומיות לצדק מעיקרא שמעולם לא נכשל, ואילו תרואה קול שבר הוא, ורומיות לבעל תשובה מרוחוק היא ונתקרב אל ה' ולתורתו. וזהו שאומרים שומע קול שופר, את קול התקיעת – קול פשוט כקולו של צדיק מתחילה, את קולו הוא 'שמע' רק מרוחק. אך 'מאזין תרואה' לקוilo של 'בעל תשובה', וקול זה שומע ה' מקרוב אחר שיש בו מעלה לב נשבר', ורקוב ה' לנשברי לב'. ובדבר הזה אנו משבחים ומפארים את הבורא שאין דומה לך, כי הקב"ה משתמש במאין תבירין ואילו מלך בו"ד אינו משתמש בכלים שכורים.

צא. הרה"ק רבי יהיאל ממוש זי"ע נכנס פעם אל בית מדרשו לתקיעת שופר, וכבר עלה אל הבימה, ולא אבה לתקוע בהראותו שבסמור עומד 'דבר אחר' האוכל ומכליה פירות בשדהו של אחד היהודים, ולא יוכל לתקוע עד שיגרשוהו משם, ואכן שני אברכים יצאו וגירשווהו ומיד החל בתקיעות. בעבר שנים סייר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע סייפור זה, ונענה ואמר 'ازא מעשה פון דער מושער האב איך נאר נישט געהערט' (סיפורו נורא כזה מהר"ק ממושע עוד לא שמעתי), נענו החסידים ואמרו, שלbettach התלהבותו של הרבי היא מעשה החסד והצדקה של הרה"ק ממושע,

ב'אר הפלישה - ראש השנה

הוּא בְּבִנֵּים דָמֵי (ולכן אין לתקוע בשל פרה כדי שלא להזכיר אותו עוזו). מכאן הוכחה הרה"ק ה'שפט אמת' זי"ע (הרמ"ת, תרמ"ט, וכן הנגידו רבים מצדיקו הדורות), שהתקוע בשופר בראש השנה בכל מקום שהוא, הרי הוא חשוב בכך נדול הנבנש לקודש הקדושים לפני ולפנים צד' בכל חוקתו ומשפטו - אף לאסור שופר של פרה.

ובמקומות אחר (שנת תרמ"ח ד"ה איתא) מפרש לפני זה מה שאמרו (ר"ה ט.) 'אמרו לפני זכרונותם שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה בשופר', ובפשנות איינו מובן הקושיא ובמה, והרי כבר אמר 'אמרו לפני זכרונות - כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה'. ומבואר, אלא, רקאי על מה שאמרו 'אמרו לפני', ואיך יכולן להתרך לפני - ע"י השופר'.

בדברים אלו כתוב גם הגאון רבי ישראלי סלנטר זצ"ל, ומסיים 'כאשר כח החיזור מועיל למוסר [היאנו] כאשרם מציר לפני הדברים לנגד עינוי יעילו לו וזה להתעורר לתובחת מוסר], יציר האדם עצמו אילו היה בחן נדול והוא צריך להיבנים ביום הבכפרורים בבית קדרין

שאף בזמן מרים קודם 'תקיעת שופר' דאג לשדהו של יהודי [כדוגמת המסופר על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע שמצאו קודם תפילה כל נדרי], כשהוא מנדנד תינוק בעристתו אשר אמו עזבתו והלכה לביהכ"ג, כי זה כל מהותם של צדיקים, שאף בזמנים אוחזין שריעפים זוכרים הם את עם ה' לעשות עמהם חסד ואמת]. אך ה'בית אברהם' נענה ואמר בהbab, 'מדוע איןכם מבינים עמוקות המעשה, הרי כל כוונת התקיעות היא לעקור את הדבר אחר' מקרים 'ה' צבאות בית ישראל', כי זהו כל התקיעות שכל אחד יעורר את כל הארץ מגפו רוחו ונש灭תו. צב. וכבר הבאנו מה שכתבו בספרה"ק כי 'שופר' ר"ת 'שורש פורה ראש ולענה' (דברים כת י), כי בכח השופר לעקור כל השרשים הרעים אשר מהו 'אבות נזקין' לכל החטאיהם.

צג. אף על העבריות החמורות ביותר יש בידו לשוב באotta שעה, וכמו שאיתה ב'צמח צדק' (ליקוטים אות ג), דברי שופר כתיב (תהלים פא ד) 'תקעו בחודש שופר', ואצל יעקב אבינו נאמר (בראשית לב כו) 'יתקע כף ירך יעקב', ואותיות 'תקעו' הןאותיות 'ותקע', למדנו שבעת תקיעת שופר יכול האדם לתקן אף מה שפגם בירכו דהיאנו אביזריהו דגלו עריות.

והרש"ש (חובא ב'פלא יועץ שם) הוסיף, שאפילו מחותיא את הרבים מתחכפר על ידי תשובה בעת התקיעות, וכן יש תיקון גם לכל ה'פוגמים' עליהם איתא בזזה"ק שלא מועיל עליהם תשובה רחל".

צד. הוסיף ע"ז עוד ה'שפט אמת' (טרס"ה ד"ה איתא) כי הנה בשלושה רגליים נצטוינו במצוות 'עליה לרجل', אמונם אין בני ישראל יכולים לעמוד אלא בעזרת ישראל, אמונם ברה"ה ניתן 'להיכנס' עד לקדש הקדושים, הרבה הרבה יותר מבשאר רגליים. ומבואר טעמא דמילתא כי 'מקום שבعلي תשובה עומדים אין צדיקים גמורים לעמוד', ועל ידי התעורויות התשובה שמקה תקיעת שופר זוכים אנו להתרך ביותר לאבינו שבשמים ולהתעלות עד שאנו עומדים במקומות הצדיקים אין יכולים לעמוד, דהיאנו בשלושה רגליים עליה לרجل.

כח. עפ"ז ישב אחד מצדיקי הדור שליט"א מה שדקדק הרה"ק ה'שפט אמת' זי"ע (לקוטים ד"ה וכן מי) 'שלא מצינו בספרים הקדושים לומר לשם ייחוד קודם תקיעת שופר כמו בכל המצוות', עי"ש, ומבואר, כי עניין אמרת 'שם יהוד' הוא כהכנה להתרך על ידה אל הקודש, אכן מכח השופר לרוםם בני ישראל עד שייהיו 'כלפניהם' – כהן גדול בקדש הקדושים, ואין צורך באמירת 'שם יהוד'.

שייא) 'זהו עניין זכרון תרואה הנזכרים בו, כי התרואה קול שבור, לרמזו שישbor כל אחד תוקף יצורי' ויתנהם על מעשו הדיעם'.

והזמן מסוגל ביותר שתתקבל התשובה וכמו שהביא ה'פלא יועץ' (עד ר"ה בשם הרש"ש (נהר שלום בסדר תפילות ר"ה ותקי"ש) כי התעורויות תשובה מועילה היום בנגד טורה נדול בזמן אחר צי'.

כלפניהם דמי – קדושת זמן התקיעות

איתא בוגם' (ר"ה כו) שופר של פרה פסול ואין יוצאים בו חובת התקיעות, משום דאין קטינור נעשה סניור, וכיון שהעגל נולד מן הפרה לנן אי אפשר לרצות את הקב"ה כאשר מזוכרים עזון זה, ודיננו שווה 'לכון הנדול' שאינו נזכר בגדי זהב ל'ריצוי' לפני ולפנים. כדי שלא יזכר כל רמז חטא בעת ה'ריצוי' לפני ולפנים. ורק ב'היכל' לא חששו כ"ב, ומותר לנשת אל הקדש בבגדיו זהב, מעטה, יש לתמוה, וכי 'תקיעת שופר' של ר"ה ב'קדש הקדושים' היא, וביארו בוגמרא ביוון דלזברון

ובשופר גדול יתקע - סגולות התקיעות ברוח ובגוף אמרו במדרש (י"ק נט ו) בשעה שישראל נוטlein אה שופרין ותוקען לפני הקב"ה, עומד מכסא הדין ווישב בכסא רתמים^ץ. וכבר נזכר מה דאיתא בונם' שעל ידי השופר עולה זכרון בני ישראל לטובה^ץ.

וביארו צידי הדורות (הרה"ק בעל התניא, שם משמאלי תרע"ט בשם אבי הרה"ק האבני ניר, ועוד) כי הנה

הקדשים היה חרד מאד לנפשו בל' יפנעה רעה חיללה, בן יחוך אמונהו אמונה חכמי התלמוד אשר פסקו וחדלו [פירוש, שאסרו ופסלו] שופר של פרה, משום אין קטינור נעשה סניור, ואבן השופר ביוון דלוברוןatri, והאדם נזכר ונשפט על כל מעשיו, בבחן גדול הנכנים לקודש הקדשים דמי, והדברים בהוויתן, ומאד מאד יחרד לב האדם המעמיך בדבר הנורא הוה' (הובא באניות ומכתבי הגרא"י סלנטר, מכתב עג).

צו. כך המליך הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע, כי כביבול הקב"ה משתומם על עצמו – כיצד הגעתי הלום, לשבת על 'כסא דין', אין זה אלא כי 'השtan' קטרג על בני ישראל, ופיתה אותו לכווס על בני ישראל, הרי לי שכח אדר' יש לשtan בפיתויו, א"כ מה טענה יש לי על בני ישראל כשהם חוטאים, הרי כל חטאם אינו אלא מלחמת כוחו הגadol של השtan לפתותם... מטעם זה עצמו עובר קוב"ה מכסא דין לכסא רחמים.

וכען שבאייר הרה"ק המהרי"ד (פר' וירא) את נוסח התפילה 'כמו שכבש אברהם אבינו את רחמייו וכו' כן יכבשו רחמייך את כער' מעליינו', ולכאותה קשה, הנה אנו מבקשים שהקב"ה יעור רחמייו ויכבש את כעסו, ואילו אברהם אבינו כבש את רחמייו ועורר את מדת הדין והגבורה לשחוות את בנו.

והסביר המהרי"ד, דהנה אמרו חז"ל (תנומה פרשת וירא פרק כב) שבלבת אברהם אבינו אל ה'עקידה' בא השtan למנעו שלא יקריב את יצחק, לאחר שראה שככל ניסיונו איין מצלחים החל לטעון טענות שונות ומשונות מדוע יש לאברהם להימנע מעשיית העקידה, עד שענה לו אברהם, אכן, צdko דברך, אלא שאתה 'שtan' אתה, וכל מסור בידינו לעשות תמיד איפכא מדברך. כי"ב אנו מבקשים מאית ה' להשיב למקרים לאמור ' אכן, צודקים אתם בטענותיכם, אלא שעלי לעשות 'איפכא' מטענותיכם', ואכתbam בספרן של צדיקים גמורים לאalter לחים טובים ולשלום, אמן כן יהיה רצון.

צז. וטעמא דAMILTA הסביר הרה"ק רבוי לוי יצחק מבארדייטשוב זי"ע (קדושת לי לר"ה בחוצות) בדרך משל, למלך גודל שתעה בעובי העיר ולא מצא את הדרך לצאת משם, לשם חתו פגע בכמה אנשים וביקש מהם להראות לו את דרך המלך, אך הם לא הכירו את הדרך כי כל ימי חייהם התגוררו שם בין העצים ולא היה בידם לעוזר לו, עד שלבסוף ראה חכם אחד וביקש מאתו שיורחו את הדרך לצאת משם, הבחן החכם שהוא המלך ונרתע לאחוריו, אך מיד התעתש והראה לו היאר יחוור לארמוני. המלך הכיר טוביה מרובה לאותו חכם, ויגדלתו וינשאהו על כל השרים וילבישו בגדי 'שור' וציווה להטמין בבית גניו את בגדיו הישנים, ומאז התנהלו כל ענייני המדינה על פיו. ויהי אחר הדברים האלה סrho פעם שר זה, וחטא חטא גדול אשר לא יעשה, ונידון למוותה. השר ביקש Shimelao את מושאלתו האחורה להתראות עוד פעם אחת לפני המלך עם בגדיו הישנים אשר בגני המלך, וכך נפל לפניו רגליו והתחנן לפניו שיסלח לו על מעשיו, אכן, מכיוון שראשו המלך בגדים אלו נזכר בטובה הגדולה שגם עמו בימים ההם, ויט אליו חסד ומחל לו על העון.

והນמשל מואילו, שהקב"ה חזר על כל אומה ולשון נתת להם את התורה הקדושה והם לא הסכימו לקבלה (cmbioar בב"ק לח), ורק כניסה ישראל ענו ואמרו 'נעשה ונשמע' וקיבלו עליהם על מלכות שמים, אכן הם קבלו את התורה בהר סיני כشنשמע קול שופר חזק מאד בהר. لكن תוקעים בר"ה בשופר - לעורר אהבת איתן, שיזכור הקב"ה לנו חסド נוערינו שקבלנו את התורה כאשר שום אומה ולשון לא חפצו ל渴לה, וממילא סולח קוב"ה ומוחל לנו לכל עונונינו.

ב'חידושי הרשב"ץ' (ר"ה טז): כתוב וז"ל, אמרה תורה תקו שופר כמו שתוקעים בשופר לפני המלך ואומרם 'יחי המלך', ואotta תקיעה תעלה לפני לזכרון לפקד אתכם לשлом כמלך המקלס על עבדיו העובדים אותו, עכ"ל, וכלומר שבתקיעה מקרים אלו כי אבינו שבשמים הוא מלכנו, וועלה לנחת רוח לפני עד שפוקד לשлом את עבדיו. באופן אחר נתבאר בספה"ק בדרך משל לבת מלך שיצאה מארמון המלוכה ותעתה בדרכה ולא מצאה דרך המלך', וברוב הדרך נתקלו רגלייה באבניים ונפלה כמה וכמה פעמים, עד שנקרעו בגדי המלוכה וכל מראה תואר

ושוב אין לו שייכות לעבר אלא הרי הוא נולד מחדש באיש אחר לנMRI, וכך אם עד עתה היה נתה מולו לרע, או מעבשו יבולים כל השרשים שבו ובכל מזלו להתחפה לטוב.

ואכן אין בקוצר שבלנו להשיג נודל הרחמים המתוגלים על ידי 'סדר התקיעות' צי לבטול כל גירות רעות צי, ולהשפיע כל ملي דמייב, הן בסיעתא דשמייא בכל מלאכת עבודה הבוראך, והן בהשפעות טובות בניי חי ומוונייא, לטוב לנו כל הימים, וכבר אמר הרה"ק מרוזין ז"ע (עירין קדישין השלים) אילו היו יודעים בני אדם כח ועת רצון של תקיעת שופר היו מחזיקים את הזמן בשתי ידים.

איתא (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג) שכביבול הקב"ה מקיים את כל המצוות שבתורה, ונמצא שבשבועה שישראל נומלין את שופרותיהן ותוקעים הרי כביבול מתעורר בן גם לעלה, אף הקב"ה '頓肯' בשופר, ועל זה נאמר ובשפיר גדול יתקע. עניין התקעה של מעלה הוא כדכתייב (בראשית ב ז) 'ויפח באפי נשמת חיים ויהי האדם לנפש היה', שהרי 'מאן דנפה מדיליה נפה' - וכלשון הרמב"ן (שם) 'כי הנופה באפי אחר מנשנתו יתן בו', וככיבור הקב"ה נפה באדם הראשון 'משלוי', ועי"ז נעשה לנפש היה, כי הקב"ה הוא מקור החיים ונחת מהחיות שבו לתוכ נוף האדם. וכך מתחדש העניין בכל שנה ושנה, כי זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, ועל ידי תקיעת שופר מתחדש בריאות האדם.

פניה הושחת עד שלא היה ניתן להכירה. בהגיעה אל 'בית אביה' עכבה השומרים מהיכנס, אמרה להם, הניחו לי כי בת המלך אנכי, השיבו לה כנגדה, כל היום מגיעים הנה 'אורחyi פרחי' הטוענים שהם משפחת המלך... עד שזעקה בקול מר, אבי, אבי, אף אם איןך מצליח להכיר אותה אך הקשב לך ולהזכיר נא האם בתר אני אם לא. כיוצא בדבר, אנו אומרים אל הקב"ה, אף אם אנו מלאי עזען עד שלא ניתן להכיר علينا כי אנו בניו, אך שמעו קולנו, ותיזוכח כי אכן הנו בניך ואתה אבינו. וזהו עניין קול שופר, קול העולה לשמי מרים לעורר רחמים כי בנים אנחנו למקום ב"ה, ועי"ז עולה זכרונכם לפני לטובה. והדברים אמורים גם לגבי השמעת קול תפילה ובקשה, שהקב"ה 'שמע' את הקול, כי קולך ערבית, ומתחעורר זכרונם לפני לטובה.

כך. כך הביא הגה"ק 'החתן סופר' (מקנה וקנינים עמי קנו) שהנה האר"י הק' ז"ע רמז בכתבוב (בראשית ט יד) 'זהה בענני ענן על הארץ ונראית הקשת בענן', שהענן רמז על מה שנאמר (אייה ג מד) 'סכוונה בענן לך מעבור תפילה', והיינו כשהוחוש מכסה ארץ והקטרווג מתגבר ומעכב את התפלות מלעלות לשמי מרים ח"ו, ומה העצה לכך, שתיראה הקשת בענן, ורמז על תקיעת שופר, שהרי תיבת 'קשת' עולה לראשי תיבות של תקעה שברים תרואה (וזה ג רל), וככלומר, שעל ידי התקיעות מתפזרים כל הענינים, ויתגלת האורה, וכמו שדרשו חז"ל (שוח"ט) מה שנאמר (תהלים כז א) 'לדוד ה' אורו וישע'י אורו בראש השנה'.

כתב בספר 'פנימים יפות' (אמור ד"ה בחודש) רמז נפלא על הפסוק (תהלים פא ז) 'תקעו בחדר שפר בכסה ליום חגנו', כי הנה ידוע שהאותיות יכולות להתחלף עם האותיות שלפניהם (שער הכוונות, עניין הפטח דרוש ב). אותן הבודדות לתיבת 'חדש' הוא 'אזור', והבודדות ל'כסה' הוא 'דין', והוא רמז ל'אזור דין' שבראש השנה, והאותיות שקדום לתיבת 'שפר' הם קר"ע. וככלומר שע"י השופר קורעין גור דין, וכמו שאנו מבקשים 'קרע רוע גור דיןנו'.

כה כתב הרה"ק רבוי צדוק הכהן ז"ע (דברי חלומות יד), וז"ל, בכל מצוה ישנה קדושה מיוחדת כפי אור של אותה מצוה, מצות שופר מביאה יראה בלב וכמו שנאמר (עמוס ג ז) 'אם יתקע וגוי' ועם לא יחרדו', וזה עיקר המבוקש מאיש היהודי, וכמו שנאמר (דברים י יב) 'מה ה' א' שואל עמוק כי אם ליראה' ונאמר (קהלת יב יג) 'סוף דבר הכל וגוי' את האלוקים יראה וגוי' כי זה כל האדם, ועל כן מצוה זו בראש השנה להכניס היאה בלב על כל ימות השנה... ומסיים שם, וכל מחשבות של יראת שמים הבאים לבב האדם בכל ימות השנה הכל מקומות מצות שופר בראש השנה. וכאותו לשון כתוב הוא עצמו (رسיסי לילה אותה לה) שככל כוחנו לעסוק בתורה בכל השנה כולה בא מכוחו דשופר בר"ה. קא. הרה"ק ה'עטרת ישועה' ז"ע אמר ליל ר"ה קודם קידוש ד"ה בהפטורת פנחס) ש'תקעו' בגמטריא 'עושר', לרמז על כח השופר לפתח שעריו פרנסה טוביה בהרחה לכל בני ישראל. עוד אמר לבאר עפ"י דברי חז"ל (ר"ה כו) 'שפיר מאיר' – שע"י השופר נזכה לאריכות ימים (עטרה ישועה פר' תצא ד"ה א"י כי תצא). ואף יזכה ל'אורכה' ורפואה שלימה (שם, פר' ראה ד"ה א"י ראה).

כון הוא מסוגל לפיקידת עקרות, כי האותיות שאחר עקרה הם שופר, וככלומר שהשופר יוציאם מלהיות בכלל עקרה.

וזו ההצעה היועצת לזכות בדיין, וכפי שביאר הגה"ץ רבי אליהו לאפייאן זצ"ל (לב אלהו, מערכות התשובה עמ' שמא) בדברי המשנה (אבות ד א) 'רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצווה אחת קונה לו פרקליט אחד', ויש לדודיק מהו שכותב בלשון הוועה העושה מצווה אחת ולא בלשון עבר מי שעשה, ועוד, מהו מצווה 'אחד', אלא לומר לך, שלא מדבר בנסיבות אזהה המצווה, אלא בקבוע ומקבל ע"ע שיקיים מצווה פלונית, בזה נופא קונה לו פרקליט ליום הדין'. וכן מתאר מא בא שם צדיקים על הפסוק (תהלים כו-ג) 'אם תקום עלי מלכמתה

כתבנו בספר זכויות – עניין קבלות טובות

כל גודל ב'דרכי התשובה', לקבל על עצמו קבלות טובות וגדרים וסיגנים, כל אחד לפי עניינו ומצבו, ועל ידי זה יעלה ויתעלה בעבודתו ית"ש. והדברים אמורים ביוטר בעמדנו בשעריו השנה החדשה, שציריך האדם לקבל על עצמו על כל השנה הבעל"ט כן. וכן היה אומר הרה"ק ה'צמץ צדק' ז"ע, ש'קיבלה טוביה' שמקבל האדם על עצמו ביום הקדושים האלו הוא 'המלבוש החדש', לנפש החדש, לשנה חדשה.

הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (הר"ה ד"ה תקיעת) כתב על דברי חז"ל (שבת קיז): 'תקיעת שופר ורדית הפת...', למדנו שתקיעת שופר משפיעה צרפתה.

איתא ב'שער המלך' (ש"ג פ"ד) וז"ל. ובשבועת תקיעת שופר בשעה שקהלו מחזיק ברכה 'ברכת השופר' יתעוררו את עצמן בביטחון אמן אחר הברכה, שבעת ההיא יכתב קצבת הפרנסה וכל השפע לכל השנה כולה, עבר"ל.

בכל זמו טוב למלא אסמיון בקניןיהם שיהיו לו גם 'בשישוב בביתו'.
ליריד אזי כל דעתו בעת שהותו ביריד הוא לknות דברים הנצרכים לו לאחר שיחזור לביתו,vr כר צריך לזכור
כב.vr כר פירש הרה"ק הבית אברהם זי"ע (ליקוי"א אות כט) בפסקוק (משל לא צז) 'צופיה הליכות ביתה',vr שיכשם שהנוסע

ואכן מילתא דפישטא שאין די בקבלת עול מלכותו ית' רק ביוםים אלו... בצחות רמזו בפסוק (טהילים סא ז) 'ימים על ימי מלך תוסיף', שלא ימליך את הקב"ה רק לימים הנוראים ואח"כ ישכחנו, אלא יוסיף ימים על 'ימי מלך' אלו ימים הנוראים שאומרים בהם 'המלך', וישעבד כל רמ"ח איבריו ושם"ה גדייו אליו יתב"ש בכל עת ובכל שעה. כה אמר הרה"ק ה'חידושי הררי"ם ז"ע (הובא באמרי אמרת שבת תשובה תרצ"ב) על אומרים (יומא פד:) 'כל קבוע כמחצה קג. כה אמר הרה"ק ה'חידושי הררי"ם ז"ע (הובא באמרי אמרת שבת תשובה תרצ"ב) על אומרים (יומא פד:) 'כל קבוע כמחצה על מחצה דמי', שם האדם קבוע עצמו לאיזה דבר מצווה – בקביעות אינה שאפילו כל רוחות שבulous לא יזיזו, כבר נחשב לו כמי שיש בידו רק מחוצה עוננות ומחוצה זכויות, נמצא שביעוד דבר טוב אחד כבר נעשה כרוב זכויות ומטה את הCEF לפיכך זכות.

ספר לי אברך ת"ח מופלג אשר הנסי מכירו משנות נערותו, כי זה לו שנים הרבה שסבל מרורות מ'חו' באזניו (בעור התוף), והיו יסוריו קשים ומרימים, מה גם שבכל השנים הללו נאסר עליו לטבול במקווה כי המים מסוכנים למי שחור לו באזניו... והנה ביום הווענاء רבה תשע"ה היה אצל רבו שהורה לו כי הגיע הזמן לעبور ניתוח באזניו. כמה עסקנין רפואי חשו לעוזרתו ובמהרה הושג לו זמן ועת לנתחו, כאן אירוע האות והפלא, כי בבואה לפני הרופא הגדול ראה הרופא כי הכל בריא ושלם ואין באזנו כל זכר לחור... ויהי הדבר כחידה סתומה כי כל רואיו ומכיריו ידעו כי להה סובל קשות באזניו... עד שה아버ך נזכר שבר"ה העעל"ט קיבל על עצמו שלא לדבר בשעת התפילה, ומן הנראה שירבה רצונות ששפט פיו וסתם חור אחר רוגדו

שmeno נא מעשה נורא על כוחה של קבלה טוביה, יהודי אחד מארה"ב שהיה מן המקשרים לכ"ק אadmור ז"ע שאל פעם בעצתו היאך יציליך בדרכו, הורה לו אadmור ז"ע שיקבל על עצמו לטבול בכל יום ויום במקווה טהרה, וכן קיבל היהודי על עצמו, ומני אז לא חסר אף يوم אחד מטבילהתו, והוא היום (בשלבי אלול התשס"א) כבר היה ברכבת בדרךו לעבר 'בניין התאותמים' להיפגש שם עם כמה סוחרים בענייני עסקיו, ונזכר שעדיין לא היה במקווה, בתחילת דבר חשב לוטר על כך פעם אחת וחידה, אך לבסוף התגבר, והחליט עبور עלי מה - אני הולך למקום, וכן ירד מהרכבת לטבול במקווה טהרה, ובאותה שעה נכנס המטוס והפיל את אלו שני הבניינים, והיהודים ניאל ממות לחים טובים בכוחה של הקבלה הטובה.

וכפי שכבר פירשו על מאמרם (ילקוט ראובני, האזינו ד"ה והאיסך) 'אין בין גהינום לגן עדן אלא כחוט השערה בלבד', והכוונה לאוთה קבלה טוביה, שמהפכת לאדם מגהינום לגן עדן.

ובל ערום יעשה בדעת לקבל על עצמו רק כדי
יבולתויה, ולא הילך בגדולות ובונפלאות ממנזין,
או עומד בקבלתו, ועל ידי זה יתעללה מדרגא לדרגא ז',
והיא תשפיע עליו ברכה עד בליל דיקת', וכדאיתא במדרש
(שהר ב ב) **שהשיית אומר** לכנסת ישראל 'פתחו לי

בזאת אני בוטה, אחת', שבזאת אני בוטה - במה יבטה
האדם ב'זמן מלחה' ובוים הדין, באחת, היינו ב'קבלה'
הטובה שקיבל על עצמו להתחוק - להמשיך את הימים
הנוראים לכל השנה, ואפילו רק ב'אחד' - דבר אחד
קטן, והוא תעמוד לו למליין.

קד. ויש להסימר לדברים מה שפירש ב'דרשות רבי יוסף נחמייה' (קאריניצער) בלשונו הפיטן (אוצרה אלוקים) 'מידת הרחמים עליינו התגולי' ובعد عمر רחמים שאלי', כי הוא מילשון 'שאליה' והלוואה, והכוונה היא, כי הנה אנו מבקשים מהקב"ה שירחם עליינו וויצא לאור דיןנו, אכן אין בדיןנו מעשים, על כן אנו מבקשים שיוואיל 'להשאי' לנו עתה ו'נסלם' לו במעשהינו הטובים בשנה הבאה עליינו לטובה.

קה. פעם שאל אחד מתלמידי הגה"ץ רבי לייב חסמן זצ"ל את רבו בימי הרחמים והסליחות, איזו קבלה קיבל על עצמו שתהא לו כסניגור בעת המשפט, ענהו הרב, צא התבונן בעצמך באיזה דבר קל הנך בטוח שתוכל לעמוד בקבלה זו למשך כל השנה, ויעש התלמיד כן, משוחרר אל רבו והעללה לפניו את מסקנתו, אמר לו רבו עתה חזה נא את הקבלה לשנים, וקיבל ע"ע רק מחצית אחת. כי על האדם להיות החכם הרואה את הנולד.

ספר המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל, שבשנת תרפ"ט בהיותו בישיבה בעיה'ק חברון ערכו אז הערביהם ימ"ש טבח האכזרי בתלמידי הישיבה הי"ד כידוע, ואף הוא היה בין הבחורים, מה עשה כדי להינצל - השכיב עצמו בין ערימות המתים והשים עצמו כמת, ועל ידי זה ניצל מיידי הישמעאלים. ולגודל פחדו פן יבחינו בו, ויראו שעודנו חי, קיבל על עצמו במחשבתו קובלות גדולות לכל חייו, אך תוך כדי מנוסתו אחר כך למקום מחבוא כבר הוריד מעל עצמו כמעט את כל הקובלות... כי אכן ערך לקבלות יותר מפי יכולתו, שהרי אין יכול לקיים.

בעניין זה, סיפרו חכמי המשל, מעשה בייהודי אחד מבני הכפר' שלא היה 'חכם' גדול, ואף 'טיפש' קטן לא היה. פ"א נקלע למקום מרוחק וכבר הגיע זמנו לחזור לביתו, החליט הלה לנסوت לראשונה בחיו את התענוג המכונה 'רכבת הברזל', לנסוע באותה עגלת ברזל שאינה צריכה לעזרת הסוסים. בבואו לモכר הטיקעטס (כרטיסי הנסעה) הסביר לו המוכר כי ג' קרונות ישנים ברכבת, א'. לעשרי תבל שם נהנים היושבים מסעודות כיד המלך ומשרתים לרוב. ב'. לפשוטים יותר. ג'. לפשוטים וקשי יום. כל קרון יורד במעלה מהקרון الآخر הן מצד הסערוויס (שירות) הן מצד המחיר... 'בן הכפר' החליט שם כבר עומדת הוא בפתח תענוגי הרכבת יקח לעצמו טיקעט במחלקה הראשונה, אבל מה יעשה הבן שאין לו די מעות לנקוט טיקעט במחלקה ראשונה עד ביתו, חשב לעצמו אקנה ואסע עם הרכבת רק עד מקום פלוני - שם ארד ואקbez נדבות עד שייהיו לי עוד מעות לנסוע עוד כמה תחנות, וחזור חלילה.

עליה היהודי מאושר על הרכבת וננה מכל רגע, אך בעבר שעה קלה נכנס הממונה והודיעו כי במקום פלוני עליו לדת אחר כבוד מן הרכבת. מה חשבו עיניו ברדתו מהרכבת וירא כי המקום מקומ נידח, ואין לו ממי לבקש עוז וסיעע בממון, ואין ביכולתו לאסוף ממון ושם יישאר לאורק ימים... טפח האיש על ראשו וצעק, אויל לי כי פתי היתי, הרי באותו מועד שהוא ברשותי היתי יכול לנסוט טיקעט זול - במחלקה השלישית, ובזה כבר היתי עתה יושב בביתי על מי מנוחות, כמו סכל היתי שהילכת בגדולות ובונפלאות ממנה, ועתה נשארתי ללא מאומה.

אף לדין יאמר, הבא לקבל על עצמו קובלות טובות וחיזוקים לקראת הימים הנוראים הבאים לקראתנו. יראה להיות ה'חכם עיניו בראשו, יקבל ע"ע מעתה קבלה שלפי אומד דעתו יוכל לעמוד בה למשך זמן ארוך מבלתי ליפול. כי המהלך בגדולות ובונפלאות ממנה ומתקבל על עצמו קובלות טובות יותר מכפי יכולתו, סופו ליפול מכל קובלותיו הטובות ולמצוא את עצמו באמצע מדבר שטחה רוחני... אמן אם יקבל כפי כוחו יעלה ויבוא ממדרגה למדרגה עד שיעמוד על דרך טוב.

קו. הנה כתיב (משל יט ג) 'אוולת אדם תסוף דרכו ועל ה' יזעף לבו', נוראות כתוב הגר"א בפירושו למשלי, ז"ל. כי אמרו ז"ל (שבת קד) 'הבא ליתר מסיעין אותו', ולפעמים אדם מתחיל ללימוד תורה ולעשות מצות, ואח"כ פירש - מלחמת שקשה לו מאוד לפחות פי שאין מסיעין לו, וזעף על ה' למה לא סייעו, ובאמת, (זה שלא סייעו) הוא מלחמתอลתו, והוא כי כל אדם צריך לילך לפי מדרגתנו ולא יקפוץ, כמו'ש לעלה ואז ילך לבטח בדרכו, אף יסייעו (מן השמים), אך שזה האדם לא התחל לילך בדרכו (וחיפש לו דרכים אחרות - של העומדים כבר במדרגה גבוהה ממנה) לכך לא סייעו. וזהו, אולת אדם, ככלומר, מלחמת אוולתו שעשה בלתי ישוב הדעת סילף דרכו, והוא (בא שלא בצדק) זעף על ה' למה לא סייעו...

קו. עצה נתן לנו הרה"ק רבינו שמואל שמלקא מניקלשבורג ז"ע בבראו את הפסוק 'שובה ישראאל עד ה' אלוקיר', בדרכו משל, לאדם הנושא משא, ובמצצ העדר הרגיש כי איזו כוחתו, ואין בידו להמשיך בהליךתו, מה עשה, החל עוצה לעצמו סימנים, וחשב לעצמו הרי עד בית פלוני אינו מרחק רב, ולא יקשה עלי לישא המשא, אף רק עד שם. בהגיעו לשם חזר על תחבולת זאת, הביט על ابن גдолה במקום פלוני ואמר רק עד שם אבואה, אך ורק בדרכו עד שהגיע לתכליתו ולמחוז חפזו. וזה פירוש 'שובה ישראאל עד', אך היא דרכה של תשובה - שככל עת יחזק את עצמו עד פה אבואה בעניין פלוני, ועד שם אבואה בעניין אחר, אז יגיע עד ה' אלוקיר - שיזכה לבוא לתוכלית השלימות, ויסורו מאותו כל המ躸ים המבדילים ביןו לבין הש"ת.

ובזה יש לפרש בלשון הפייט (מוסף יום א' דר"ה) 'עד מלך מלך עליון', כי הדרך להמלך עליון את מלך עליון היא על ידי עדי עד, עד כאן... עד כאן... וכך יהלך ממדרגה למדרגה עד שיגיע להמלך את הקב"ה בשלמות על כל אבר ואבר דיליה.

כך. שמא אמר מה ערך יש לה לקבל קטנה ומה טעם יש בה, וכבר היה מעשה בבחור ששאל את הגה"ץ רבינו אליהו אליעזר דסלר זצ"ל בעין זה באמרו, וכי אם קיבל על עצמו 'קבלה טוביה' ואף עמדו בה וכי אתה פרלצדיק הדור... השיב לו הרב דסלר בנעם אמריו, לאחד שאיתרמי ליה לבקר בעיר הגדולה מאנהעטן שבארה"ב, אשר יש שם בניינים ענקיים גורדי שחקים, ונכנס לאחד הבניינים והתקבל שם במאור פנים על ידי הפקידים שישבו בחדר הכנסה, והראו לו באדיות על דלת 'המעלית' (עליווטער), שבידו להיכנס לחדר קטן זה ובלחיצת כפתור לעלות לקומה העליונה, שמח הלה על הדבר הזה ונכנס אל תור המעלית, אלם בהיותו פנים לא לחץ על הכפתור, לモתר לצין שהדلت נסגרה אחורי והוא לא עלה לשום מקום, ולא עוד אלא לאחר כמה דקotas נסבה האור במעלית, ונחפץ עליו מאור גדול לאפילה וחשיכה, ובஹותו עומד כך התחל לצעוק בקולי קולות על צורתו הגדולה, מיד הוזעקו העוזרים והמשיעים לחץ אותו, ומה רבה הייתה הפתעתם כשהראו שהכל כשוורה ואין שום תקלה במעלית, וענו ואמרו לאותו איש כי הגיע למצב הזה בגלל שלא לחץ על הכפתור, נענה האיש והשיב בתמימות הגובלות לטפשות 'חשבתי לפי תומי, דהנה מסברא לא יתכן להעפיל כל כך הרבה קומות על ידי לחיצה קטנה, אלא מי', שכן מתנהל הכל לעלה מדרך הטבע, ואם כן די לי بما שאחרה בדעתו על רצוני לעלות בקומות הבניין...'.

והנה אך לモתר להאריך בדבריו חסרי הדעת, אמנים הלימוד מזה שכדי לעלות בהר ה' מחייב האדם לעשות דבר מה ואפילו פועלה כל שהוא, אז יזכה לסייעת דשמיא ויצליח לעלות מעלה בסולם העולה בית אל, וכל זה בכוחה של קבלה אחת.

עד כאן הדברים אמרוים בעניין הסיעתא דשמיא והשפע הרוחני הנשפע על האדם המקבל 'קבלה' אפילו כל שהוא. אמנים לאותם הרוצחים לקבל על עצמו קבלה אשר על ידה ישנו ארחות חיים לטובה נראה להציג הנהגה טוביה ללמידה בכל יום ב' הלכות, אשר מצד אחד לא בשמים היא'... וניתן לעמוד בה, ותועלתה מרובה עד מאד, כי על ידי זה יוכל את המעשה אשר יעשה. ועל דרך שכתב ה'חפץ חיים' בהקדמה למשנה ברורה (ח"ג) בשם 'ה'עירות דבר' 'כי אי אפשר כלל למציאות שנינצל מאיסור שבת אם לא ללמידה כל הדינים על בורות היטיב היטיב', כך גם לגבי שאר מצות התורה. ובזה יקיים מה שאמרו (נדה עג) 'כל השונה הלכות בכל يوم' כפשוטו ממש, וכך מובטח לו שהוא בן עולם הבא'. וסמרק לדבר לקבלת זו יש למצוא במה שכתב רביינו האריז"ל (ספר הליקוטים תהילים ק) כי 'הריעו לה' כל הארץ' (טהילים ק א) ר"ת 'הלכה', ומברא שם, כי אין לו להקב"ה בעולם אלא ד' אמות של הלכה, ויש ללמידה מכאן כי ביום אחד מליכים את הקב"ה על כל העולמות כולם, והריעו לה' כל הארץ איז צריך להוסיף בלימוד ההלכה שבזה מקבל על עצמו עול מלכות שמים כפשוטו, לעשותו רצונו ולעבדו בלבב שלם.

עוד עצה טוביה נראה לומר, לקבל על עצמו ללמידה בספרי מוסר ויראה דבר יום ביום, ועי"ז יתעורר תמיד לעובdotנו ית"ש.

וכבר פירש הרה"ק המגיד ממזריטש ז"ע (לקוטים יקרים אות רלו, וכן הוא בצואת הרב"ש קיז) מה שנאמר (טהילים לו ד) 'דברי פי און ומרמה חדל להשכיל להיטיב', כי היצר הרע בא לאדם באונ ובמרמה, ש'בוזדי' שאין היצה"ר מפתח את האדם שלא לימוד כלל, כי ידוע לו שאין שומע לו האדם זהה, כי כאשר לא לימוד כלל לא יהיה נחשב בענייני הבריות ואני נקרא למזון, אך היצה"ר מפתחה אותו שלא לימוד איזה דבר שיבוא לו יראה שמים מזה, כמו ספרי מוסר, או שולחן ערוך לידע הדין על בוריין, וזהו חדל להשכיל להיטיב, שמנוע אותו מלהשכיל' בלימוד דבר שיטיב עמו, ושיריש בו יראת שמים.

ב'אר הפלישה - ראש השנה

צדקה מעבירין – מעלת הצדקה בפרט בימים אלו
הנה אמרו (ע"י ר'ה טז) 'תשובה ותפילה וצדקה' מעבירין
את רוע הגוירה' כי, נוראות כתוב ה'לקט יושר'
(הלו' ימי הסlichות יב), בשם 'החבר משה מינין', לפרש
היאך אפשר לקרווע ולבטל גירות קשות ורעות על ידי
מצוות גמלות חסדים, דהא כתיב (משל' יט י) מלוה ה'
חנן דל, ובגמרא (ב"ב י) אמר רבי יהנן 'אלמלא מקרא
לעישוטו' (תורת אבות, כתבי הנ"צ רבינו משה מדינער צ"ל).

פתח בחודש של מחת ואני אפתח לכם כפתחו של
עולם'קי. ובמו שפירשו במאמר הכתוב ב'פרשת
התשובה' (דברים ל יג) 'ולא מעבר לים היא', שאין הקב"ה
מבקש מהאדם שיתהפק בבית אחת מן הקצה אל
הקצה ו'להפליג' לעבר לים... אלא י החל לאט לאט
כפי כוחו, וכמו שישים הכתוב (פסוק יד) 'בפיק ובלבך
שורת אבות, כתבי הנ"צ רבינו משה מדינער צ"ל).

קט. אמנם רמז יש בדבר, כי 'תנאי קודם למעשה' שייא הפתח מפולש 'אדורך און אדורך' בחודש של מחת, וכלומר,
שתהא קיבלתו חזקה ואיתנה ויעמוד עליה כחומה בצורה ולא פשרהות...
קי. הרה"ק ה'שפט אמת' זי"ע (תרנ"ד ד"ה זכרנו) מביא מזקנו הרה"ק ה'חידושים הר"ם' זי"ע שאמר כי בר"ה צרכין
להיות טוב עין אפילו לאומות, ורימזו לה בהא דאיתא בגמ' (ר"ה כה). שאמר רבי לר' חייא 'זיל לעין טב וקדשיה
לייחא' (וכפי פשטוטו היינו שילך למקום הנקרה עין טב ויקדש שם את החודש, עי"ש), ונרמז בזה שקידוש החודש והשנה תלוי 'בעין
טב' – בעין טוביה. הוסיף ה'שפט אמת' 'ונראה שבמدة שאדם מודד מודדין לו. וכמו הטוב עין שיש לבני' בר"ה,
כך מתואין לפניו לטובה, כמו שנאמר (משל' נב ט) טוב עין הוא יבורך'.

דבר נפלא אמר הגה"ץ רב חיים ברים זצ"ל, שהנה אותה ברכה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו 'ואברכה מברכיך'
לא לאברהם בלבד נאמרה, אלא כלל בה גם לזרעו אחיו עד סוף כל הדורות, שככל המברך איש יהודי זוכה
ומתברך מפי הקב"ה (וכדי איתא בסוטה לה): מעתה כאשר עומד אדם ומאהל במאור פנים את רעהו בליל ר"ה ברכת
לשנה טובה תכתב ותחתם לאalter לחים טובים ולשלום' הרי באותה שעה אף הקב"ה עומד כגדו לברכו בברכת
לשנה טובה... וככל שמרבה לברך יותר כך חוזר ומתברך מפי הגבורה, וכי הוא האיש אשר לא יחווץ בברכה מעת
הקב"ה בליל ר"ה...

קיא. האמת אגיד, כי מי מבינוינו איינו 'מתברך' שיזכה במרה ל'רחמים' מן השמים – מדובר לא ידק בעצה זו שאמרו
חו"ל מפורש (שבת קנא): 'כל המוחם על הבריות מרוחמים עליו מן השמים', והיינו אף כשאינו ראוי מצד עצמו
לרוחמים, די ב'סגוליה' זו להרייך עליו רוב רוחמים מן השמים. אל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בא יהודי ושמו רבינו יענקל
קראקובער (יעקב מהעיר קראקא) הלה סייר שהוא מתלמידיו דמר מלפני ארבעים שנה, שאלו הח"ח לשלומו ולמצב
פרנסתו, ויענהו ר"י בשבח והודהה לבורא עולם על שבתברך בעשרות מרובה, כי בשעה שהכל מרוחקים סך ארבעים
רובל בחודש הוא מרוחיח סך אלףים רובל בחודש, כי הנה חבילת עצים אשר שוויה ברוסי' כ-10 רובל נמכרת
בפולין תמורות 200 רובל, ובזה עיסוקו ומעשו – להעביר עצים מרוסי' לפולין מתחת עיני שוטרי הגבולות שלא
יבקשו מכם העולה להונן תועפות. שאלו הח"ח וכי לא חושש מר שמא יתפסו שוטרי הגבולות... והרי הם חשודים
גם על הרציחה על 'עיריה' כזאת, אמר לו ר"י, אנו כיהודים מוצאים עצה לכל דבר ועניין, כי בתחילת התיית מעביר
את חבילות העצים ומשחך בכל פעם את שומר הגבול, עד שבזים אחד שאלתו יגלה לי מז' כמה הוא מרוחיח
בחודש, אמר לי השומר לארכבים רובל, אמרתי לו, שמע נא, אני נתן לך מעתה מאותים רובל בכל חודש, שאלני
השומר תמורה מה תנתן לי שכר עצום כל כך, אז קבעתי עמו כי בכל עת וזמן שאנכי עובר בין הגבולות הרי אני
כמי שהוא 'רופא ואני נראה' – יעשה עצמו כמי שלא ואני כלל... וכן הוה, ומשם באה עשיותי העצומה. לשם
דבריו אמר לו החפץ חיים, חוזר על דברך ושוב לספר את המעשה ג' פעמיים. אחרי הדברים האלה בקש ר"י את
ברכת הח"ח שהשומר הנכרי יאריך ימים על מלכותו כי הלה הזקון לאחרונה ואין יודע מי יהיה השומר הבא
לאחורי ומה טיבו בעסקי השוד...

ах"כ אמר לו הח"ח הבה נכנס יחידי להיכל הישיבה, אף שבאותה תקופה כבר לא היה הח"ח נכנס לישיבה,
כאן יצא מגדרו ונכנסו יחידי, ויאמר הח"ח לר"י עלה נא על 'ארון הקודש' במקום המיוחד לדrssנים' וספר להם
את מעשה עשירותך, אך ר"י לא רצה (מחמת הבושה) לפתח פיו ולדבר, מכיוון שכון עלה הח"ח ומספר את המעשה,
ולמד מזה, בכוחו העצום של 'שוחד' שע"י הרוחח היהודי שלא די שלא הרוגהו על גניבת הגבולות, אלא שזכה
לעשירות עצומה. אףanno פעמים שנראה לנו ברוב ייאוש כי מצוותינו ריקים מכל, יבשים מבלי כל לחולחת ואינם
חשובים מואמה, אבל באמת פעמים שיבוא מלאך יגדי וינפח אחת ממצוותיו עד שתתגדל מעל כל עבירותיו ייחדי...

ב'אר הפלישה - ראש השנה

כתב אי אפשר לאומרו, כביכול עבד לוה לאיש מלוה' אפשר לו לטעון שרוצה לעמוד בפני מרת החסד והرحמים ולא בפני מרת הדין.

ובזה ביארו מה שאנו אומרים בתפילה (כפיות וננה תוקף) 'יוכן בחסד כסאך, ותשב עלייך באמת', שע"י גמלות חסד יהא בידינו להחליט באיזה כסא ישב כביכול לדון אותן.

ובכן כתוב הרמב"ם בהלכות תשובה (ג' ד') 'נהנו כל בית ישראל, להרבות הצדקה וחסד בין איש

שהקב"ה נעשה כלוה מן האדם, והנה בכל מקום קיימא לנו (חו"מ יד א) שההתבע הולך אחר הנتابע (והדין יתקיים בבי"ד שהנתבע רוצה לילך אליו), מכל מקום בהלוואה מהויב להלווה - הנتابע לכלת אחר המלווה - התבע. מעתה, אם אמרנו שהקב"ה הוא כביכול כלוה ממי שנומל חסד לחברו, נמצא שביד האדם - המלווה להחליט לפני איזה ב"ד הוא רוצה לעמוד בדין, וממילא

וכשישאל האדם את המלאך איזו מצוה הגדלת כל כך, יענהו תפילת שחרית, שמא שחרית של יום הכליפורים, לא אלא שחרית של יום רגיל מימי החול... ומודיע כי איש זה שייחד כביכול לפני שמי, ומהו ה'שוחד' - כל המרחים על הבריות מרחמן עליו מן השמים. כי ברחמיו על הבריות קנה לעצמו כאוטו שייחד את שומר הגבולות גדרה עשרתו ע"י לאין ערוץ.

קיב. מעשה באברך מחסידי הרה"ק רבינו שלמה מזועהיל ז"ע ששאה לצד מיטת ידיו החולה במשך כל היום של ר"ה, ולא בא בבית המדרש רק לעת התקיעות, ומשראהו הרה"ק אמר, זה האיש בן עולם הבא (אף שבדרך כלל לא שמעו ממנו דבריהם כלל) כי גדולת גמלות חסדים לזכות על ידה לעולם הבא.

נוראות מצינו ב'מטה אפרים' (אלף המגן סי' תקפג סק"ד) בשם ספר 'אמר קודש' בזה הלשון, זההיר להיות על שולחנו אוrho בכל סעודתו איזו נחשב לו כאילו כיוון כל כוונת הארי' ז"ל.

מעשה נפלא שמעתי מאחד מצדיקי הדור שליט"א ששמע מפי הרה"ח רבינו הערשל הופערט ששמע מפי האופה', כי בשנות המלחמה אחר ה'בליע' (cashfatzio הרשעים בלאנדאו) ברחו רבים מלאנדאן דרומה, גם הרה"ק רבינו שלום משאץ ברוח ישב בגיטסעד, דרכו של הרה"ק להסביר סעודותיו עם אורחים המשובים על שולחנו. בכורה המציגות דאו שරר 'מחסורי' גדול בעולם, ולא זכו לדגים ובשר רק עם 'תלושים' (vouchers) וגם אז קיבלו חתיכות קטנות מאד בעדם, אמנם, כמה בצל ותפו"א (Potato) היו להם בשפע רב ואלו היו עיקר מأكلם, וכן במשך השבוע טבלו פיתם במrank תפוא", ורק לקרהת שב"ק היו מבשליםليل שב"ק מים ובהם מעט דמעט בשור ולזה קראו 'מרק', ליום השב"ק הכניסו מעט בשר לתפו"א ונקרא שמו טשולענט... בשנת תש"ה חל 'ראש השנה' ביום ב' – ג'. לקרהת שבת האחרון של השנה הקודמת אפה האופה' היחיד בכל העיר חלות כהרגלו, אולם לקרהת ראש השנה אפה את חлотיו רק במושאי שב"ק עד שעה 4 לפנות הבוקר בהגיע זמן אמרית סליחות 'זכור ברית', גם ביום הגדל של ערב ר"ה נגה האופה' במנהגו להתענות ביום זה ולא אפה מאומה, וממילא לא הספיקו החולות לכל בני העיר לשניימי ר"ה. וכן בלילה א' דר"ה אחר הסעודה הודיע המשב"ק להרה"ק משאץ כי לסעודה יום א' דר"ה עדיין יש בבית כדי '齊ית' לכל המסובין המונים בלילה' ר' כשלושים נפשות, אבל ללילה ב' וכ"ש ליום ב' אין אפילו כזית אחד לצורך סעודות יו"ט – וכל זה מחייבת שהאופה' לא אפה יותר על סליחות זכור ברית ועל עוד עניינים נעלים שהוא נוגה בהם בערב ראש השנה (בשנים אחרות היה אופה לפניUr"ה, משא"כ בזאת השנה שהיה שלפני Ur"ה חל שב"ק).

והיה ממחורת ויישם הרה"ק לכלת לבית הטבילה ב-4 לפנות הבוקר, והנה בדרכו הוא רואה את האופה', ויען הרה"ק ויאמר אליו, הנה אני כי בדרכי לביתך (אחר המקווה) למצוות עלייך בדברים האלה, הנה עתה השעון מורה על 4, זמן התקיעות בבית מדרשו בשעה 12, לפניר 8 שעות פתח נא את בית אפייתך – ותאפה החולות כדי סיפוק כל בני העיר, כי פטור אתה מתחלים וכיו"ב, את תפילהך תתפלל בין אפה לאפה (כי עד שהחולות נגמרו כדי אפיקם יש הפסיקות קטנות) רק לתקיעת שופר תכנס לביהם"ד, ואם תתאför אחר 12 אמתין עלייך עם התקיעות. נהרד האופה – ואמר לרבי, הרי היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם' השכמתך קום לאמירת כל ספר תהילים לפני התפילה – כיצד אפנה לבית מלאכתך לעסוק בדברי חולין כאלו... א"ל הרה"ק אני אומר תהילים במקומך, ויאמר האופה, כיצד אוכל ללא אמירת לקל עורך דין' ושאר פיויטים, אמר לו הרה"ק אף זאת אומר במקומך... פשוט האופה את אצבעו כלפי שמי, ושאל את הרב, וכי בשם ממש על ת██מיו להחליף עמי – שייחסב הדבר כאילו אני עמדתי בבי'הכנ"ס בעבודת הקודש ביום הדין הגדל והנורא א' דר"ה ואילו הרב עמד ואפה החולות עברו כל בני העיר... אמר לו הרה"ק,

ב'אר הפלישה - ראש השנה

'ירושת' אותיות ז' תשרי', שכן מtopic עשרה ימי תשובה ישנים שישה ימים שניין לחתם בהם צדקה [שהרי בשני ימים דר"ה ושבת שובה ובויה"ב אי אפשר לתת צדקה].

אמנם, אף שע'צדקה בממוני נוהג רק בשישה ימים מtopic עשיית... אך גם בשאר ימים אפשר

לרעוזי ובמעשים טובים ולעסוק במצב מראש השנה ועד יום הבפורים יתר מכל השנה.

בתב' רבינו אפרים רמזו מן התורה להרבנות בצדקה בימים אלו, בלשון הכתוב (דברים ט' כ) 'צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ', שראוי להרבנות הצדקה ולרדוף אחריה, למען תחיה - שבוכות הצדקה תוכה להיבחן ולהיותם לחיים, אימתי הכתוב מדבר,

אני בוודאי מסכימים לכך, אבל אם גם אתה מסכימים לכך הרי שאינך 'סוחר' כלל וכלל... כי בקדושתו הבין שאין לך גדול ממי שדווגם למזומנים של בני ישראל, ואין לך 'זכות' גדולה כזו לקראת יום הדין (אף שבודאי על כל אחד בסדר סדריו שיווכל לשחות בימים קדושים כאלו בבייחנ"ס וביהם"ד בעבודת הקדש), אבל זה שלא טrho לאפות בעיר"ה, ונמצא שכעת תליו בידו להאכיל פיות בני ישראל הרובים בוודאי עליו לאפות חלות עבורם).

קיג. הנה, בימים אלו הננו מרבים לבקש 'אביינו מלכנו', חמול علينا, שלח רפואה שלימה, כתבנו בספר... כתבנו בספר, וכןן המקום להוסיף, שם נתנה איש לרעהו כ'אחיהם' טובים, אז יהיה הקב"ה 'אביינו' ונזכה לרחמי האב על הבן.

מעשה שני אחים שאחד מהם עלה לגודלה ונתקשר בעשיירות מופלגת, ואילו השני נשאר עני מרוד חסר כל. ויבוא היום ובנותיו של האח העני הגיעו לפראון, ולרש אין כל, החיל העני לחשב - אף לא רומו של אחיו, אספר לו על מצוקתי, אולי יחוּס עני ואביוון אוֹלי יرحم, וכך עשה, בהגיעו לבית אחיו בקש מ'שומרה הסף' שיכניסווהו אחר שהוא אחיו של בעה"ב. מיד הכנסווהו אל הבית, אך 'העשיר' החליט לעשות עצמו כדי שאינו מכיר', ושאלו מי' אתה', ויענהו העני אחיך אנכי, אך העשיר בשלו - מי אתה, ויענהו בבושת פנים - 'אחיך וברוך אנכי', אמר לו העשיר 'אני יודע מה אתה סח', כי בן יחיד אנכי להורי, ואין לי אח כל, נראה לי שטעית באדרעס (כתובת), ויצא העני מלפני בבושת פנים ובפחי נפש.

בעבור ימים אחדים פנה האח העשיר לבקר כדרכו את אביו הזקן (שמmeno עדין לא שכח), מיד כשנכנס הבן - העשיר, הבית בו האב בפליאה ושאלו - מי אתה, ויען העשיר 'אני רואבן בנק בכורך', אמר לו האב 'אני יודע מה אתה סח', אין לי בן הנקרא רואבן, נראה מתוכן דבריך שטעית באדרעס, כי אני מכיר ולא ידעתיך, הבן העשיר - שהחל לחושש שהוא אישר משחו לשבויות דעתו של האב לא ידע את נפשו, והחל מתחנן אל אביו - אבוי, אבוי, הלא שני בניהם לך ואני הוא רואבן בכורך, אך האב לא חוזר בו ועמד על שלו... עד שבסוף נעה האב ואמר לו, אני הנני אביו של שמעון (העני), אם הינך אחיו הרי אני גם כן אביך, ואם לאו... על דרך זה היה המכיר באחיו, והוא גומל חסד ורבה להטיב לרעהו, אומר הקב"ה אף אני אביך - ואתנהג עמר' כרhom אב על בניהם' (תהלים קג יג)...

עוד מסופר על היהודי אחד מארץ הקודש מחברי 'חברא קדישא', שהגיע לפרק 'האיש מקדש בבנו' לא הספיקה ידו כדי ההצרכויות המרובות לעת זאת, על כן שם היהודי פעמו לטאראנטיא שבקאנאדא, שם היה דר אחד מקרוביו שהוא עשיר מופלג. משאר דפק על פתח ביתו של שאר בשרו הפך הלה את עורו - ושאלו לשם ולשם משפחתו כאומר - אני מכיר, ואני יודע באיזה 'קירבה' אתה מדבר, ולא נתן לו מאומה כי אם כמה פרוטות שחוקות שלא היה בהם בכדי לכוסות אפילו קימעה מהוצאות הדרכ, כראות היהודי את גודל קמצנותו, גם ועשה מעשה - נעה ואמר לו, כדיוע לך שאני נמנה על חברי ה'חברא קדישא', מכיוון שהנני שאר בשער, חס אנכי עלייך, ולזה טרחת את הדרך לבוא הנה, להודיעך כי על פי הסייענים המקובלים אצלנו - לא נותר לך לחיות כי אם ימים מועטים. כשהיו העשיר את דבריו נבהל עד מאד, וישב לקלבו שוב בסבר פנים יפות, וישאלו למבקשו, ענה לו שעומד להשיא את בנו ולרש אין כל, ונקב בסכום הגadol שנזקק לצורכי שמחת החתונה. העשיר בפחדו כי רב באשר ראה את המות לנוכח עניינו העניך לו על אתר את מלא הסכום...

לאחר מכן שאלו העשיר, האם נכון הדבר שבירכם להבחן על אדם שקייצו קרב. נעה לו היהודי - האורה בפקחותו, הנה פעמים רבות נקרים אלו לבית הנפטר בעת 'יציאת נשמה', ואחד הסימנים המובהקים כי תור זמן קצר מאד ישיב החולה את נשמתו ליווצרה - כאשר החולה מפסיק להכיר את סובביו, עתה בבואי הנה וראיתי אשר הפסקת להכיר את סובביך (בראותי שלפעע אין מכירני), הבנתי כי חולה מסוכן אתה, על כן בישרתי לך את

ב'אר הפרשה - ראש השנה

אך מודיע מושנים ואומרים 'מלך המשפט' הלא בלאו הבי מוכרים 'מלכויות' כאשר אמרים 'מלך אהוב צדקה' ומשפט, ואדרבה יש מקום לומר דעתך וזה עדריף טפי, שאומרים שהקב"ה אהוב את הצדקה ומשפט שעשו בימים אלו.

והסביר לזה מצינו בספר 'מעיל צדקה' (אות תקמ) לבעל ה'שבט מוסר' זצ"ל, ראשית דבריו הרי הוא מפרש את דברי הברכה 'מלך אהוב צדקה ומשפט' - שהקב"ה אהוב את מעשה הצדקה הנעשה במשפטה (תיקונו). הוסיף על כך את הנושא בעשיות - 'מלך'

לקים מצות חסד בנופקי, ואדרבה גודלה יותריה היא מצות צדקה שבמנון, ובמו שאמרו (סנה מט): 'בשלשה דברים נדולה גמולות חסדים יותר מן הצדקה, הצדקה בממוני גמולות חסדים בין בנופה בין בממוני, הצדקה לעניים גמולות חסדים בין לעניים בין לעשירים, הצדקה להחאים גמולות חסדים בין לחאים בין למתים'.

והנה פסק ה'מחבר' (ס"י תקפב א) 'בעשרת ימי תשובה אומר המלך הקדוש, המלך המשפט', ונדריך להבין, דבשלמא 'מלך הקדוש' שאומר במקום 'הא-ל הקדוש' שפיר, מפני שרוצים להזכיר עניין המלכות בימים אלו,

הבשורה הנוראה, אך עתה שראו ראיyi כי חזקה אליך 'ההכרה' וחזרת להכיר את קרוביך (באשר הכרתני נתת לי סכום הגון), מבין אני שחלפה הסכנה ממך, ועוד תהיה שנים רבות ומתקות.

ובכל זה להיות 'וותרן', ואין לך גמולות חסדים גדולה מזו... איתא בגמ' (ברכות יח): מעשה בחסיד אחד שנתן קיד. דינר לעני בערב ר"ה בשני בצורת והקניתו אשתו, הילך ולן בבית הקברות, ושמע שתי רוחות שמספרות זו לו, אמרה חדא לחברתה, חברתי בואי ונשות בעולם ונשמע מה אחורי הfragod מה פורענות בא לעולם, אמרה לה חברותה איני יכולה שאני קבורה במחצלת של קנים, אלא וכי את ומה שתת שומעת אמר לי. הלכה היא ושטה ובאה, אמרה לה חברותה, חברותי מה שמעת מהחורי הfragod, אמרה לה שמעת שכל הזורע ברביעה ראשונה ברד מלכה אותו, הילך הוא וזרע ברביעת שנייה, של כל העולם יכול לך שלו לא לך. לשנה האחורה הילך ולן בבית הקברות, ושמע אותן שתי רוחות שמספרות זו עם זו, אמרה חדא לחברתה, בואי ונשות בעולם ונשמע מה אחורי הfragod מה פורענות בא לעולם, אמרה לה חברותי לא כך אמרתי לך איני יכולה שאני קבורה במחצלת של קנים, אלא וכי את ומה שתת שומעת בואי ואמרי לי. הלכה ושטה ובאה, אמרה לה חברותה, חברותי מה שמעת מה אחורי הfragod, אמרה לה שמעת שכל הזורע ברביעת שנייה שדפון מלכה אותו, הילך וזרע ברביעת ראשונה, של כל העולם יכול נshedף ושלו לא נשדף. הבה נתבונן, כי חסיד זה נתענש בשנים אלו ועלה בעשירותו על כל עשרי תבל, שהרי של כל העולם לך ו록 בידו היה תבואה חדשה משנה זו, וכל כך בא לו על ידי שנתן דינר והקניתו. וכבר אמרו (עיון יעקב על עין יעקב) לבאר הטעם שהילך לישון בבית הקברות ולא בבית המדרש, אלא שלא רצה שייצא עליה שם רע שכחה עשתה לו בליל ר"ה, והיה בזה 'וותרנות בתוך וותרנות', שלא זו בלבד ששתק ולא ענה על מה שהקניתו אלא אף גם חס על כבודה. בזכות זה זכה להיות עשיר העולם.

באחת השנים התאוחר הרה"ק מרادرושין ז"ע זמן רב מלהכנס אל ה'תקיעות'... משנכנס לבית המדרש פתח בספר מעשה שהוא אצל ה'חוזה' מלובלין ז"ע, שפעם התעכב זמן רב מלהכנס לבית המדרש לתקיעות מפני שלא ראה עצמו ראוי לגשת אל הקודש, ופשפש במעשיו למצוא איזו זכות לעצמו בגשתו לקיום מצות היום, עד שלאחר זמן רב נזכר במעשה טוב שעשה, והתחזק והתחילה בעבודת הקודש. וכשה סיפר, פעם הוזמן לידי לעשות דבר מצוה, וקבע עם ממשמו הנאמן להשכים קומם למחור ולהתעסק תיכף בארכי אותה המצוה, אלא שבלילה זה שכח המשמש להכין מים לניטילת ידיים ליד מיטתו של ה'חוזה'. בהקיצו משנתו ראה הרה"ק שא"א לו להציג כף רגלו על הארץ, ואני לו ברייה אחרת אלא להמתין לביאת הגראי, אך הלה בושש מלבואה, הדבר גרם צער רב וגדול לה'חוזה', שמהמת חוסר אחריותו של המשב"ק י策ר לדחות את המצוה, וכבר החליט לבבו שכאשר יגיע הגראי לחדרו יוכיח אותו היטיב על מעשיו, אך אז התישב בדעתו, מודיע יכעס עליו, הרי כל המהירות כאן אינה אלא לקיים מצוה פלונית לעשותות נחת רוח להבראה יתב"ש, והרי עתה ראה שרצונו הש"ת שלא לך ומה לו לכעוס, והחליט לכבוע כעסו ולקבל את המשמש ללא שום קפידה, וכן ממשגיע המשמש לאחר זמן רב כבש הרה"ק את כעסו בכוחות למעלה מהטבע וקיבל את פניו בסבר פנים יפות, משנזכור במעשה זה נכנס לתקיעות.

ואף שאין לנו השגה כלל בגודלו ובקדושתו של הרבי מלובלין ז"ע, יש כאן לימוד לדידן שעיקר גודלו של אדם בהתפקידו ממעס...

המשפט', פירוש שבימים אלו הקב"ה דין האם קיימו כדי רמו המשפט על מצות הצדקה הנם שביל מעשי בראוי את הצדקה. נמצא דהמלך המשפט קאי על מה בני אדם נידונים בימים אלו, מכל מקום 'לא רמו כי שאומרים בכל ימות השנה' אוחב צדקה ומשפט', ומשום אם בעין הצדקה, להודיע שאין חביב לפני הצדקה/קיי.

עשרה ימי תשובה

לבן לא נעשה 'בעליהם' כי אם על 'בדיל', והורה לו רבינו תם.

מבואן למד הרה"ק מאיזוביצא ז"ע (עיי' קובץ תלפיות א[ב] עמוד 430) לעניינו ולשאר זמנים גדולים, אם האדם מביר וידע את אשר לפניו שכחוה לפעול ביום אל לעצמו ولכל עם בני ישראל שנה טובה ומתוקה שנת גאולה וישראל, נחשב הוא כבעליו של רכוש אריך זה, אך אם אינו מביר וידע את כל זאת (או נהג בעצמו וכי שיאנו ידע), נחשב כמו שיש ברשותו אך ורק 'בדיל' שישויו פרוטות מועטות ותו לא מיידי.

ובה אמר הנביא (ישעה נה ז) **דרשו ה' בהמצאו**, ופירש רשי"י **'דרשו ה' בהמצאו** - **בעוד שהוא אומר לכם דרישוני**. ומתי הוא הזמן הזה - **דרשו ח"ל** (ר"ה ח) אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליום הביכורים. בימים אלו קורא לנו הקב"ה בקראה של חיבת - שובו אליו,

בالمצא - ידו פשוטה לקבלנו ואל יאביד מה שנוטפים לו תחילת וראש עליינו להבין ולהכיר בגודלן הומנין, ובძמינו בהגנות אשראי" (ב"מ פ"ב ס"ט) המביא מעשה בשנים שבאו אל רבינו אליעזר ממין (בעל היראים) שידון את דינה, כי אחד מהם קנה מנכרי 'בדיל' (מין מתכת זול מאד) בכדי להטיח בו את גנו, ולבסוף נמלך ומבר את כל הבדיל לתרבו, בעת שלקה הלה את הבדיל לכוסות את גנו, מצא שיש תחת הבדיל 'כסף חי' (הבדיל רק חփחו מלמעלה) שערך שוויו רב לאין ערוך לעומת הבדיל, ועל כך נסוב הסכוס בינויהם, המוכר טען **ש'מקח טעות** היה כאן, ועל הקונה להחזיר לו את ה'כסף חי', או להוסיף לו בתשלום כפי מה ששווה כסף חי יתר על בדיל, ואילו חברו טען בנגדו פטור אני, ופסק רבינו אליעזר ממין שהצדיק עם הקונה, מהadr והמורר לא ידע כלל שתחת הבדיל יש רכוש כה גדול, ובזאת שלא ידע על קיומו של ה'כסף' ולא נתבונן ל在京 (בעת קניינו מן הנבי) כי אם בדיל נרידא,

קטו. ראייתי לחייבים וגדולים המבאים הוא דעתך בירושלמי (סוף פאה) שהזקנים היו נוטלים מעות הצדקה רק בעשייתן ולא בכל הנה כולה, ומבראים, שבכל השנה נמנעו הזקנים מלקלל כМОבא ברמבי"מ (מתנ"ע סוף פ"י) שיש מעלה במאי שאינו נהנה מן הצדקה כדי שלא להטריח על הציבור, אבל ביום השנתנים נותנים כדי להרבות בזכויות שלל ידי זה יצא משפטם לאור, נמצא, שادرבה לא 'לקחו' זקנים אלא 'נתנו' למי שנתן להם.

קטו. שנה אחת חזר הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ז"ע כמה פעמים (בניגון ובתנוועה המיזוחת) על לשון הפסוק (הושע יד, ט; שאומרים בהפטורה לשבת שובה) **'אני כברוש רענן'** ופירש רשי"י אני לו נכוף להיות אווז ידו בי, כברוש רענן הנכוף לארץ, שאדם אווז בענפיו, ובהשתפכות הנפש היה מעורר את הקהיל, שכובכל הקב"ה מתכוופ אלינו ומתחנן וمبקש מכל יהודי בכל מצב שהוא אף זיך אהן אין מיר... כלומר הנסי מושיט לך יד לקלבל, וכל המוטל עלייך אינו אלא לאחוז בידי ולחזור אליו.

הנה אמרו בגמ' (ר"ה יח) על הפסוק (שמואל א' כה לח) **'ויהי כעשרה הימים ויגף ה' את נבל'**, י"י ימים Mai עבידתיהו, כלומר מה טיבם של עשרה ימים אלו ומדובר המתין לו הקב"ה כל אותן הימים, אמר רב נחמן אמר הרבה בר אבוחה אלו י"י ימים שבין ר"ה ליום כ"כ, ופירש רשי"י, שהמתינו לו הקב"ה שישוב ולא שב. ולמדנו מכאן שהקב"ה מצפה ומחכה בעשיית כל אחד שיעשה תשובה ואפילו הוא רשאי לנבל. עפ"ז יש שהמליצו בלשון הכתוב (תהלים לט ט) 'מכל פשעי הצלני חרפת נבל אל תשימני', ש'אחדת שאלתי' - מכל פשעי הצלני והחוירני בתשובה שלמה לפניו שלא יהא כי מחרפת נבל' שלא התעורר בהם עד שקיבל את עונשו.

לazar הפרשא - עשרזט ימי תשובה

מושיט ידו - יד לפושעים²³ ומסיע להם לשוב בתשובה²⁴. והמשיכל בעת ההיא ישמור עצמו מלחשב ב'שיטה' עד מה שאמרו חז"ל (חנינה ד) 'איוזה שוטה המאבר מה שנותנים לו'קיט, ולא יאבך אפלו רגע אחד לבטלה כי זה האיש הנם את שנתו (בhabלי הומן) בזמן כוה 'אינו מן היישוב'.

קיים. וכך אמר הרה"ק ה'בית אברהם' ז"ע אתה נותן יד לפושעים, שהנה כאשר האדם נופל לתוך המים הזידונים הרי הוא מוציא ידו חוצה ומגביהה כדי שיוכלו להצילו ולמשותו מן המים, אולי אם כבר עברו המים את ראשו ואין ביכולתו להוציא ידו איז העומדים בחוץ נתנים ידם להצילו, אך הקב"ה נותן יד אף לפושעים שכבר טבעו ושקעו בזונם למעלה ראש...

קית. אלא שזכות זו מחייבת עד מאוד, וכי לשבר יותר את האוזן יש להמחיש את העניין בנסיבות שבכל يوم, לשני אנשים המכירים זה את זה ומהלכים ברוחבה של עיר, לא טוב הדבר אם יברך האחד את חברו לשולם והלה לא ישיב לו, וכבר אמרו (ברכות ז) 'אם נתן לו [חברו שלום] ולא החזיר, נקרא גולן', אמנם, גרווע מזה הוא אם הראשון עצר מלכת וקרא לשנו בשמו ושאלו לשולמו, ואעפ"כ התעלם הלה ממנו רק המשיך בדרך הילoco ולא התייחס אליו כלל, וגרוע עוד מזה, כשהאחד מושיט אליו ידו לשולם והלה אינו מביט לעברו אלא מפני אליו עורף.

כיו"ב, בימים אלו הקב"ה דורש וمبקש מן האדם לחזור בתשובה, ולא עוד אלא מושיט יד לפושעים, וככ"כ הוא יtab"ש מתכווף 'כברוש רענן' וمبקש מבשר ודם קרויז מחומר להתקרב אליו יtab"ש, ואיש בער ולא ידע אינו מתייחס להקב"ה העומד עליו וברחמיו חפץ להשיבו למקום שורשו, הלא אין לך מבעט וכפוי טוביה יותר מזה, אויה אותה בושה אווי לאותה קלימה.

עוד אמרו לבאר גודל האחריות המוטלת על כל אחד להtauורו ביוםיהם אלו, בדרך משל לגביר אשר הלך בעיר והזמיןו שומר העיר - איש פשוט והמוני המכונה 'בורגני' להתאכسن בביתו, אך הגביר לא נענה להזמנתו כי הרגיש בזה זלזול בכבודו.. והшиб אין דרך הגביר ללון אצל הבורגני. אך לבסוף נתעכט שם הגביר עד שסקעה החמה, ונבעת וגבר פחדו עד מאד בהיות העיר מקום סכנת חיים רעות, וכבדתיב (תהלים כד כ) 'תש תחשך ויהי לילה בו תרמוש כל חייתו יער', חזר לבית השומר והקיש על הדלת וצעק שברצונו ללון שם עד אור הבוקר, אלא שהלה השיב את פניו ריקם, ואמר לו, אין דרך הבורגני לפתח דלתו בלילה... ומקור הדברים הוא מהא דאיתא בגמ' (ברכות ז) על הא דכתיב (שמות לג כ) 'ויאמר לא תוכל לראות את פני - תנא משמייה דר' יהושע בן קרחה, אך אמר לו הקב"ה למשה כשרציתי לא רצית עכשו שאתה רוצה אני אני רוצה' (שברצה הקב"ה להיראות לפני משה בעמדו בסנה לא רצה משה לראות אלא הסתר פניו, ועל כן כשביקש הראני נא את כבודך לא רצה הקב"ה להראות לו). ומכאן נבין ונסכיל עד כמה עליינו לשוב אליו בעודו אומר לכם דבר ראשון, שלא נבוא ח"ז למצוב שיאמרו לנו כשרציתי לא רצית... אף שללא כל ספק הקב"ה מקבל תשובה ותפילה בכל עת ושעה, מ"מ לימוד יש כאן לדידן לנצל כראוי 'דבר בעתו'.

קיט. ידוע מאמרו של הרה"ק מרפאשיז ז"ע שככל התורה כוללה כלולה ב'עשה' אחד ולא תעשה' אחד, עשה - היה חכם ופיקח, לא תעשה - אל תהיה שוטה... ולעניןינו כמשמעותם לנו מן השם 'חבל הצלחה' הבה נזהר שלא להיות מן השוטים המאברים מה שנותנים להם...

קכ. ה'טור' (ט' תקצז) הביא דברי רב נת戎נא גאון שנוהגים לישב בתענית בעשיית' וגם ביום ב' דר"ה וכן ב'שבת שובהה, ואף שככל שבת וו"ט אסור להתענות 'משום דעשרה ימים אינון משווין מכל ימות השנה', והגם שלhalbכה לא קייל לדבריו ואסור להתענות בר"ה ובשבת, אך צריך לזכור בכל רגע ורגע כי ימים אלו משווים לטובה מכל ימות השנה.

קכא. הגאון רב יהונתן אייבשיץ ז"ע ב'עירות דבש' (ח"א דרוש ז) נתן טעם להא מילתא, מדוע הקב"ה מקבל את הבעשות והתפלות ביום שמלך יושב על כסא דין, דלכודרה איפכא מסתברא שבימי דין לא יתקבלו תחינות ובקשות לזכות לרחמים וחסדים, רק כי מר"ה ועד יום כיפור יושב הקב"ה ודין את העולם, ולא כבכל יום שדין את

ל'אך הפרשה - עשרת ימי תשובה

בשבת, אך עכ"פ צריך להרגיש בימות החול שאין לך דבר נחוץ יותר מזה' קני.

וכבר כתוב רבינו יונה ב'שער תשובה' (שער שני אות י), וו"ל, בעשרה ימי תשובה... ולשופך שית, ולשאת תפלה ורנה, ולהפיל תנה, והעת עת רצון והתפלה נשמעת בה, בעניין שנאמר (ישעה מ"ח) 'בעת רצון עניתך וביום ישועה עורתיך', עכ"ל

מה לך נרדם – לא יאבד אפילו רגע אחד מלאו הימים בתב ח'פלא יועץ' (עד תשובה) וו"ל, ואם כל השנה הלא בשירות לבו, ייצרו הפיל עליו תרומה, הנה בהג� ימי חפץ ימי רצון חדש רחמים ועשרה ימי תשובה לא עת לנום ולישון קני, כי מלך במשפט יעמיד נחוץ יותר מזה. עכ"ל. ואם כי לדידן אין נהנים לומר

מצין מן החרכים עד שלא אהთם גור דין ביום הבפורים... אך נאמר דרשו ה' בהמצאו אלו עשרה ימי תשובה שהוא שרוי בינוים קני.

ויש ללמד על חובת התהנונים ביום אלוי, שהנה כתוב הטור (תרכז) ונוהגין בספרד שגמ' בשבת מרבית לומר סליחות ותחנונים. והקשה עליהם שהרי קי"ל שאין מריעין בשבת. ומתרץ' ה'בית יוסף', וו"ל. נראה ליתן טעם למנהגיהם שהם סוברים להלכה כמ"ד מתרעין בשבת על עיר שהקיפה אויבים או שטפה נהר לפיו שהוא דבר נחוץ וכו' ובין דבעשרה ימי תשובה התפלה נשמעת יותר מבאים אחרים, וגם באוטם הימים האדם מובן להיות נגמר דין ביום הכיפורים, אין לך דבר נחוץ יותר מזה. עכ"ל. ואם כי לדידן אין נהנים לומר

העולם רק בגין שעوت הראשונות ביום (כמובא בע"ז ד), והנה ידוע מהחוק ונימוס הדין שאין לדין לכעוס על בעל דין בעת המשפט', וזאת משום שני טעמיים, חדא שלא יסתתרמו טענת הבעל דין וגמ' כדי שלא יוציא פסק דין מעוקל מתווך בעסו, ומושם hei בעת ישבו על כסא משפט אינו יכול לכל ומאיריך אףו, ולכן אף כי רבו עוננות בחול, לא ייכנס כלל, וביד האדם לבקש ממנה גדושה של רחמים המתועරים בעשרה ימי תשובה, ולכך ימים אלו הם ימי חפץ ימי רצון לה' אף כי הם ימי דין.

כבב. כתוב ה'טור' (סימן קטו) שלכנן ברכת השיבנו אבינו (בשמונה עשרה) מתחילה באות ה – הרוצה בתשובה, לרמז על עשרה ימי תשובה. יש שנותנו עוד רמז, שיש עשר תיבות בברכה זו, וגם בזה יש כדי לרמז על עשרה ימים אלו שהם ימי תשובה, ויש ביד האדם לחזור ולהתקרב אליו יתב"ש.

אבל אורחא למדנו, עניין נפלא ומעורר לב ודעת, שבכל ימות השנה אנו מתפללים ג"פ ביום 'השיבנו אבינו' לרמז על עשיית... ואולי יש לרמז זה שענין התשובה' של כל השנה תלוי בעשיית' (וכמובא לעמלה).

כג. הנה תקנו הגאנונים להוסיף לברכת עשיית' בברכת 'אבות' – 'זכרנו לחים מלך חפץ בחים וכתבנו בספר החיים למען אלוקים חיים', וכבר הקשו שהרי ג' ברכות הראשונות של שמ"ע אינם אלא 'שבח' ותהליה לבורא ית"ש, ומה מקום לבקשות באמצעות הברכה הראשונה (עי' טור סי' תקפ"ב). והביאור הוא על פי מעשה שהיה עם הגאון רבינו יצחק אלברהמסקי זצ"ל בעת שכיהן ברבנות עיר הבירה לאנדאן (לונדון), אשר אחד מתושבי המקומן ירד מנכסיו מטה מטה ל"ע וכמעט שלא גוער ברעב, והגיעו הדברים לידי 'פיקוח ונפש' ממש, נחלץ הרב אלברהמסקי לעזרתו והוא בעצמו ערך מגביה והסתובב בבתי גברים להתרים מממון. בليل שב"ק עלה הרוב לגביר אחד והחל לבקש ממנו שיפתח את ידו ויתן עכשיו תרומה נכבדה, נדהם העשיר ואמר, רב, שבת היום... יסור נא מר לביתי לאחר השבת ואו אז אתן, אמר לו הרוב, בכוננה תחילתה הגעתינו עכשיו כדי שתבין ותשכל גודל נחיצות הבקשה עד שאפילו שבת נדחית מפניה, ולא עת דברים עתה כי אם 'קום ועשה'... כיוצא בדבר הננו מבקשים זכרנו לחים דוקא שלא במקומות הרואין ועל פי הסדר, כי אין הימים כתיקונים שצרכי לשמר על הגאנונים' ועל המנגנים... אלא הזמן בו עורך כאש, ופיקוח נפש יש בדבר, ובש"ע זכרנו לחים... ואם לא עכשيو אימתי....

כלכך. ויזהר שלא יהיה כאוטו בחור שהיה מרבה לישן ביום ובלילה, פעם אחת פגע בו 'ראש הישיבה' ושאלו, נו, יקיר, האם ידעת כבר מהי התשובה על קושיינו של 'רב החובל'... הבוחר שלא ידע מאומה מהannelmd בישיבה, שאל את רה"י – באיזו סוגיא מדבר ראש הישיבה... אמר לו ראש הישיבה, כי כבר הקשה רב החובל את יונה הנביא 'מה לך נרדם' קום קרא אל אלוקיך... אויל יתעשה....

ידוע שהצאר ניקולאי היה מפעם לפעם מחליף שמלותיו ולובש עצמו כאחד הכהרים, והוא מהלך בין הבריות לשימוש מה הבריות صحים ומה דעתם על הנעשה במדינה. באחד הלילות פגש בכמה אנשים היושבים בבית המזווה,

ב'אר הפרשא - עשרת ימי תשובה

ארץ, וחרדה ילחש ויתעורר כאיש אשר יעור משנתו... בן ראוי להחש על כל רגע של ימים אלוקי שלא כי הימים - ימי רצון קי, ותפילתו והשבתו עשו פריקי. וכותב בספרים שהפרש יש בין עשרה ימי השובה לשאר הימים לענן תשובה ותפילה בהפרש האור מן החושך, ויפה שעה בתשובה ומעשים טובים בימים האלה מימים בשאר הימים, אשר על חיל בקרבו, בדעתו שכל מעשייו בספר נכתבים, ובעת

פתח שיחתו עמהם, בתוך הדברים שאלם – לו שמעתם שהמלך יושב בחברתכם, מה הייתם מבקשים מאתו, ויענו כל אחד לפי דרכו, זה אמר היתי מבקש לקבל אחזקה גדולה, השני בקש שדה גדולה, והשלישי בקש סכום מעות אדריך... רק אחד מהם אמר בזולול מהם לכם כי תדברו גבואה, מה لكم עוסקים בשטויות והבלים – והרי אין המלך נמצא כאן, שתקו והניחו אותו לנפשי, והם לא ידעו שהמלך מדובר עמהם. יהיו מחרת, קיבל כל אחד מהם עיי שליח מבית המלכות ככל אשר שאלת נפשו ביום האתמול, זה קיבל אחזקה, זה שדה, והשלישי קיבל את מלאה הסכום שדיבר עליו אתמול... והרביעי קיבל מכתב חתום בידי המלך, אכן, נניח לנפשך מנוחה שלימה שאתה רוצה בה, ומואמה לא יגיע אליך מבית המלך... וכי אפשר לתאר עלי גליון את צعرو הגדול שהפסיד אלף בדרכיו אלו...

ולידין, ימים אלו גבויים עד מאי כי הקב"ה מצוי עצמו – דרישו ה' בהמצאו... בל היה כאוטו שיטה שלא הרגish כי המלך נמצא בסמוך אליו... ועל ידי בקשה עמוק הלב בידנו להמשיך על עצמנו שפע גדול עד מאי, גם יש בידנו לקרווע ולבטל גזר הדין ולהפכו מדין לרחמים, המבקש בזו העת 'מנוחה' אינו אלא מאבד עצמו לדעת ר"ל.

בפולין היו רגילים לומר, כי מדרך הגנבים להסתובב ברחבי הנמל, מקום אשר עשירי עם מHALCHIM כשבאמתחותיהם כסף זהב לרוב, הללו היו משליכים מטבע על הארץ, ובשעה שהיה העשיר מתכווף להגביהו והיה מסיח דעתו מאוצרות שהביא עמו לרוגע היו הגנבים בורחים עם האוצר הגדול בידיהם. ואמרו על כך ש'קונץ' זה מועליל רק למי שאינו יודע מערימות הגנבים, אבל המכיר בנקליהם נזהר ביותר שלא לכת אחורי מחוזות שווא ואינו מסיח דעת כלל, ונשאר כשאוצרותיו בידו. כך היצר הרע בהגיא זמינים גבויים הריהו מטבע' לבבל דעת (להיות עסוקים בזונות, כמקום' בביהם"ד, או بما שאמור לנו פולני וכו') להסיכון מן העיקר שלא נעמוד בתפילה לפניו, אין לנו אלא להכיר בנכלותיו ולהיזהר ממנו עד מאי.

כמה. ידוע שהרה"ק משינאווא זי"ע היה רגיל לומר, שהgam שהימים האלו הם ימי דין ומשפט, בכל זאת הרי הוא מרגיש התעוררות אהבה כמו בימים טובים.

כך. בדרך צחות אמרו, כי אם אמרין לב יודע מרת נפשו הרי וודאי שלב יודע מתייקות נפשו' – עד היכן ביכולתו להגיא, ואם הדברים אמרים בכל ימות השנה, הרי על אחת כמה וכמה בימים מסוגלים ונעלים אלו. כך. הרה"ק רב מאיר מפרעםישלאן זי"ע שאל פעם לעשיר אחד שקנה בדים מרובים את ה'עליה' של 'מפטיר יונה' במנחה די"כ האם הוא יודע מהי חשיבותה של הפטורה זו, השיב הלה בפשטות מפני שנאמר בה גודל מעלה התשובה שmbטלת גזירות רעות, דכתיב (ג) י' וירא האלוקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה, וכן הם האלוקים על הרעה אשר דבר לעשות להם', נעה הרה"ק ואמר, לא כן, כי עיקר עניינה מה לך נרדם קום קרא אל אלוקיך אויל' יתעשה האלוקים לנו ולא נאבד (א)...

כך. בתשעת הימים נshall אחד מגודלי הדור זצ"ל עיי אחד מבuali עסקים האם מותר לו לעסוק באיזה מסחר מטעם 'השתדלות'... שחק הגדול וענה ליודי, וכי העת להשתדלות היא בתשעת הימים – העת והזמן הם בעשרות הימים, כלומר שבימים האלו קוצבים לו לאדם קצבת כל השנה ואז יעשה השתדלות ב'תהלים' ובתחינותיו לפני השית'ת.

וכבר הבינו לעיל את דברי הרה"ק רב פנחס מקאריז זי"ע (אמר פינחס אותן תפ) זי"ל, גם פעם אחת ציה לומר פרשת המן בכל עשרה ימי תשובה, וכמה פעמים שמעתי שהוא מזהיר להתפלל על הפרנסה ושאר הצריכויות ולהאמין שהשיות'ת המלא שאלתו בודאי, והיא מצויה הרבה.

וביאר ה'לבוש' (שם) מודיעו נקטו חומרא זו יותר מאשר חומרות שבתורה, כדי להעלות על לבבנו שאנו מובדלים מהם (מנוי הארץ) בקדושה ובטהרה ונעשה תשובה, וכייר בקדושתו - קדושת בני ישראל, וממילא יתרחק מtauובותם של אומות העולם.

אמנם, פעמים שיפתנו יצרו לאמר, וכי זו 'דרך ישירה' היא - קיבל על עצמו 'חומרות' לכמה ימים ותו לא מדי, אין זה אלא הערמה בעלה, כבר ענה אותו ה'ערבי נחל' (פרשת ויחי דרוש ב) שהוא כען מה דקימא לנו (חולין מב), בהלכות 'טירפה' שאמ ניקב נקב כל שהוא בבהמה עדין איננה טירפה, ואילו בנקב שבמוה מיד נטרפת הבהמה אף בנקב כל דהוא, וטעם הדבר, כי חיות הבהמה תלולה במות, והוא אבר שהנשמה תלולה בו, ועל כן אפילו פנים וחסרון כל שהוא עשו אותה טירפה ואסורת אכילתיה, ביציא בוה ממש הם ימים הללו, שם באבר שהנשמה (כל השנה נולח) תלולה בו. והם השורש וחיות של כל השנה נולח, לפיכך צריך להיזהר בהם יותר מאשר ימות השנה מכל נרנור וסדר אסור, כדי שלא יוכל למציא אצלו שום חסרון ונקב.

ידי רצון מלפני אבינו שבשימים שנוגה בי"ט של ר"ה שחל להיות בשבת ל'תשועה' (בני תשפ"א גдолה), יכו בחסד כסאו ויצא משפטנו לאורח קי"א, להכתב ולהחתם בספק"ג לאalter לחים טובים ולשלום, תחל

ההיא האלוקים יביא במשפט את כל מעשה על כל נעלם אם טוב ואם רע, כי האדם נהון בראש השנה ונור דין שלו נחתם ביום הכהנים. ובעת אשר ידע האדם כי יבואו את דינו לפני מלך בשר ודם, הלא יחרד חרדה גדולה ויושת עצות בנפשו, ובכל דבריו חריצות ייחס מפלט לו, ולא תעה על רוחו לפנות על ימין או על שמאל ולהתעסק ביתר חפציו, ולא ישגיח לפתח ולshed אדרמתנו, ולא יפנה דרך כרמים, ולא יתרפה ביום צרה מהכין לב להנצל צרכי מיה. לבן מה נאלו היוצאים לפעלים ועבודתם ערי ערב, בימים הנוראיםימי הדין והמשפט, ואינם יודעים מה יהיה משפטם... וראוי לכל יראו אלוקים למעט בעסקיו ולהיות רعيוני נחתם, ולקבוע ביום ובלילה עתים, להתבודד בחדריו, ולהפסיק דרכיו ולחזור, לקדם אשמורות, ולהתעסק בדרכי התשובה וכישرون המעשה, עכ"ל.

הוסיף על דבריו הראשת חכמה' (בספרו תוכחות חיים אות ט זוז). ואני אומר שלא עוסק במלוכה בכל יום מאותם הימים אלא מה שישפיק לו במצבם, כי ימים אלו מקודשים, שיום טוב לפניהם ולאחריהם, והם כמו חולו של מועד, עכ"ל. והיינו שאף המורה לעסוק בענייני על המחה ועל הכללה, זכור היטב באלו ימים denenנו נמצאים....

בתבו הפסוקים (תרג א), שבעשרהימי תשובה יותר מלאכול פט עכ"ם קיט, (ובפשטות אין הכוונה על חומרא זו דווקא, רק שiosis הפודם להתנהג בקדושה ובחומרה יתרה),

קכט. כתבו הפסוקים (קיצשו"ע קל ב, וכע"ז כתב הרמן בסדר עבדות יה"כ, הובא באוף המגן סק"ג) ראויל אדם שיתנהג בימים אלו גם בחומרות שאינו נוהג בהם כל השנה כי גם מבקשים מאת ה' יתברך שמו שיתנהג עמו בחסידות, והואכל כל השנה פט פלטר לא יאכל בימים אלו כי אם פט ישראל וכדומה זהה.

קל. נפלאות כתוב הרה"ק הקדשות לוי' (ליקוטים חדשים, ר"ה) וז"ל, איתא במסנה (ר"ה א) يوم טוב של ר"ה שחל להיות בשבת, הנה תמיד כshall ר"ה להיות בשבת קודש הי' מרגלא בפי אותו צדיק ז"ע להמליץ بعد ישראל, ולומר, רבש"ע השטא צריך אתה לכתוב את כל ישראל לחים כ"א לא כן ח"ו האיך אתה רשאי לכתוב בשבת, הלא הוא חלול שבת, אבל לחים רשאי אתה לכתוב כי 'פיקוח נפש דוחה את השבת'. וזה יומ טוב, הינו זה היום הוא טוב למאד, ומפרש והולך איזה יומ הוא יומ טוב, על זה אמר 'של ר"ה' הינו, היום של ר"ה, אע"פ שהוא יומא דיןיא,Auf"כ הוא טוב, ומפרט והולך אימתי הוא טוב למאד, על זה אמר - בזמנו שחל להיות בשבת, וטעם הנ"ל והבן, עכ"ל.

וכך כתוב הרה"ק ה'שarity מנהם' מוישיווא ז"ע, يوم טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, אפ"ל יומ טוב נוטריקון של ומלא משאלותינו במידה טוביה ישועה וرحمים, להמשיך שנה טובה במידה טוביה ישועה וرحمים בר"ה הוא על ידי שחל להיות בשבת, בזכות שבת קודש שיכולה היא לרחים (שבת יב) שאז השית' שומע בקול תפילהינו ר"ת שבת.

ל'אך הפרשה - עשרות ימי תשובה

שנה וברכותיה, בריות נופא ונהורא מעלייה, פרנסת וברוח וכט"ס קליב תקע בשופר גדול לחרותנו קליג' ישא טובה וככללה, למלא אسمינו שבע ברוח ובגשם בנקל נם לקבין גלויתינו בב"א.

וביתר זוכר את לשון הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ליז"כ לו). כי רגע אחד של שבת פועל יותר מכל הזמן'.

וממילא ירצה בתפילה ובתחנונים כי עת 'רעוא דרעוין' הימים לנו...

קלא. רמז נפלא שמעתי בביור מה שאנו אומרים לא-ל עורך דין', כי הנה כל מהותו של 'עורך דין' (ליעיר) הוא להוכיח את דבריו וטענותיו של זה ששכר אותו, ואין ברצונו לברר את האמת... ומדובר לא שמענו כי יאמר 'עורך דין' כי נראה לו שצורך לחיב את מי ששכר אותו, אלאADRבה יփוך בק"ג טעמים לטהר את השرز... ולפעמים גם מי ששכר את העוזד יודיע בבירור שאינו צודק בדיון, ואע"פ כן הוא שוכר עו"ד לצידו... וכאותו מעשה שאחד נתבע למשפט ורץ בבהלה אל רבו, ברכו הרביה שהאמת תצא לאור... נחרד הלה ואמר, אויב רב, רק זאת לא ארזה... לעומתו ה'שופט' עליו לדרש ולחזור ולברר את האמת, ואסור לו להיות מוטה לצד אחד. ועל כן אנו מבקשים לא-ל עורך דין', שהקב"ה לא יהא כ'שופט' אלא כ'עורך דין', שיעמוד לימינו למגורר את הדין לטובתנו... كلב. שמעתי מאדם חשוב שליט"א שאחד מבניו התדרדר ל"ע מטה מטה... וכשהוזכרו לטפל בו הוזהר נראות כי החיים הזה אין בכוחם של בני דורנו לסייע על מכות, אין לו לטפל בו רק בדברים רכמי, בנחמות ופוייסים... וכן הוזהר שוב ושוב ע"י מחנכים משפיעים מבינים ופסיכולוגים - אין הדור قادر וראויה לקבל מכות, רק בדברי רכונות נחמות ופוייסים... והנה באחד השעות הקשות שעבר עם בנו נשא עינוי בדمعם לפני שמיא וזעק מנהמת לבו הכאב, אויב... רבש"ע... אף אליך אתחנן, אני ה', אין הדור قادر/rosai לקל מכות, רק בדברים רכמי בנחמות ופוייסים... (באותה שעה נתבשר מיד בשורה טובה אודות בנו), אף אנו נבקש לפני שמיא באלו הימים - אין הדור قادر וראויה לקבל מכות, אני ה', רק בדברי רכונות נחמות ופוייסים.

קלג. להרה"ק המנתה אלעזר ממונקאטש זי"ע היה נכד חביב ביותר בשם 'הירושלמי' [אשר נולד מבתו היחידה כמה שנים לאחר נישואיה] והוא משתעשע עמו ומושיבוendir על חיקו בשוה"ט. בר"ח אפשר לך המנה"א את השופר לנסות לתקוע בו, והילד ששהה בחדר התלהב מאוד מהשופר ומהקהלות היוצאים ממנו, וביקש מזקינו שיתקע בו בשבילו עוד תקיעה אחת, נעתר לו זקינו בשמה, ומני אותו יום תקע הרביה מדי יום תקיעה נוספת בשבייל נכדו הקטן. בער"ה המתין הירושלמי לשם עת תקיעתו היומית ורבתה אכזבתו מכך שלא תקע הרביה כמעט يوم, ניסה הסבאה להסביר לו היום לא תוקעים בשופר ומהר נתקע בבית המדרש, אך הילד לא הקשיב ולא רצה להבין שום טעם אלא בעט וצעק רק תקיעה אחת, רק תקיעה אחת, וניסה המנה"א לרצותו במני מתיקה אך לא הועיל מזומה אלא המשיך הילד ליליל שרצינו לשם עת תקיעת שופר, עד שלא היה יכול המנה"א לעמוד בהפזרתו ובכויותיו ולכך השופר ותקע תקיעה אחת.

למחמת קודם התקיעות עלה המנה"א לדוש כהרגלו בכל שנה ושנה, פתח את ארון הקודש ואמר, ריבון כל העולמים, יודע אתה כי הנני צריך לעשות תשובה על שתקעתך בערב ר"ה, והחל לבכות מרה וצעק, הנה עברתי על המנוג מפני נכדי שהתחנן ובכה שatkע תקיעה אחת ונמס ליבי בקרבי, אבי שבשים איך אתה יכול לעמוד ולראות איך שרבות עמר בניר אהוביך מתחננים ובוכים אליך טאטע רק תקיעה אחת, תקע בשופר גדול לחרותנו... ואל תבוא לרצותנו' במני מתיקה ובברכות וישועות כי אין חפצנו אלא לשם עת קול שופר גדול...

